

Onderwijsmeter 2003

Onderwijsmeter 2003

september 2003

drs Leontien van Oord
ir Paulien Schieven

Een onderzoek in opdracht van het **Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap**, te **Den Haag**.

© AUTEURSRECHT VOORBEHOUDEN.

- Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale verwerking of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Voor nadere toelichtingen en/of verzoeken om exemplaren van dit rapport kunt u zich wenden tot het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Voorwoord

Voor het vijfde achtereenvolgende jaar is het onderzoek de Onderwijsmeter uitgevoerd. Met de Onderwijsmeter wordt in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap jaarlijks de mening gepeild van Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en – dit jaar voor het eerst - het middelbaar beroepsonderwijs. Naast de al bestaande beleidskernpunten leraren, beroepsonderwijs en onderwijsachterstanden en integratie, is dit jaar ook aandacht besteed aan de betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind, de organisatie van het onderwijs en de verantwoordelijkheden binnen het onderwijs.

Naast deze inhoudelijke veranderingen is een aantal methodologische wijzigingen doorgevoerd, waarvan de overstap naar een vast, representatief steekproefkader (De OnderzoekGroep) en dataverzameling via schriftelijke en internetvragenlijsten de belangrijkste zijn.

De Onderwijsmeter 2003 is uitgevoerd door MarketResponse Nederland en The SmartAgent® Company. Het projectteam bestaat naast ondergetekenden uit Harold de Bock, Annette Groen en Adriaan Lamme. Vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is de meting op constructieve wijze begeleid door Nicole Hack.

In voorgaande jaren heeft de Onderwijsmeter in een duidelijke behoefte voorzien. Wij vertrouwen erop dat dit met de Onderwijsmeter 2003 ook het geval zal zijn.

Leusden, xx september 2003

Paulien Schieven
Leontien van Oord

Inhoudsopgave

1.	SAMENVATTING.....	1
1.1.	ONDERZOEKSDOEL EN OPZET	1
1.2.	HOOFDCONCLUSIES.....	2
1.2.1.	Belang van het onderwijs.....	2
1.2.2.	Betrokkenheid bij het onderwijs	2
1.2.3.	Kwaliteitsbeleving.....	3
1.2.3.1	<i>Algemeen beeld van het onderwijs in Nederland</i>	3
1.2.3.2	<i>Basisonderwijs</i>	4
1.2.3.3	<i>Voortgezet onderwijs</i>	5
1.2.3.4	<i>Middelbaar beroepsonderwijs</i>	7
1.2.4.	Organisatie van het onderwijs.....	7
1.2.5.	Lerarenbeleid	8
1.2.6.	Beroepsonderwijs.....	9
1.2.7.	Onderwijsachterstanden en integratie	11
1.2.8.	Verantwoordelijkheden.....	11
1.2.9.	Conclusies.....	12
2.	ONDERZOEKSOMSCHRIJVING	13
2.1.	ACHTERGROND EN DOELSTELLING	13
2.2.	OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK	13
2.2.1.	Steekproef en steekproefkader	13
2.2.2.	Methode van dataverzameling	14
2.2.3.	Respons	14
2.2.4.	De vragenlijst	15
2.3.	TRENDBREUK ALS GEVOLG VAN GEWIJZIGDE ONDERZOEKSMETHODE.....	16
2.4.	ANALYSES.....	17
3.	ALGEMEEN BEELD ONDERWIJS.....	18
3.1.	BELANG VAN HET ONDERWIJS.....	18
3.1.1.	Samenvatting	18
3.1.2.	Onderwijs als verdeler van maatschappelijke kansen	19
3.1.3.	Wat heeft men over voor onderwijs?	20
3.1.4.	Prioriteit beleidsterreinen waaronder onderwijs	21
3.2.	BETROKKENHEID BIJ ONDERWIJS	23
3.2.1.	Samenvatting	23
3.2.2.	Mate van informatiebehoefte.....	23
3.2.3.	Mate waarin men op de hoogte is.....	24
3.3.	BEOORDELING VAN HET ONDERWIJS EN ONDERWIJSBELEID	25
3.3.1.	Samenvatting	25
3.3.2.	Beoordeling van het onderwijs	26
3.3.2.1	<i>Beoordeling onderwijs (rapportcijfers)</i>	27
3.3.2.2	<i>Beoordeling leraren (rapportcijfers)</i>	29
3.3.2.3	<i>Onderwijs en onderwijsbeleid</i>	30
3.3.2.4	<i>Vertrouwen in het Nederlandse onderwijs</i>	32
3.3.3.	Zorgpunten	33
3.3.4.	Aandacht voor programmaonderdelen	35

4.	ouders over de school van hun kind.....	37
4.1.	BETROKKENHEID VAN OUDERS	37
4.1.1.	Samenvatting	37
4.1.2.	Mate waarin ouders op de hoogte zijn	38
4.1.3.	Betrokkenheid bij de school van het kind.....	40
4.1.3.1	<i>Pro-actieve houding van de school</i>	40
4.1.3.2	<i>Actieve betrokkenheid van ouders</i>	41
4.2.	KWALITEIT EN INHOUD VAN HET ONDERWIJS VAN HET KIND	42
4.2.1.	Samenvatting	42
4.2.2.	Beoordeling van het onderwijs van het kind (rapportcijfers) ..	45
4.2.3.	Zorgpunten voor ouders.....	46
4.2.3.1	<i>Spontane reacties</i>	46
4.2.3.2	<i>Beoordeling zorgpunten</i>	48
4.2.4.	Tevredenheid met de school van het kind	52
4.2.4.1	<i>Aandacht voor verschillende aspecten van de school</i>	52
4.2.5.	Aandacht voor programmaonderdelen	56
4.2.6.	Mogelijkheden voor leerlingen met een handicap	59
4.3.	ORGANISATIE VAN HET ONDERWIJS.....	60
4.3.1.	Samenvatting	60
4.3.2.	Grote en kleine scholen	61
4.3.2.1	<i>Grote scholen versus kleine scholen</i>	61
4.3.2.2	<i>Relatie tussen gepercipieerde schoolgrootte en de mening en waardering van ouders</i>	63
4.3.3.	Lesuitval	65
4.3.4.	Onderwijsassistenten	66
4.3.5.	Mogelijkheden voor opvang tussen de middag.....	67
5.	HET LERAARSHIP	68
5.1.	SAMENVATTING	68
5.2.	WAARDERING VOOR HET BEROEP VAN LERAAR.....	70
5.2.1.	Aanraden beroep van leraar	71
5.2.2.	Overwegen zelf leraar te worden	72
5.2.3.	Beoordeling van leraren	74
5.2.3.1	<i>Beoordeling van de leraar van het kind (rapportcijfers)</i>	74
5.2.3.2	<i>Beoordeling van het functioneren van de leraar</i>	75
5.3.	LERARENTEKORT.....	77
5.3.1.	Oplossingen	77
5.3.2.	Salarispositie van leraren.....	79
5.3.3.	Prestatiebeloning	80
5.3.4.	Lerarencampagne	80
6.	BEROEPSONDERWIJS	82
6.1.	SAMENVATTING	82
6.2.	VOORBEREIDEND MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS (VMBO)	84
6.2.1.	Bekendheid VMBO.....	84
6.2.2.	Wat voor school is het VMBO?	85
6.2.3.	Mening over het VMBO	86
6.3.	BEROEPSOPLEIDINGEN	89
6.3.1.	Voorkeur voor vooropleiding voor MBO en HBO	89
6.3.2.	Mening over (vervolg)opleidingen.....	91
6.3.3.	Aandeel Nederlanders met een beroepsopleiding.....	94
6.4.	BEKENDHEID REGIONAAL OPLEIDINGENCENTRUM (ROC)	95

6.5.	BEOORDELING BEROEPS- EN VERVOLGOPLEIDINGEN	96
6.6.	AANSLUITING ONDERWIJSTYPEN OP ELKAAR.....	98
7.	<u>ONDERWIJSACHTERSTANDEN EN INTEGRATIE</u>	<u>99</u>
7.1.	SAMENVATTING	99
7.2.	ONDERWIJSACHTERSTANDENBELEID	100
7.3.	INTEGRATIEBELEID.....	101
7.4.	LEERPlicht	102
8.	<u>VERANTWOORDELIJKHEDEN</u>	<u>104</u>
8.1.	SAMENVATTING	104
8.2.	VERDELING VERANTWOORDELIJKHEDEN VOLGENS NEDERLANDERS	105
8.3.	VERDELING VERANTWOORDELIJKHEDEN IN HET BASISONDERWIJS	106
8.4.	VERDELING VERANTWOORDELIJKHEDEN IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS	107
8.5.	VERDELING VERANTWOORDELIJKHEDEN IN HET MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS	108
9.	<u>BIJLAGEN</u>	<u>I</u>
1.	<u>DEFINITIES VARIABLEN</u>	<u>II</u>
2.	<u>ONDERZOEKSVERANTWOORDING</u>	<u>IV</u>
2.1.	OPZET EN METHODE	IV
2.2.	VRAGENLIJST	IV
2.3.	UITVOERING VAN HET ONDERZOEK	V
2.4.	STEEKPROEF.....	VI
2.5.	RESPONSEVERANTWOORDING	VII
2.6.	VELDWERK.....	VIII
2.7.	WEGING.....	VIII
2.8.	TABELOPZET	IX
2.9.	BETROUWBAARHEID EN NAUWKEURIGHEID.....	X
3.	<u>TABELLEN.....</u>	<u>XI</u>
4.	<u>EXTRA ANALYSES</u>	<u>LVII</u>
4.1.	SCHOOLGROOTTE	LVII
4.1.1.	De grootte van de school van het kind.....	lvii
4.1.2.	Aantal leerlingen op de school van het kind	lviii
4.1.3.	Perceptie van schoolgrootte.....	lviii
4.2.	'WITTE' VERSUS 'GRIJZE' SCHOLEN	LX
	<u>NOMOGRAM</u>	<u>LXIII</u>

1. Samenvatting

1.1. Onderzoeksdoel en opzet

De Onderwijsmeter is een jaarlijks terugkerend onderzoek van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap onder een representatieve steekproef van Nederlanders en een representatieve steekproef van ouders met kinderen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (dit jaar voor het eerst) het middelbaar beroepsonderwijs. De Onderwijsmeter peilt de mening van deze Nederlanders en ouders over het onderwijs in Nederland. Het onderzoek wordt om drie redenen uitgevoerd:

1. het leveren van systematisch verzamelde kennis die bij de vaststelling van het onderwijsbeleid een belangrijke rol kan vervullen
2. het leveren van inzichten in mogelijke trends en ontwikkelingen in opinies
3. het bevorderen van de kwaliteit van het maatschappelijke en politieke debat over het onderwijs door het leveren van feitelijke gegevens.

Ten opzichte van voorgaande jaren is een aantal zaken met betrekking tot de doelgroep, methode van onderzoek en inhoud van de vragenlijst veranderd. Aan de reeds bestaande doelgroepen is de groep ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs toegevoegd. Waar voorgaande jaren de vragenlijst telefonisch werd afgenomen is dit jaar gekozen voor een combinatie van schriftelijk en internetonderzoek (naargelang de keuze van de respondent). Tot slot is de vragenlijst aangepast en bijgewerkt met nieuwe vraag- en meetpunten.

Deze veranderingen zijn in bepaalde gevallen van invloed op de uitkomsten ten opzichte van die van voorgaande jaren. Daar waar dit het geval is, wordt dit opgemerkt middels een voetnoot.

Het veldwerk werd uitgevoerd in de periode van 3 tot en met 18 april 2003, ten tijde van de nieuwe kabinetsformatie, na de val van Kabinet Balkenende I. In totaal hebben 1620 respondenten de vragenlijst volledig ingevuld.

1.2. Hoofdconclusies

1.2.1. *Belang van het onderwijs*

Nederlanders blijven veel belang hechten aan onderwijs. De prioriteit die de gemiddelde Nederlander geeft aan onderwijs ten opzichte van een aantal andere beleidsterreinen is ongewijzigd hoog: onderwijs blijft op de tweede plaats staan, na gezondheidszorg en voor veiligheid, milieu en filebestrijding.

Ondanks het maatschappelijke belang dat aan onderwijs wordt toegekend, lijkt de bereidheid van de Nederlander om zelf meer geld te steken in onderwijs dit jaar verder af te nemen: nog maar minder dan de helft is bereid meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs¹. Deze bereidheid is beduidend hoger onder hoger opgeleiden.

1.2.2. *Betrokkenheid bij het onderwijs*

De betrokkenheid van de 'gemiddelde' Nederlander bij het onderwijs lijkt dit jaar iets te zijn toegenomen; ruim driekwart van de Nederlanders zegt (redelijk) op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school. Dit percentage is dit jaar in het basisonderwijs hoger dan in het voortgezet onderwijs. Ruim éénderde van de Nederlanders zou in de krant meer over onderwijs willen lezen; ook hier zien we een lichte stijging ten opzichte van 2002.

Zoals verwacht mag worden zijn ouders met schoolgaande kinderen meer betrokken bij het onderwijs dan Nederlanders in het algemeen. Echter, naarmate de kinderen ouder worden lijkt de betrokkenheid bij, maar ook de kennis over het onderwijs af te nemen. Met name ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs zijn minder goed op de hoogte van wat hun kinderen doen en leren op school. De mate waarin ouders (zeer) goed op de hoogte zijn van wat kinderen leren op school is overigens voor wat betreft het basisonderwijs in het afgelopen jaar toegenomen, terwijl voor het voortgezet onderwijs het omgekeerde lijkt te gelden.

Er is een positieve relatie tussen kennis over het onderwijs enerzijds en beoordeling van het onderwijs anderzijds. Ouders die aangeven (zeer) goed op de hoogte te zijn van wat hun kinderen leren op school geven gemiddeld hogere rapportcijfers dan ouders die zeggen minder goed op de hoogte te zijn. Dit geldt zowel voor het basisonderwijs, voortgezet onderwijs als het middelbaar beroepsonderwijs.

In het basisonderwijs is de betrokkenheid van ouders bij de school en de bereidheid tot het leveren van een actieve bijdrage aan de school hoog (meer dan 75%). Actieve betrokkenheid, bijvoorbeeld ouders inschakelen bij lessen, komt in het voortgezet onderwijs veel minder voor.

Over de pro-actieve houding van de school ten aanzien van de betrokkenheid van ouders zijn niet alle ouders even positief. In het basisonderwijs vindt ruim driekwart van de ouders dat de school hen voldoende informeert over de algemene gang van zaken en dat de schoolleiding zijn best doet hen bij de school te betrekken. Deze percentages liggen wat lager in het voortgezet

¹ De methodeverandering is mede een verklaring voor deze afname

onderwijs, en zijn het laagst in het middelbaar beroepsonderwijs: iets minder dan de helft van deze ouders is te spreken over de informatievoorziening en éénderde over de rol van de schoolleiding.

Dit jaar is voor het eerst gevraagd naar de verdeling van verantwoordelijkheden binnen het onderwijs. Voor een aantal aspecten is gevraagd wie daar volgens de Nederlanders en de ouders primair verantwoordelijk voor is: de ouders/leerlingen, de school of de overheid. De 'betrokkenheid van ouders bij de school' is volgens bijna tweederde van de Nederlandse bevolking primair een verantwoordelijkheid van de ouders zelf (64%), terwijl ongeveer de helft van de ouders dit als primaire verantwoordelijkheid van de school ziet.

1.2.3. *Kwaliteitsbeleving*

Hoe beoordelen Nederlanders en ouders de kwaliteit van het onderwijs en het onderwijsbeleid? Ouders hebben zowel het onderwijs in het algemeen beoordeeld als de kwaliteit van het onderwijs op de school van hun kind.

1.2.3.1 *Algemeen beeld van het onderwijs in Nederland*

Nederlanders laten zich, net als in voorgaande jaren, overwegend neutraal uit over de ontwikkeling van het onderwijs in Nederland. Meer dan helft vindt dat het noch de goede, noch de verkeerde kant op gaat (56%) en beoordeelt het Nederlandse onderwijsbeleid noch goed, noch slecht (63%). Een uitgesproken negatieve mening heeft ongeveer een kwart van de bevolking (27%). Op de (nieuwe) vraag hoeveel vertrouwen men heeft in het Nederlandse onderwijs reageert meer dan de helft van de Nederlanders positief (57%).

Ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn in het algemeen hetzelfde oordeel toegedaan over het onderwijs en onderwijsbeleid als Nederlanders: de meerderheid reageert neutraal en ongeveer een kwart laat zich negatief uit. Tweederde van deze groep ouders heeft vertrouwen in het Nederlandse onderwijs.

Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs zijn beduidend negatiever over het onderwijs en het onderwijsbeleid in Nederland. Ongeveer vier op de tien ouders vindt dat het met het onderwijs in Nederland de verkeerde kant op gaat. Een bij benadering even grote groep vindt dat het er tussen in zit: dat het noch de goede noch de verkeerde kant op gaat met het onderwijs. Het onderwijsbeleid wordt door ongeveer de helft van deze ouders als goed noch slecht beoordeeld. Vier op de tien van de ouders vindt het beleid slecht. Een uitgesproken positieve mening over het onderwijsbeleid heeft ongeveer een tiende van de ouders. Meer dan de helft van de ouders met kinderen in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs (54% ouders VO, 59% ouders MBO) geeft aan geen vertrouwen te hebben in het Nederlandse onderwijs.

1.2.3.2 *Basisonderwijs*

De gemiddelde rapportcijfers die Nederlanders en ouders geven voor de kwaliteit van het primaire onderwijs 'in het algemeen' zijn stabiel gebleven; Nederlanders geven gemiddeld een 6,8, ouders met kinderen in het basisonderwijs een 6,7. Ouders zijn beduidend positiever over de kwaliteit van de basisschool van hun eigen kind; gemiddeld geven zij een 7,6, een lichte stijging ten opzichte van de twee voorgaande jaren (7,5).

De kwaliteit van de leraar in het basisonderwijs wordt dit jaar iets lager beoordeeld met gemiddeld een 6,8 (Nederlanders) en een 6,9 (ouders). Ouders beoordelen, net als voorgaande jaren, de leraar van hun kind met gemiddeld een 7,7.

Ouders

Zoals reeds is opgemerkt, is de groep ouders met kinderen in het basisonderwijs over het algemeen (relatief) positief gestemd over het onderwijs en het onderwijsbeleid in Nederland.

Ouders zijn tevreden over de hoeveelheid aandacht die binnen het basisonderwijs wordt gegeven aan de aspecten 'veiligheidsgevoel van het kind op school', 'plezier waarmee het kind naar school gaat', 'motivatie leraren' (echter wel wat minder dan vorig jaar), 'informatie over vorderingen van het kind', 'persoonlijke aandacht' en 'nadruk op prestaties'. Al deze aspecten halen de zogenaamde 80%-tevredenheidsnorm. De oriëntatie op vervolgopleiding/ beroep is een aspect waar de meerderheid van de ouders ontevreden over is; slechts één derde van de ouders vindt dat hier voldoende aandacht aan wordt besteed.

Ouders zijn ook te spreken over de aandacht die aan de verschillende programmaonderdelen wordt besteed, zoals 'basisvaardigheden', 'creativiteit', en 'sociale vaardigheden'. Een programmaonderdeel waaraan volgens één derde van de ouders meer aandacht moet worden besteed is 'persoonlijke ontwikkeling'. Het minst tevreden zijn ouders over de aandacht die wordt besteed aan 'studie- en beroepskeuze'.

Als grootste zorgpunten in het basisonderwijs noemen ouders 'tekort aan personeel', 'grootte van de klassen', 'gedragsproblemen' en 'werkdruk van leraren'; meer dan de helft van de ouders maakt zich wel eens zorgen over deze punten. Verder valt op dat de kwaliteit van leraren (dit jaar voor het eerst) spontaan wordt genoemd als probleem in het basisonderwijs. Uit dit resultaat in combinatie met de (iets) lagere rapportcijfers die dit jaar zijn gegeven, kan geconcludeerd worden dat de kwaliteit van de leraar in het basisonderwijs enigszins onder druk staat. Over wie primair verantwoordelijk is voor de kwaliteit van leraren zijn de meningen overigens verdeeld; 57% van de ouders vindt dat de overheid verantwoordelijk is, 43% de school. Tot slot kan opgemerkt worden de spontaan genoemde, (weer) toenemende zorg over het tekort aan individuele aandacht voor het kind en het tekort aan middelen in het basisonderwijs.

Ouders hebben dit jaar voor het eerst hun mening gegeven over de mogelijkheden die de school van hun kind biedt voor kinderen met een handicap. Ongeveer de helft van de ouders met kinderen in het basisonderwijs geeft aan niet te weten of de school van hun kind hiervoor mogelijkheden biedt

of reageert neutraal. Ruim één derde beoordeelt de mogelijkheden positief, terwijl een vijfde een uitgesproken negatieve mening hierover heeft.

Nederlanders

Een meerderheid van de Nederlandse bevolking is tevreden over de aandacht die basisscholen geven aan de programmaonderdelen 'creativiteit', 'basisvaardigheden' en 'ICT'. Meer aandacht vragen zij voor 'waarden en normen', 'orde, netheid en discipline', en 'sociale vaardigheden', terwijl driekwart van de ouders vindt dat hier al voldoende aandacht aan wordt besteed in het basisonderwijs. En net als ouders vinden ook de Nederlanders dat er meer aandacht besteed zou moeten worden aan 'persoonlijke ontwikkeling'.

De zorgpunten in het basisonderwijs die de 'gemiddelde' Nederlander spontaan noemt zijn het tekort aan personeel (dalend ten opzichte van vorige jaren), het tekort aan individuele aandacht (stijgend ten opzichte van vorige jaren) en gedragsproblemen (dalend ten opzichte van vorige jaren). Terwijl het lerarentekort primair gezien wordt als verantwoordelijkheid van de overheid (door 90% van de Nederlanders), worden gedragsproblemen veel meer gezien als een probleem dat ouders (36%) en scholen (59%) moeten oplossen. In deze groep wordt ook de kwaliteit van het onderwijs als een opkomend zorgpunt genoemd. Iets meer dan de helft van de Nederlanders (56%) vindt dit primair de verantwoordelijkheid van de school zelf; één derde (30%) van de overheid.

1.2.3.3 Voortgezet onderwijs

De beoordeling van het voortgezet onderwijs 'in het algemeen' is dit jaar iets afgenomen; Nederlanders geven gemiddeld een 6,5, ouders een 6,4. Ouders zijn positiever over de school van hun kind, die zij net als in de twee voorgaande jaren met gemiddeld een 7,3 waarderen.

De negatieve ontwikkeling in de beoordeling gaat ook en in sterkere mate op voor de kwaliteit van de leraar in het voortgezet onderwijs; het gemiddelde rapportcijfer van Nederlanders daalt van 6,8 naar 6,4 en de gemiddelde waardering van de ouders zakt van 6,7 naar 6,5. Ouders beoordelen leraren van hun kind met gemiddeld een 6,9 (een lichte daling ten opzichte van de 7,0 van vorig jaar).

Ouders

Ouders zijn tevreden over de aandacht die in het voortgezet onderwijs wordt gegeven aan 'veiligheidsgevoel van het kind op school', 'plezier waarmee het kind naar school gaat' en 'het informeren van het kind over lesuitval, roosterwijzigingen en toetsen, etc.'. De overige tien aspecten halen niet de 80%-tevredenheidsnorm, maar hebben wel de steun van steeds een meerderheid. Ten opzichte van voorgaande jaren is men minder tevreden over 'schoonmaak' en 'onderhoud van de school'. Tweederde van de ouders vindt onderhoud en schoonmaak van de school primair een verantwoordelijkheid van de school zelf, één derde van de overheid.

Wat betreft de tevredenheid over de aandacht voor de verschillende programmaonderdelen in het voortgezet onderwijs geldt dat deze op een beduidend lager niveau ligt dan in het basisonderwijs. Toch is steeds een

meerderheid van de ouders van mening dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de afzonderlijke programmaonderdelen. Het minst tevreden is men over de hoeveelheid aandacht voor 'persoonlijke ontwikkeling', 'waarden en normen', en 'orde, netheid en discipline'; ongeveer vier op de tien ouders is van mening dat deze onderdelen meer aandacht moeten krijgen.

Het tekort aan personeel voert de lijst met zorgpunten van ouders aan, gevolgd door gedragsproblemen en werkdruk. Een ander (nieuw gemeten) zorgpunt is 'lesuitval'; tweederde (64%) van de ouders maakt zich wel eens zorgen hierover, goed voor een vierde plaats in de lijst met zorgpunten. 'Vernieuwingen in het onderwijs' staat met 62% van de ouders die zich hierover zorgen maken op de vijfde plaats. De aandacht voor dit zorgpunt lijkt echter weer af te nemen ten opzichte van vorige jaren. Dit zien we tevens terug in de lijst met spontaan genoemde zorgpunten. Het percentage ouders dat spontaan vernieuwingen in het onderwijs als zorgpunt noemt, neemt dit jaar significant af (van 18% in 2002 naar 10% in 2003). Ook deze lijst van spontaan genoemde zorgpunten wordt aangevoerd door het tekort aan personeel. Net als in het basisonderwijs kan gesteld worden dat de beoordeling van de kwaliteit van leraren in het voortgezet onderwijs onder druk staat. Dit blijkt niet alleen uit de daling van de rapportcijfers maar ook uit het feit dat ouders dit jaar spontaan de kwaliteit van de leraar als (opnieuw opkomend) 'probleem' in het voortgezet onderwijs noemen.

Binnen het voortgezet onderwijs is dit jaar apart gekeken naar de groep ouders met kinderen in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Deze ouders beoordelen kwaliteitsaspecten van het onderwijs niet (significant) anders dan ouders met kinderen in de overige typen voortgezet onderwijs. De school van hun kind beoordelen zij met gemiddeld een 7,1 (ten opzichte van een 7,3 door alle ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs). Een punt van onvrede die specifiek in deze groep ouders naar voren komt is de aandacht die in het VMBO wordt besteed aan de voorbereiding op en begeleiding tijdens stages. Slechts één op de vijf ouders is hierover tevreden.

Wat betreft de mogelijkheden voor kinderen met een handicap in het voortgezet onderwijs geeft ongeveer de helft van de ouders aan niet te weten of de school van hun kind hiervoor voldoende mogelijkheden biedt of reageert neutraal. Ruim één derde beoordeelt de mogelijkheden positief, terwijl een tiende een uitgesproken negatieve mening hierover heeft.

Nederlanders

Daar waar vier op de tien ouders vragen om meer aandacht voor 'persoonlijke ontwikkeling' in het voortgezet onderwijs, zijn Nederlanders juist zeer tevreden over de aandacht hiervoor. Nederlanders vragen, net als in het basisonderwijs, om meer aandacht voor 'waarden en normen', 'orde, netheid en discipline' en 'sociale vaardigheden'. Driekwart van de Nederlandse bevolking vindt dat 'waarden en normen' primair een verantwoordelijkheid van de ouders en leerlingen zelf is.

De twee grootste zorgpunten in het voortgezet onderwijs die Nederlanders naar voren brengen zijn het tekort aan personeel en gedragsproblemen, echter ten opzichte van voorgaande jaren noemen zij deze punten minder vaak. De kwaliteit van het onderwijs en de leraren kunnen ook in deze groep als opkomende zorgpunten aangemerkt worden.

1.2.3.4 Middelbaar beroepsonderwijs

Nieuw in de Onderwijsmeter 2003 is de beoordeling van het middelbaar beroepsonderwijs door ouders met kinderen in dit schooltype. De algemene waardering voor dit onderwijstype ligt op hetzelfde niveau als het voortgezet onderwijs; ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs geven gemiddeld een 6,4. Voor de kwaliteit van de school van hun eigen kind geven zij gemiddeld een 6,8.

Leraren in het middelbaar beroepsonderwijs worden in het algemeen beoordeeld met een 6,5. Ouders beoordelen de leraren van hun kind met gemiddeld een 6,7.

Ouders

Het middelbaar beroepsonderwijs krijgt in vergelijking met de andere twee onderwijssectoren wat lagere rapportcijfers. Deze beoordeling zien we ook terug bij andere vragen over de kwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs.

Over 'veiligheidsgevoel van het kind op school' en 'plezier waarmee het kind naar school gaat' zijn ouders tevreden; deze twee aspecten halen de 80%-tevredenheidsnorm. Over de hoeveelheid aandacht voor de andere aspecten is ongeveer 60% van de ouders tevreden, met uitzondering van 'toezicht buiten lesuren'.

Meer dan de helft van de ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs is tevreden over de aandacht voor de verschillende programmaonderdelen, met uitzondering van 'waarden en normen', en 'orde, netheid en discipline'. Hiervoor wil ongeveer de helft van de ouders meer aandacht. Een meerderheid van de ouders (63%) vindt 'waarden en normen' een taak van de ouders zelf. Voor 'gedragsproblemen' houdt een meerderheid (70%) de school primair verantwoordelijk.

Als belangrijkste zorgpunten noemen ouders het tekort aan personeel en gedragsproblemen. Andere zorgpunten waarover meer dan zes op de tien ouders zich wel eens zorgen maakt zijn 'vernieuwingen in het onderwijs', 'lesuitval' en 'onvoldoende individuele aandacht'. Ook spontaan noemen ouders het personeelstekort als grootste zorgpunt, gevolgd door de kwaliteit van leraren.

Net als binnen het voortgezet onderwijs geeft ongeveer de helft van de ouders aan niet te weten of de school van hun kind voldoende mogelijkheden biedt voor leerlingen met een handicap of men reageert neutraal. Ruim éénderde van de ouders beoordeelt de mogelijkheden positief, terwijl ook hier een tiende een uitgesproken negatieve mening hierover heeft.

1.2.4. Organisatie van het onderwijs

In het algemeen gaat de voorkeur van Nederlanders en van ouders uit naar kleine scholen. Onder ouders is er echter een groeiende groep (van ongeveer een kwart) die zegt dat het niets uitmaakt. De omvang van de school komt niet als belangrijk zorgpunt naar voren in dit onderzoek. Ongeveer een derde van

de ouders in alle sectoren maakt zich hier zorgen over. Wel maakt een ruime meerderheid (69%) van de ouders met kinderen in het basisonderwijs en ruim vier op de tien ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (43%) zich wel eens zorgen over de grootte van de klassen. Dit kan in verband gebracht worden met de bezorgdheid over de individuele aandacht die aan leerlingen wordt gegeven. Echter, de meeste ouders (66%) met kinderen in het basisonderwijs vinden wel dat leraren goed omgaan met leerlingen die extra hulp of begeleiding nodig hebben (in het voortgezet onderwijs is dat 40% van de ouders).

Lesuitval komt het meest voor in het voortgezet onderwijs (97%) en middelbaar beroepsonderwijs (86%); in het basisonderwijs komt dit relatief veel minder voor (27%). In het voortgezet onderwijs geeft 28% van de ouders aan dat dit meerdere keren per week gebeurt en volgens 25% gebeurt dit één keer per week. In het middelbaar beroepsonderwijs zijn deze percentages respectievelijk 16% en 12%.

Lesuitval, een nieuw meetpunt dit jaar, is het op vier na grootste zorgpunt van ouders in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Ruim 60% van deze ouders maakt zich hier wel eens zorgen over. Men is echter tevreden over de informatievoorziening over lesuitval aan het kind, vooral in het voortgezet onderwijs (84% tevreden).

De meeste ouders (84%) zijn tevreden over de mogelijkheden voor opvang van leerlingen tussen de middag op de basisschool.

1.2.5. Lerarenbeleid

Het bestrijden van het lerarentekort is nog steeds een belangrijk speerpunt in het onderwijsbeleid. Ook dit jaar is het lerarentekort het grootste zorgpunt van de Nederlandse bevolking en van ouders met schoolgaande kinderen. Gevraagd naar de verantwoordelijkheid voor het oplossen van dit tekort, geeft men bijna unaniem aan dat dit een taak van de overheid is.

Oplossingen voor het lerarentekort worden door de ondervraagden vooral gezocht in 'zij-instromers' (mensen met een diploma hoger onderwijs die, met bijscholing, leraar worden) en in de inzet van mensen met een MBO-diploma op school om leraren te helpen. Men ziet minder heil in het lokken van leraren met hogere salarissen in grote steden en in het verplicht les laten geven van pas afgestudeerde studenten.

De waardering voor het beroep leraar lijkt iets gedaald te zijn ten opzichte van 2002. Ruim driekwart van de Nederlanders geeft aan waardering voor het beroep te hebben. Vergeleken hiermee kan de waardering voor het beroep leraar die men anderen toedicht laag genoemd worden: éénderde van de 'anderen' heeft waardering voor het beroep van leraar in het basisonderwijs en ongeveer een kwart voor het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs.

Het imago van het vak van leraar lijkt onder druk te staan. Dit valt ook op te maken uit het percentage ouders dat kinderen een baan in het onderwijs zou aanraden: deze percentages zijn gedaald ten opzichte van vorig jaar (met uitzondering van het percentage ouders dat hun dochter zou aanraden leraar

te worden in het voortgezet onderwijs). Ook de eigen belangstelling voor het vak van leraar is teruggelopen.

Vier op de tien Nederlanders zegt min of meer op de hoogte te zijn van de salarispositie van leraren. Een iets hoger percentage (44%) zegt hiervan niet op de hoogte te zijn. Bij het afwijzen van het beroep van leraar speelt de betaling echter nauwelijks een rol. Er komen vooral en in toenemende mate extrinsieke argumenten (zoals het lastiger en brutaler worden van leerlingen, het ontbreken van respect voor leraren en het ontbreken van waarden en normen bij leerlingen) naar voren voor wat betreft het voortgezet onderwijs en intrinsieke argumenten (niet geschikt, geen leuk beroep, e.d.) voor wat betreft het basisonderwijs.

Het bereik van de lerarencampagne "Je groeit in het onderwijs" is dit jaar gestegen; 50%² van de Nederlanders heeft wel eens van de lerarencampagne gehoord. Men heeft over het algemeen positieve associaties met de campagne.

1.2.6. Beroepsonderwijs

Een ruime meerderheid van de Nederlanders (ca. 80%) zegt wel eens van het VMBO gehoord te hebben. Hoewel sommigen (minder dan éénderde) het er mee eens zijn dat je na het afronden van het VMBO in staat bent een beroep uit te oefenen, zien de meesten het VMBO vooral als een goede basis voor vervolgopleidingen. Vooral ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs zien het VMBO als een goede voorbereiding op zowel het MBO als HBO. De 'overige' Nederlanders geven vaker de voorkeur aan HAVO als voorbereiding op het HBO.

Hoewel de kwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs lager wordt gewaardeerd in vergelijking met het voortgezet en met name het basisonderwijs, lijkt er geen imagoprobleem te zijn. Een ruime meerderheid van de Nederlanders is van mening dat het MBO een goede opleiding is voor een goede baan en een aantrekkelijke combinatie van leren en werken. Overigens moet in deze context wel opgemerkt worden dat het deel van de Nederlandse beroepsbevolking dat een beroepsopleiding heeft gevolgd systematisch te laag wordt ingeschat.

De bekendheid van het regionaal opleidingscentrum is niet significant gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Bijna de helft van de Nederlanders (46%³) zegt te weten wat een ROC is. Onder ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs ligt de bekendheid een stuk hoger (71%⁴).

De rapportcijfers (uiteenlopend van een 6,6 voor het VMBO en een 7,4 voor het WO en daarbinnen oplopend) die men toekent aan de diverse vormen van (beroeps)onderwijs blijken door de jaren heen vrij stabiel, alleen voor het HBO

² Dit cijfer is gecorrigeerd voor het percentage 'weet niet/geen opgave', want 'weet niet/ geen opgave' was in 2002 geen antwoordcategorie.

³ Dit cijfer is gecorrigeerd voor het percentage 'weet niet/geen opgave', want 'weet niet/ geen opgave' was in 2002 geen antwoordcategorie.

⁴ Dit cijfer is gecorrigeerd voor het percentage 'weet niet/geen opgave', want 'weet niet/ geen opgave' was in 2002 geen antwoordcategorie.

valt dit jaar een stijging te constateren. Met een gemiddeld cijfer van 7,5 komt het HBO tevens als beste uit de bus onder de Nederlanders.

1.2.7. *Onderwijsachterstanden en integratie*

Ongeveer de helft van de Nederlanders (48%) vindt dat geld voor onderwijsachterstanden vooral moet worden ingezet voor het bestrijden van achterstanden bij jonge kinderen.

De meeste Nederlanders (80%) zijn het er mee eens dat taal- en onderwijsachterstanden opgelost moeten worden voor aanvang van het basisonderwijs door kinderen met een taalachterstand speciale programma's te laten volgen. Taallessen in de eigen (allochtone) taal wordt voornamelijk beschouwd als de verantwoordelijkheid van de ouders. De helft van de Nederlandse bevolking vindt dat de school primair verantwoordelijk is voor het bestrijden van onderwijs- en taalachterstanden; éénderde houdt de overheid daar primair verantwoordelijk voor.

Een leerplicht vanaf het vierde jaar wordt door ongeveer tweederde van de Nederlanders (65%) gesteund.

Het (gepercipieerde) aandeel allochtonen op scholen lijkt in zijn algemeenheid iets te stijgen. De verschillen tussen onderwijssectoren zijn echter groot: voor het voortgezet onderwijs en voor met name het middelbaar beroepsonderwijs worden deze percentages hoger geschat dan voor het basisonderwijs.

De meeste Nederlanders (circa 80%) vinden het belangrijk dat allochtone en autochtone kinderen gespreid worden over de scholen. Toch gaat achter dit percentage een zekere polarisatie schuil: onder ouders met kinderen op witte scholen is slechts 46% deze mening toegedaan, onder ouders met kinderen op grijze scholen is dit percentage 79%.

1.2.8. *Verantwoordelijkheden*

Voor een tiental aspecten is dit jaar gemeten hoe volgens Nederlanders en ouders de verantwoordelijkheden verdeeld zijn tussen ouders en leerlingen, de school en de overheid.

Over één aspect zijn de ondervraagden bijna unaniem: de overheid is primair verantwoordelijk voor het lerarentekort (90%). De meningen over de overige aspecten zijn minder eenduidig: Zo houdt ongeveer de helft van de ondervraagden de overheid primair verantwoordelijk voor de kwaliteit van de leraren (50%) en de aansluiting van het voortgezet onderwijs op vervolgopleidingen (43%), terwijl de andere helft van mening is dat de scholen hier primair verantwoordelijk voor zijn.

De school is volgens een meerderheid van de Nederlanders primair verantwoordelijk voor onderhoud en schoonmaak van de school (62%), gedragsproblemen (59%) (onder ouders ligt dit percentage rond de 70%) en de kwaliteit van het onderwijs (56%). Iets minder dan de helft (48%) vindt dat de school primair verantwoordelijk is voor het bestrijden van onderwijs- en taalachterstanden; éénderde acht de overheid hiervoor eerst verantwoordelijk.

Ouders en leerlingen zelf zijn volgens Nederlanders primair verantwoordelijk voor waarden en normen (74%) en voor de betrokkenheid van de ouders bij de school (64%). Meer dan de helft van de ouders met schoolgaande kinderen

vindt echter dat de school hoofdverantwoordelijk is voor de betrokkenheid van ouders.

Culturele vorming is het enige aspect dat wat betreft verantwoordelijkheid min of meer gelijk verdeeld is over school en ouders. Een meerderheid van ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs zien dit echter meer als een taak van de school.

1.2.9. Conclusies

1. *Het basisonderwijs wordt beter beoordeeld dan het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. De eigen school van het kind wordt over het algemeen weer beter beoordeeld dan de sector in het algemeen. De verschillen hiertussen in het middelbaar beroepsonderwijs zijn geringer.*
2. *Het middelbaar beroepsonderwijs wordt redelijk beoordeeld, over de gehele linie net iets onder het niveau van het voortgezet onderwijs. Ouders zijn het minst betrokken bij dit type onderwijs, en uiten relatief de grootste onvrede.*
3. *De perceptie van de kwaliteit van leraren staat onder druk. De kwaliteit van de leraar in het voortgezet onderwijs krijgt een lagere beoordeling dan in voorgaande jaren. Ook neemt de waardering voor het beroep van leraar wat af.*
4. *Lerarentekort en gedragsproblemen blijven de grootste zorgpunten, maar de aandacht hiervoor neemt af. Opkomende zorgpunten hebben te maken met de kwaliteit van het onderwijs/ leraren.*
5. *In het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs kan 'lesuitval' als opkomend zorgpunt genoemd worden.*
6. *'Waarden en normen', 'orde, netheid en discipline' en 'sociale vaardigheden' zijn net als in 2002 issues waar aandacht voor wordt gevraagd door Nederlanders. Zij vinden dat hier op de scholen meer aandacht aan besteed zou moeten worden, terwijl de meeste ouders vinden dat er genoeg aandacht aan wordt besteed. De ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs vragen hier overigens meer aandacht voor dan ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en vooral het basisonderwijs. De verantwoordelijkheid voor 'waarden en normen' wordt primair bij de ouders en leerlingen zelf neergelegd; 'gedragsproblemen' wordt gezien als verantwoordelijkheid van de school.*

2. Onderzoeksomschrijving

2.1. Achtergrond en doelstelling

Vanaf 1999 wordt jaarlijks, in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, het onderzoek *de Onderwijsmeter* uitgevoerd. De Onderwijsmeter heeft als doel de mening te peilen van Nederlanders over onderwijs in Nederland. Het onderzoek kent als doelgroepen (een representatieve groep) Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Dit jaar vormen voor het eerst ook ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs een aparte doelgroep.

2.2. Opzet en uitvoering van het onderzoek

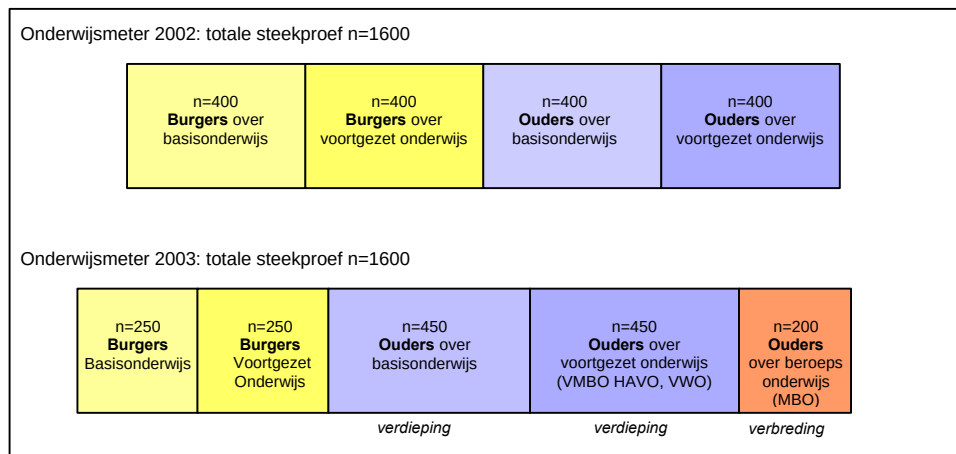
De Onderwijsmeter is dit jaar voor het eerst uitgevoerd door MarketResponse Nederland BV in samenwerking met The SmartAgent® Company. Er is ten opzichte van voorgaande jaren een aantal wijzigingen doorgevoerd met betrekking tot de methode van onderzoek, de steekproef en de inhoud van de vragenlijst. In deze paragraaf wordt de onderzoeksaanpak van de Onderwijsmeter 2003 beschreven inclusief de veranderingen ten opzichte van voorgaande jaren.

2.2.1. Steekproef en steekproefkader

Een eerste verandering ten opzichte van voorgaande jaren heeft betrekking op de steekproef en het steekproefkader. Dit jaar is de steekproef van te ondervragen personen getrokken uit De Onderzoek Groep van MarketResponse. Voorheen werd gebruik gemaakt van een verse steekproef uit de KPN telefoonbestanden. Onder meer vanwege de toenemende 'non-response' is gekozen voor een vast steekproefkader.

De Onderzoek Groep is een aselekt tot stand gekomen steekproef van ongeveer 25.000 huishoudens met daarin circa 60.000 personen die representatief is voor Nederland volgens de Minicensus. De leden van De Onderzoek Groep hebben aangegeven op regelmatige basis mee te willen te doen aan marktonderzoek van MarketResponse.

In de Onderwijsmeter 2003 is ook de steekproefopbouw anders dan voorgaande jaren. Voorgaande jaren werden 800 burgers en 800 ouders ondervraagd. De steekproefopbouw die dit jaar is gehanteerd, is weergegeven in de figuur op de volgende pagina. De totale steekproefomvang is gelijk gebleven echter de verdeling over de subgroepen is veranderd. Tevens is er een nieuwe doelgroep in het onderzoek opgenomen: ouders van leerlingen in het middelbaar beroepsonderwijs. De groep ouders met kinderen in het VMBO is dit jaar aparte groep binnen de groep ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs bekeken.

2.2.2. *Methode van dataverzameling*

Vanaf 1999 is het veldwerk voor dit onderzoek door middel van telefonische enquêtes uitgevoerd. De aard en lengte van de vragenlijst heeft doen besluiten over te stappen op een 'hybride design'. Dit is een onderzoeksoptzet waarin meerdere veldwerkmethodes worden gecombineerd. Respondenten zijn allereerst telefonisch geselecteerd. In dit gesprek is de voorkeur voor een schriftelijke- of internetvragenlijst vastgelegd. Aan de groep ouders is in dit gesprek tevens aantal vragen gesteld om de juiste versie van de vragenlijst te kunnen bepalen. Dit was afhankelijk van het onderwijstype waarin het kind/ een van de kinderen zit: ouders met twee kinderen of meer zijn afhankelijk van de mate waarin een quotacel gevuld was aan een bepaald onderwijstype toegewezen.

Van de in totaal 1620 respondenten heeft 56% de vragenlijst schriftelijk ingevuld, 44% deed dit via Internet. Het veldwerk heeft plaatsgevonden van 3 tot en met 18 april 2003.

2.2.3. *Respons*

In totaal hebben 1620 respondenten de vragenlijst van de Onderwijsmeter volledig ingevuld. Van de steekproef Nederlanders (n=493) beantwoordde de helft vragen over het basisonderwijs, de andere helft over het voortgezet onderwijs. Van de 493 ondervraagde Nederlanders hebben er 71 kinderen in het basisonderwijs en 101 (ook) kinderen in het voortgezet onderwijs. Van de steekproef ouders (n=1127) beantwoordde 41% vragen over het basisonderwijs, 42% over het voortgezet onderwijs (waarvan er 266 (24%) een kind hebben in het VMBO) en 17% over het middelbaar beroepsonderwijs.

Tabel 1. Respons in aantallen
Basis. Totale steekproef (n=1620)

Nederlanders Basisonderwijs	248
Nederlanders Voortgezet onderwijs	245
Ouders Basisonderwijs	465
Ouders Voortgezet onderwijs	473
Ouders Middelbaar Beroepsonderwijs	189
Totaal	1620

2.2.4. De vragenlijst

De vragenlijst van de Onderwijsmeter 2003 is grotendeels identiek gebleven aan die van voorgaande jaren. Dit om vergelijkingen met voorgaande jaren mogelijk te maken. De wijzigingen die zijn doorgevoerd hebben met name betrekking op aanvullende meetpunten, die uit kwalitatief onderzoek naar voren zijn gekomen.

Deze nieuwe meetpunten staan weergegeven in tabel 2.

Tabel 2. Nieuwe meetpunten Onderwijsmeter 2003

Meetpunten	PO	VO	MBO
Lesuitval	X	X	X
De grootte van de klassen	X	X	
De werkdruk voor leerlingen		X	X
De werkdruk van leraren	X	X	X
Kwaliteit van de schoolleiding	X	X	X
De kosten van het onderwijs voor de ouders	X	X	X
De opvang van leerlingen tussen de middag	X		
Mogelijkheden voor leerlingen met een handicap	X	X	X
Persoonlijke ontwikkeling (zelfvertrouwen/ doorzettingsvermogen)	X	X	
Begeleiding bij de oriëntatie op vervolgopleidingen en beroepen	X	X	X
Het informeren van ouders over de vorderingen van hun kind	X	X	X
De betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind	X	X	X
Het omgaan met niveau- en leeftijdsverschillen tussen leerlingen in 1 klas	X	X	X
Het omgaan met leerlingen die extra hulp of begeleiding nodig hebben	X	X	X
Het tijdig signaleren van leer- en/of gedragsproblemen	X	X	X
Aanwezigheid voorzieningen op school voor in pauze/ tussenuren		X	X
Het informeren van leerlingen door de school over bijv. lesuitval, roosterwijzigingen etc.		X	X
Aandacht voor de voorbereiding op en begeleiding tijdens stages		X*	X
De aansluiting van onderwijstypen op elkaar		X	X

* Alleen voorgelegd aan ouders met kinderen in het VMBO

2.3. Trendbreuk als gevolg van gewijzigde onderzoeksmethode

De wijze van dataverzameling in longitudinaal of periodiek onderzoek kan gevolgen hebben voor de uitkomsten van het onderzoek. Er kan namelijk een relatie bestaan tussen de gebruikte methode en het resultaat. Het overstappen van telefonisch veldwerk naar het hybride design kan leiden tot een trendbreuk, evenals de overstap van een verse steekproef naar een 'panel' (De Onderzoek Groep). Een andere vorm van 'trendbreuk' kan optreden als de vraagstelling gewijzigd wordt, bijvoorbeeld het toevoegen of juist weglaten van een 'weet niet' categorie, of wanneer een bepaalde vraag verplaatst wordt binnen de vragenlijst. Bij het 'up-daten' van de vragenlijst is hiermee rekening gehouden door zo min mogelijk te veranderen ten opzichte van vorig jaar.

Om 'objectief' te kunnen bepalen of sprake is van een trendbreuk, zijn tijdens de meting van de Onderwijsmeter 2003 middels een 'splitrun testdesign' (schaduwonderzoek) toetsen uitgevoerd. Naast de representatieve steekproef van n=400 Nederlanders die volgens de nieuwe hybride methode ondervraagd zijn, zijn circa n=240 vergelijkbare respondenten op de 'oude' manier ondervraagd (telefonisch). Op basis van de resultaten van deze test kon worden vastgesteld of, waar en in welke mate verschillen in resultaten optraden, en hoe deze, indien mogelijk, gecorrigeerd konden worden. Correctie is alleen dan mogelijk wanneer voor (systematisch) optredende verschillen generieke correctie factoren te bepalen zijn.

De resultaten van het schaduwonderzoek laten zien dat er inderdaad sprake is van een trendbreuk als gevolg van wijzigingen in de onderzoeksmethode en veranderingen in de vragenlijst.

Verschillen veroorzaakt door de overstap van een verse steekproef op een panel zijn (deels) opgevangen door beide steekproeven middels weging gelijk te trekken. Dat wil zeggen dat de steekproef van 2003 (net als die van 2002) is gewogen naar de achtergrondkenmerken leeftijd en geslacht volgens de Mini Census⁵ 2000.

De verschillen die optreden door veranderingen in de vragenlijst betreffen (met name) het anders omgaan met de categorie 'weet niet/ geen opgave'. Er is zoveel mogelijk de werkwijze van de telefonische enquête van 2002 gevolgd. Hierbij werd 'weet niet' soms als antwoordmogelijkheid voorgelezen, maar in sommige gevallen ook niet. Bij de meting van 2003 is 'weet niet' in het laatste geval niet als antwoordcategorie in de vragenlijst opgenomen. Echter, er bestaat dan nog altijd de mogelijkheid om helemaal niets in te vullen. Daar waar nodig zijn in deze rapportage cijfers van 2003 hiervoor dan ook gecorrigeerd door deze categorie weg te laten.

Daarnaast laat het schaduwonderzoek een aantal duidelijke methode effecten zien. Zo is een respondent die aan telefonisch onderzoek meewerkt sneller geneigd een instemmend (acquiescences bias) en/ of kort antwoord te geven. In het schriftelijke onderzoek geven respondenten vaker het lange antwoord of het neutrale antwoord. Ook geeft men bij telefonisch onderzoek meer sociaal wenselijke antwoorden en zal men minder snel toegeven iets niet te weten. Hoewel bij een aantal (type) vragen in dit onderzoek deze effecten geconstateerd is, treden er geen systematische verschillen op. Het is derhalve

⁵ De Minicensus geeft (procentueel) inzicht in de omvang en structuur van de Nederlandse bevolking op basis van een representatieve steekproef van netto 10.000 personen. De Minicensus wordt gebruikt als benchmark en wordt uitgevoerd door GfK.

niet mogelijk generieke correctiefactoren te bepalen. Er is besloten de resultaten van deze meting of voorgaande metingen niet te corrigeren. We volstaan in deze rapportage met het plaatsen van een voetnoot daar waar (significante) veranderingen optreden ten opzichte van 2002 die (deels) verklaard kunnen worden door wijziging van de methode van dataverzameling.

Meer informatie over de methode-effecten staat in het rapport 'Effecten Methode Wijziging' behorende bij de Onderwijsmeter 2003.

2.4. Analyses

In de rapportage van de Onderwijsmeter 2003 wordt (daar waar mogelijk) een vergelijking gemaakt tussen Nederlanders en ouders met schoolgaande kinderen en tussen het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Tevens worden de resultaten van de meting van 2003 vergeleken met die van voorgaande jaren en specifiek met die van de meting van 2002. Daar waar er significante verschillen optreden wordt dit expliciet in de tekst vermeld door middel van: (sign.).

Daarnaast is gekeken in hoeverre achtergrondkenmerken als geslacht, opleiding en leeftijd van invloed zijn op de gegeven antwoorden. Tevens is gekeken of de mate van betrokkenheid bij onderwijs van invloed is op de opinies van de respondenten.

In enkele hoofdstukken worden specifieke uitsplitsingen gemaakt; zo wordt in hoofdstuk 4 gekeken naar de invloed van de geschatte grootte van de school op de meningsvorming.

3. Algemeen beeld onderwijs

In dit hoofdstuk wordt het beeld dat Nederlanders hebben van het onderwijs in Nederland beschreven. Gemeten is het belang dat men hecht aan onderwijs, hun betrokkenheid bij onderwijs en hun mening over de kwaliteit en inhoud van het onderwijs. Dit laatste aspect is – ter vergelijking – ook gemeten onder ouders. Dit betekent dat de vragen die, met betrekking tot dit onderdeel, aan ouders zijn voorgelegd het onderwijs en de scholen in het algemeen betreffen; de meningen van ouders over specifiek de school en het type onderwijs van hun kinderen, worden in hoofdstuk 4 beschreven.

3.1. Belang van het onderwijs

3.1.1. Samenvatting

Over het algemeen blijkt het belang dat Nederlanders aan onderwijs toekennen in 2003 iets te zijn gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Een ruime meerderheid van de Nederlanders vindt het belangrijk dat hun kinderen meer onderwijs krijgen dan zij zelf hebben gehad. Ruim éénderde vindt echter toch nog dat je het ook zonder diploma's ver kunt schoppen in de maatschappij⁶.

Het feit dat het belang dat Nederlanders aan onderwijs hechten is toegenomen, houdt echter niet in dat men ook bereid is meer geld te steken in onderwijs: alhoewel de meeste Nederlanders zeggen beter onderwijs belangrijker te vinden dan belastingverlaging, is dit jaar voor het eerst minder dan de helft bereid om meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs⁷. De bereidheid hiertoe is hoger onder mannen en hoger opgeleiden.

De verdeling van 10 miljard euro extra belastinggeld over verschillende beleidsterreinen laat zien dat het relatieve belang van onderwijs ten opzichte van beleidsterreinen als gezondheidszorg, veiligheid, milieu en filebestrijding gelijk blijft. Het absolute bedrag dat men extra aan onderwijs zou willen besteden, stijgt ten opzichte van vorig jaar met circa 10% tot 2,6 miljard (niveau 2000). Gezondheidszorg heeft ook dit jaar weer de grootste prioriteit in de ogen van de Nederlanders, gevolgd door onderwijs. Dit geldt ook voor de groep Nederlanders met kinderen in het basisonderwijs. Nederlanders met kinderen in het voortgezet onderwijs trekken voor gezondheidszorg en onderwijs precies evenveel uit. Vorig jaar stond onderwijs bij de Nederlanders met kinderen nog op een derde plaats.

⁶ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

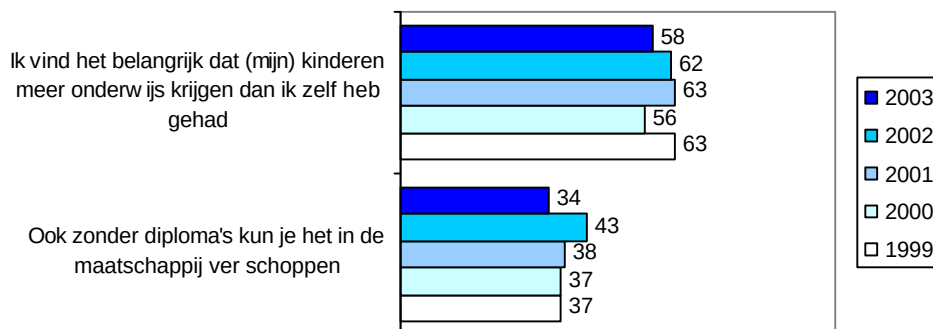
⁷ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

3.1.2. *Onderwijs als verdeler van maatschappelijke kansen*

Nederlanders is gevraagd naar de rol van het onderwijs in het verdelen van maatschappelijke kansen. Hiertoe kregen zij twee stellingen voorgelegd. Figuur 1 laat zien hoe Nederlanders hier over denken.

Figuur 1. Percentage Nederlanders dat het (helemaal) eens is met de uitspraken

Basis. Nederlanders (n=493)

Het percentage Nederlanders dat het belangrijk vindt dat (hun) kinderen meer onderwijs krijgen dan zij zelf hebben gehad, is ten opzichte van 2002 licht gedaald, het betreft evenwel nog steeds een meerderheid (58%).

De meeste Nederlanders vinden het behalen van diploma's belangrijk.

Ééndertig van de Nederlanders (34%) is nog van mening dat je het ook zonder diploma's kunt schoppen in de maatschappij; dit is een significante afname ten opzichte van 2002 toen nog 43% die mening was toegedaan⁸.

Verschillen tussen subgroepen

Naargelang men ouder is, hecht men er meer belang aan dat kinderen meer onderwijs krijgen dan men zelf heeft gehad. 42% van de respondenten van 50 jaar of jonger vindt dit belangrijk ten opzichte van 82% van de ondervraagde 50 plussers. De opleiding die de ondervraagde zelf heeft genoten, heeft (logischerwijs) ook invloed; 39% van de hoger opgeleiden hecht er belang aan dat hun kinderen meer onderwijs krijgen dan zij zelf hebben gehad, onder de lager opgeleiden is dit 75%.

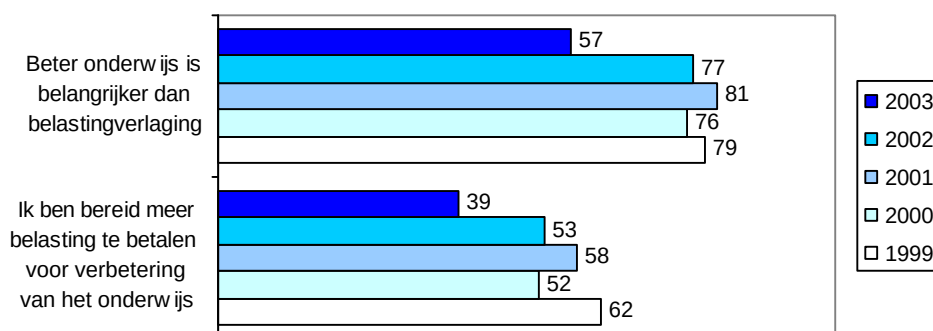
⁸ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname. Dit percentage is bij het telefonische schaduwonderzoek 42%.

3.1.3. Wat heeft men over voor onderwijs?

Aan de hand van twee stellingen is gemeten welk belang Nederlanders aan onderwijs hechten wanneer dit ook gevolgen heeft voor hun eigen portemonnee (in de vorm van belastingen). Figuur 2 geeft de percentages weer van de ondervraagden die het met de twee stellingen (helemaal) eens zijn.

Figuur 2. Percentage Nederlanders dat het (helemaal) eens is met de uitspraken

Basis. Nederlanders (n=493)

Nog steeds een meerderheid van de Nederlanders (57%) vindt beter onderwijs belangrijker dan belastingverlaging, maar dit percentage is sterk afgenomen (sign.)⁹. Ook de bereidheid om meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs is sterk gedaald (sign.): 39% van de ondervraagden is hiertoe bereid ten opzichte van een meerderheid van de ondervraagden (53%) in 2002¹⁰.

Verschillen tussen subgroepen

Er zijn significante verschillen waarneembaar naar opleiding en geslacht. Naargelang de ondervraagde hoger is opgeleid, vindt men beter onderwijs belangrijker dan belastingverlaging; van de lager opgeleiden (basisonderwijs t/m mavo) vindt 42% beter onderwijs belangrijker dan belastingverlaging, onder de hoger opgeleiden (HBO en WO) is dit 69%. Ook is men vaker bereid meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs naarmate men hoger is opgeleid; van de lager opgeleiden is 27% hiertoe bereid, ten opzichte van 50% van de hoger opgeleiden. Tot slot is de bereidheid om meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs hoger onder mannen (43%) dan onder vrouwen (33%).

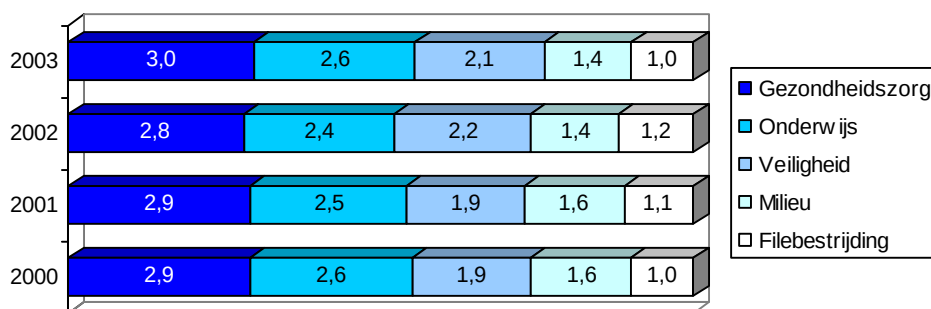
⁹ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname. Dit percentage is in het telefonische schaduwonderzoek 79%.

¹⁰ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname. Dit percentage is in het telefonische schaduwonderzoek 49%.

3.1.4. Prioriteit beleidsterreinen waaronder onderwijs

Om te meten aan welke beleidsterreinen Nederlanders prioriteit geven, is aan hen gevraagd 10 miljard euro extra belastinggeld te verdelen over vijf verschillende beleidsterreinen: gezondheidszorg, onderwijs, milieu, veiligheid/criminaliteitsbestrijding en filebestrijding. Figuur 3 laat zien in welke beleidsterreinen de Nederlanders het meest willen investeren.

Figuur 3. De verdeling van 10 miljard euro over vijf beleidsterreinen, in miljarden euro's
Basis. Nederlanders (n=493)

De rangorde van de beleidsterreinen is ten opzichte van voorgaande jaren onveranderd: Gezondheidszorg krijgt het meeste geld (3,0 miljard euro), gevolgd door onderwijs (2,6 miljard euro), veiligheid en criminaliteitsbestrijding (2,1 miljard euro), milieu (1,4 miljard euro) en ten slotte filebestrijding (1,0 miljard euro).

Ten opzichte van vorig jaar zijn de absolute bedragen wel veranderd. Dit jaar wordt er als het aan de Nederlanders ligt meer geld uitgetrokken voor gezondheidszorg en voor onderwijs (sign.), terwijl veiligheid en criminaliteitsbestrijding en filebestrijding (sign.) juist minder geld krijgen toebedeeld van de Nederlanders. Het bedrag dat men aan milieu toekent verandert niet.

Verschillen tussen subgroepen

Naargelang men hoger is opgeleid is men bereid meer te investeren in onderwijs. Ondervraagden met een WO opleiding zijn bereid gemiddeld 3,3 miljard euro te investeren in onderwijs (ten opzichte van 2,6 miljard gemiddeld). Daarnaast is er een samenhang met betrokkenheid; Nederlanders die regelmatig artikelen over onderwijs lezen in de krant hebben 3,2 miljard euro over voor onderwijs.

In zowel 2001 als 2002 waren het met name 'critici' die het meeste geld besteed wilden zien aan onderwijs¹¹. Ook dit jaar hebben de 'critici' relatief meer geld over voor onderwijs. Zij zijn bereid 3,1 miljard euro van de te verdelen 10 miljard euro te besteden aan onderwijs (ten opzichte van de 2,6 miljard die Nederlanders gemiddeld bereid zijn extra te investeren in

¹¹ Voor een definitie van 'critici' zie bijlage 1: Definities variabelen.

onderwijs). Dit is een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2002, toen werd door deze groep 2,6 miljard extra toebedeeld aan onderwijs. Opvallend is dat 'critici' dit jaar zelfs het meeste geld (van de extra 10 miljard euro) besteed willen zien aan onderwijs. Vorig jaar trokken zij nog, net als alle Nederlanders, het meeste geld uit voor gezondheidszorg. Dit jaar is in deze groep gezondheidszorg voorbij gestreefd door onderwijs.

Verschillen tussen Nederlanders met en Nederlanders zonder kinderen.

Omdat de groep 'Nederlanders' in dit onderzoek een representatieve steekproef is van de Nederlandse bevolking zitten in deze groep ook mensen met schoolgaande kinderen. Het is interessant om te kijken of het hebben van kinderen van invloed is op de budgetallocatie. Tabel 3 geeft de (overigens niet significante) verschillen weer tussen 'Nederlanders zonder kinderen' versus 'Nederlanders met kinderen'.

Tabel 3. Invloed van hebben van kinderen op verdeling 10 miljard euro over beleidsterreinen

Basis. Nederlanders zonder en met schoolgaande kinderen

	Nederlanders zonder kinderen (n=321)	Nederlanders met kinderen in het PO (n=71)	Nederlanders met kinderen in het VO (n=101)
Gezondheidszorg	3,0	3,0	2,8
Onderwijs	2,5	2,8	2,8
Veiligheid	2,1	2,1	2,1
Milieu	1,4	1,3	1,3
Filebestrijding	1,0	0,8	1,0
Beter onderwijs is belangrijker dan belasting verlaging	55%	59%	58%
Ik ben bereid meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs	36%	38%	41%

Nederlanders met kinderen in het basisonderwijs trekken net als de totale groep Nederlanders het meeste geld uit voor gezondheidszorg (3,0 miljard euro) en daarna voor onderwijs (2,8 miljard euro). Nederlanders met kinderen in het voortgezet onderwijs besteden een gelijk deel van de 10 miljard euro aan onderwijs en gezondheidszorg (2,8 miljard euro). Vorig jaar kwam voor beide groepen Nederlanders met kinderen het onderwijs nog op de derde plaats. Nederlanders met kinderen investeren relatief meer geld in onderwijs dan Nederlanders zonder kinderen (2,5 miljard).

Er treden nauwelijks verschillen op tussen de Nederlanders met en zonder kinderen ten aanzien van het belang dat zij hechten aan beter onderwijs boven belastingverlaging. Dit geldt ook voor de bereidheid om meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs.

3.2. Betrokkenheid bij onderwijs

3.2.1. Samenvatting

De behoefte aan informatie over onderwijs is over de jaren min of meer stabiel. Dit jaar zou 39% van de Nederlanders meer over onderwijs in de krant willen lezen. Het percentage ondervraagden dat tijdens verkiezingen kijkt welke partij de beste voorstellen voor onderwijs heeft, is iets gedaald¹². Ruim één op de drie Nederlanders zegt hier naar te kijken.

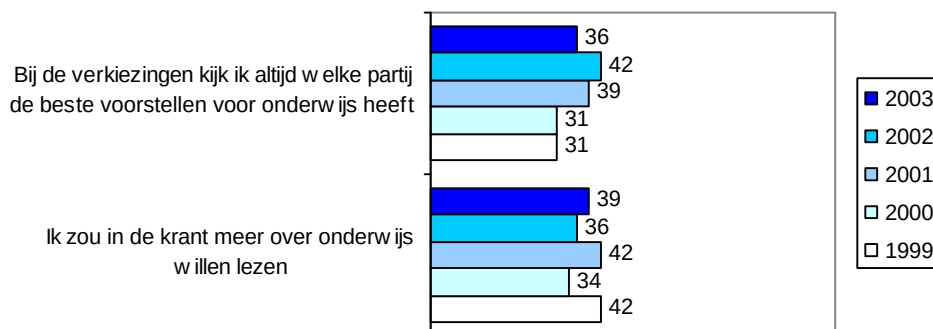
Uit de resultaten blijkt tevens dat men zich iets beter op de hoogte acht van wat kinderen op school leren dan in voorgaande jaren; dit laatste geldt met name voor het basisonderwijs. Gemiddeld zegt slechts een op de vier Nederlanders niet of nauwelijks op de hoogte te zijn van de leerstof in het basis- en voortgezet onderwijs.

3.2.2. Mate van informatiebehoefte

Om de betrokkenheid van Nederlanders bij onderwijs in kaart te brengen, is de informatiebehoefte met betrekking tot onderwijs gemeten. Nederlanders hebben hiertoe gereageerd op twee stellingen die weergegeven zijn in figuur 4.

Figuur 4. Percentage Nederlanders dat het (helemaal) eens is met stellingen

Basis. Nederlanders (n=493)

De interesse voor onderwijsvoorstellen in de verkiezingsprogramma's van politieke partijen is dit jaar, in tegenstelling tot voorgaande jaren, afgenomen. Ten opzichte van 2002 is dit een aanzienlijke daling (sign.) van 42% naar 36% in 2003¹³.

De interesse in artikelen over onderwijs in de krant neemt dit jaar daarentegen iets toe. Waar vorig jaar 36% van de Nederlanders hier meer over zou willen lezen, is dat dit jaar 39%.

¹² De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze afname.

¹³ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname. Dit percentage is in het telefonische schaduwonderzoek 39%.

Verschillen tussen subgroepen

In het bijzonder kijken respondenten met een HBO-opleiding (52%) en 60 plussers (47%) bij verkiezingen welke partij de beste voorstellen heeft voor onderwijs. Er treden geen verschillen op ten aanzien van geslacht.

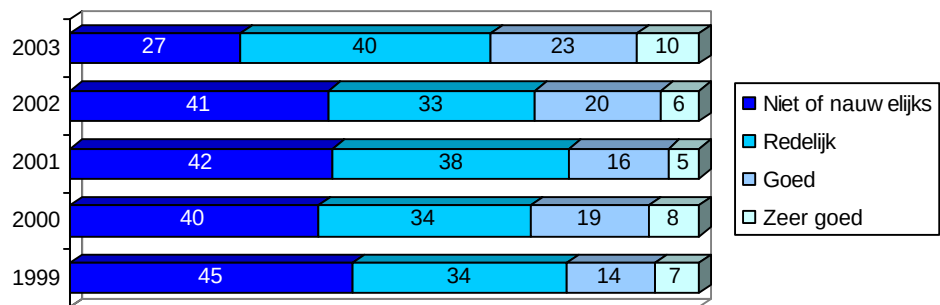
Voor wat betreft de interesse in artikelen over onderwijs zijn geen significante verschillen naar leeftijd, geslacht en opleiding geconstateerd. De verschillen tussen mannen en vrouwen zijn dit jaar verdwenen

3.2.3. Mate waarin men op de hoogte is

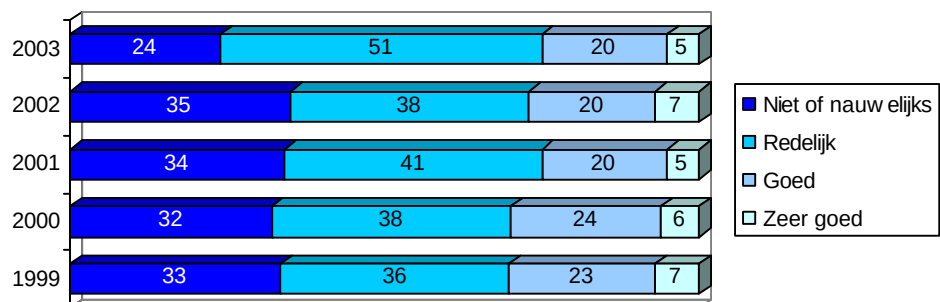
In het kader van de betrokkenheid bij onderwijs is de Nederlanders ook gevraagd in hoeverre zij op de hoogte zijn van wat kinderen leren op school. Figuur 5 laat deze resultaten zien per onderwijstype.

Figuur 5. Mate waarin Nederlanders op de hoogte zijn van wat kinderen leren op school (%)

Basis. Nederlanders over basisonderwijs (n=248)

Basis. Nederlanders over voortgezet onderwijs (n=245)

Voor beide onderwijstypen geldt dat het percentage Nederlanders dat aangeeft redelijk tot zeer goed op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school ten opzichte van 2002 significant is toegenomen. Voor het basisonderwijs geeft 73% van de Nederlanders aan minimaal redelijk op de hoogte te zijn, voor het voortgezet onderwijs betreft dit met 76% driekwart van de Nederlanders. De stijgingen in percentages respondenten die redelijk, goed of zeer goed op de hoogte zijn betekenen (automatisch) een daling van het

aandeel Nederlanders dat aangeeft niet of nauwelijks op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school.

Het percentage Nederlanders dat zegt goed tot zeer goed op de hoogte te zijn van wat kinderen leren in het basisonderwijs neemt ten opzichte van vorig jaar aanzienlijk toe. Dit jaar zegt éénderde (33%) (zeer) goed op de hoogte te zijn ten opzichte van 26% in 2002. Voor het voortgezet onderwijs liggen deze percentages op een lager niveau: 25% van de Nederlanders (ten opzichte van 27% in 2002) zegt goed tot zeer goed op de hoogte te zijn.

Verschillen tussen subgroepen

Van alle Nederlanders (n=493) zeggen met name jongeren in de leeftijd van 18 t/m 29 jaar oud (16%) en mensen met een MBO opleiding (24%) zeer goed op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school. Relatief meer ouderen van 50 t/m 59 jaar oud (40%) en WO opgeleiden (40%) zeggen juist niet of nauwelijks op de hoogte te zijn van wat kinderen leren.

3.3. Beoordeling van het onderwijs en onderwijsbeleid

3.3.1. Samenvatting

Het gemiddelde rapportcijfer dat de ondervraagden geven voor de kwaliteit van het basisonderwijs in het algemeen is ten opzichte van 2002 gelijk gebleven; Nederlanders geven een 6,8 gemiddeld, ouders een 6,7. De beoordeling van het voortgezet onderwijs blijft licht dalen en ligt nu rond de 6,5. (6,5 Nederlanders, 6,4 ouders). Het middelbaar beroepsonderwijs is dit jaar voor het eerst beoordeeld door ouders; zij geven gemiddeld een 6,4.

De beoordeling van leraren in het basisonderwijs blijft min of meer stabiel rond de 7- (6,8 Nederlanders, 6,9 ouders). Leraren in het voortgezet onderwijs krijgen ten opzichte van voorgaande jaren echter aanzienlijk lagere rapportcijfers (6,4 Nederlanders, 6,5 ouders). Leraren in het middelberoepsonderwijs krijgen van ouders een zelfde waardering als hun collega's in het voortgezet onderwijs; gemiddeld een 6,5.

Op de vraag welke kant het opgaat met het Nederlandse onderwijs, reageert (net als vorig jaar) 15% van de Nederlanders positief. Ruim één op de vier Nederlanders (27%) geeft aan dat het de verkeerde kant op gaat. De meerderheid (56%) van de Nederlanders is neutraal. Ouders met kinderen in het basisonderwijs denken hier hetzelfde over (27% negatief, 19% positief). Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs zijn - net als vorig jaar – negatiever over de ontwikkeling: ruim vier op de tien van deze ouders vindt dat het de verkeerde kant op gaat met het onderwijs in Nederland. Eveneens ongeveer vier op de tien van deze ouders vindt dat het er tussen in zit en ongeveer een tiende van hen vindt dat het de goede kant op gaat met het onderwijs in Nederland.

De beoordeling van het onderwijsbeleid van het huidige (ten tijde van het onderzoek demissionaire) Kabinet vertoont een vergelijkbare tendens. Een meerderheid van alle ondervraagden vindt het huidige onderwijsbeleid noch goed, noch slecht. Ongeveer een tiende van de ondervraagden is positief over het huidige onderwijsbeleid, ongeveer een derde is negatief. Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn ook hier minder negatief dan

ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Ongeveer vier op de tien ouders met kinderen in deze schooltypes vindt het onderwijsbeleid slecht ten opzichte van ongeveer een kwart van de Nederlanders (27%) en ouders met kinderen in het basisonderwijs (29%).

Ten aanzien van het vertrouwen dat men heeft in het Nederlandse onderwijs zijn Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs positiever gestemd dan ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Onder Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs heeft bijna tweederde hierin (heel) veel vertrouwen. Iets meer dan de helft van de ouders met kinderen in het voortgezet- of middelbaar beroepsonderwijs heeft juist (heel) weinig vertrouwen in het Nederlandse onderwijs.

Als belangrijkste zorgpunt van Nederlanders ten aanzien van zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs komt vooral het tekort aan personeel naar voren, hoewel minder genoemd dan voorgaande jaren. Ditzelfde geldt voor 'gedragsproblemen'; de nummer twee van vorig jaar wordt dit jaar minder vaak spontaan genoemd en in het basisonderwijs zelfs voorbijgestreefd door 'tekort aan individuele aandacht'. Als opkomend zorgpunt binnen zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs kan 'kwaliteit van het onderwijs' worden genoemd.

Wanneer het gaat om zaken die scholen kunnen leren aan leerlingen vinden Nederlanders dat zowel basisscholen als scholen in het voortgezet onderwijs meer aandacht moeten schenken aan waarden en normen, sociale vaardigheden en orde, netheid en discipline. In het basisonderwijs zou daarnaast meer aandacht besteed moeten worden aan persoonlijke ontwikkeling; in het voortgezet onderwijs aan studie- en beroepskeuze.

Tot slot van deze samenvatting kan in het algemeen gesteld worden dat hoger opgeleiden over de gehele linie minder tevreden zijn over de kwaliteit van het onderwijs, de leraren, en het onderwijsbeleid dan lager opgeleiden.

3.3.2. Beoordeling van het onderwijs

Om te peilen hoe men in het algemeen over het onderwijs in Nederland denkt, is Nederlanders en ouders gevraagd het onderwijs, de leraren en het onderwijsbeleid te beoordelen (het betreft hier het onderwijs en leraren in het algemeen, in paragraaf 4.2.2 beoordelen ouders specifiek de school van hun kind, in paragraaf 5.2.3.1 beoordelen ouders specifiek de leraar van hun kind). Daarnaast is hen gevraagd naar de mate waarin zij vertrouwen hebben in het Nederlandse onderwijs.

3.3.2.1 Beoordeling onderwijs (rapportcijfers)

Basisonderwijs

Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs is gevraagd het basisonderwijs te beoordelen aan de hand van een rapportcijfer. Tabel 4 laat de gemiddelde cijfers zien.

Tabel 4. *Gemiddeld rapportcijfer voor de kwaliteit van het basisonderwijs*
Basis. *Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs*

	1999	2000	2001	2002	2003
Basisonderwijs					
Nederlanders	6,8	6,9	6,8	6,8	6,8
Ouders met kinderen in het PO	6,8	6,9	6,7	6,7	6,7

De kwaliteit van het basisonderwijs wordt, net als in voorgaande jaren, beoordeeld met gemiddeld een 7-. Er is weinig verschil tussen de beoordeling door Nederlanders (6,8) en door ouders met kinderen in het basisonderwijs (6,7).

Verschillen tussen subgroepen

Van de Nederlandse bevolking geven jongeren in de leeftijd van 18 t/m 29 jaar een relatief hoger cijfer (7,0) voor de kwaliteit van het basisonderwijs in het algemeen. Oudere respondenten geven gemiddeld een 6,5 of lager. Er zijn geen significante verschillen naar geslacht en opleiding geconstateerd.

Onder ouders is het geslacht en de opleiding enigszins van invloed op de hoogte van het gegeven rapportcijfer. Moeders met kinderen in het basisonderwijs geven gemiddeld een 6,8 voor de kwaliteit van het basisonderwijs in het algemeen. Vaders geven hier gemiddeld een 6,5. Lager opgeleiden geven gemiddeld hogere rapportcijfers (6,8) dan hoger opgeleiden (6,3).

Tot slot blijkt de mate waarin ouders zeggen op de hoogte te zijn van wat kinderen leren samen te hangen met de beoordeling; ouders die zeggen zeer goed op de hoogte te zijn geven hogere cijfers; gemiddeld een 7,0 ten opzichte van een 6,7 of lager door ouders die zeggen minder goed op de hoogte zijn.

Voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs

In tabel 5 staan de gemiddelde rapportcijfers van Nederlanders en ouders voor het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Tabel 5. Gemiddeld rapportcijfer voor de kwaliteit van het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs
Basis. Nederlanders en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs

	1999	2000	2001	2002	2003
Voortgezet onderwijs					
Nederlanders	6,8	6,9	6,6	6,6	6,5
Ouders met kinderen in het VO	6,7	6,7	6,5	6,5	6,4
Middelbaar beroepsonderwijs					
Ouders met kinderen in het MBO	-	-	-	-	6,4

De beoordeling van de kwaliteit van het voortgezet onderwijs ligt met een gemiddelde van 6,5 van Nederlanders en een 6,4 van ouders op een iets lager niveau dan die van het basisonderwijs. Ten opzichte van vorig jaar is de beoordeling licht gedaald nadat deze twee jaar stabiel was gebleven.

Dit jaar is voor het eerst een groep ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs ondervraagd over het Nederlandse onderwijs. Zij beoordelen de kwaliteit van het MBO met een 6,4. Deze beoordeling ligt op een gelijk niveau met de beoordeling van het voortgezet onderwijs.

Verschillen tussen subgroepen

Onder de Nederlandse bevolking zijn er geen achtergrondvariabelen die van invloed zijn op de hoogte van het gegeven rapportcijfer voor wat betreft de kwaliteit van het Nederlandse voortgezet onderwijs in het algemeen.

Onder ouders zijn er wel verschillen te constateren. Moeders beoordelen, wederom, de kwaliteit van het voortgezet onderwijs gemiddeld met een 6,5 hoger dan vaders (6,2). Daarnaast geldt ook weer dat ouders die aangeven (zeer) goed op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school hogere gemiddelde cijfers (6,4) geven dan ouders die zeggen minder goed op de hoogte zijn (6,0). Verder valt op dat ouders van 60 jaar of ouder gemiddeld een hoger cijfer (7,5) geven.

Er treden in de beoordeling van het middelbaar beroepsonderwijs geen significante verschillen op naar leeftijd, opleiding of geslacht.

3.3.2.2 Beoordeling leraren (rapportcijfers)

Basisonderwijs

Tabel 6 geeft weer hoe leraren in het basisonderwijs worden beoordeeld door Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs.

Tabel 6. *Gemiddelde rapportcijfers voor de kwaliteit van leraren in het basisonderwijs*
Basis. *Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs*

	Leraar basisonderwijs				
	1999	2000	2001	2002	2003
Nederlanders	6,8	7,0	7,0	6,9	6,8
Ouders	7,1	7,1	7,0	7,0	6,9

De beoordeling van de Nederlandse basisschoolleraar daalt (weer) licht, maar is met een gemiddelde van rond de 7- nog steeds ruim voldoende.

Verschillen tussen subgroepen

Er is geen relatie gevonden tussen de socio-demografische kenmerken van Nederlanders en de beoordeling van de leraren in het basisonderwijs. Bij ouders treden er wel significante verschillen op naar geslacht en opleiding. Moeders geven hogere rapportcijfers (gemiddeld 7,0) dan vaders (gemiddeld 6,7). Hetzelfde geldt voor lager opgeleiden (gemiddeld 7,0) versus hoger opgeleiden (gemiddeld 6,6).

Voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs

Tabel 7 presenteert de gemiddelde rapportcijfers die leraren in het voortgezet en het middelbaar beroepsonderwijs krijgen. In het algemeen kan gesteld worden dat zij een lagere beoordeling krijgen dan de leraren in het basisonderwijs.

Tabel 7. *Gemiddelde rapportcijfers voor de kwaliteit van leraren in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs*
Basis. *Nederlanders en ouders met kinderen in het VO/MBO*

	Leraar voortgezet onderwijs					Leraar MBO
	1999	2000	2001	2002	2003	2003
Nederlanders	6,9	6,9	6,8	6,8	6,4	-
Ouders	6,8	6,8	6,7	6,7	6,5	6,5

De afgelopen jaren was de beoordeling van de kwaliteit van leraren in het voortgezet onderwijs vrij stabiel, rond de 7-. Dit jaar krijgen de leraren beduidend lagere rapportcijfers; van Nederlanders gemiddeld 6,4, van ouders gemiddeld 6,5. De beoordeling van de leraar in het middelbaar beroepsonderwijs ligt op hetzelfde niveau; de ouders geven gemiddeld een 6,5.

Verschillen tussen subgroepen

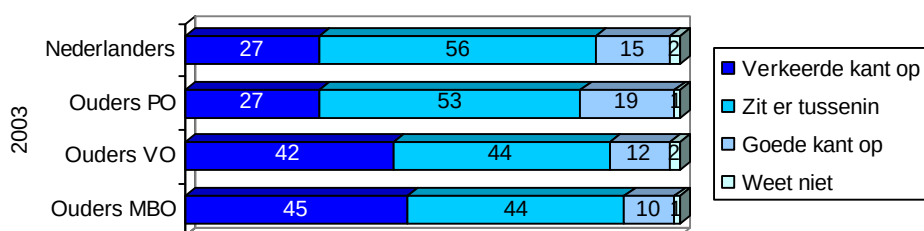
Er treden geen significante verschillen op naar leeftijd, geslacht en opleiding.

3.3.2.3 Onderwijs en onderwijsbeleid

Onderwijs

Zowel Nederlanders als ouders hebben hun mening gegeven over de ontwikkeling van het onderwijs in Nederland. Zij hebben aangegeven of zij vinden dat het de laatste tijd met het onderwijs in Nederland de goede kant of de verkeerde kant op gaat, of dat het er tussen in zit. In figuur 6 staan de resultaten weergegeven.

Figuur 6. Welke kant gaat het op met het onderwijs (%)?
Basis. Nederlanders en ouders uitgesplitst naar onderwijstype

Volgens meer dan de helft van de Nederlanders (56%) gaat het met het onderwijs in Nederland noch de goede, noch de verkeerde kant op, maar zit het er tussenin. Dit percentage is ten opzichte van 2002 (49%) flink gestegen (sign.). Net als in 2002 denkt 15% dat het de goede kant op gaat met het onderwijs, terwijl ruim één op de vier Nederlanders (27%) aangeeft dat het de verkeerde kant opgaat. Dit percentage is in vergelijking met 2002 (32%) licht gedaald.

De resultaten voor ouders met kinderen in het basisonderwijs geven een min of meer gelijk beeld als dat van de Nederlanders. Volgens een kleine meerderheid van de ouders (53%) gaat het met de ontwikkeling van het onderwijs in Nederland noch de goede, noch de verkeerde kant op. Ruim een kwart van de ouders (27%) vindt dat het de verkeerde kant opgaat en volgens ongeveer één vijfde van hen (19%) gaat het de goede kant op met het onderwijs in Nederland. Ten opzichte van 2002 treden er geen significante veranderingen op.

Ook dit jaar valt weer op dat ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs duidelijk negatiever zijn over de ontwikkeling van het onderwijs dan Nederlanders en ouders van kinderen in het basisonderwijs. Respectievelijk 42% en 45% van de ouders vinden dat het de verkeerde kant op gaat met het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Voor beide onderwijstypen geldt dat volgens 44% van de ouders het tussen goed en verkeerd in zit en dat ongeveer één tiende van de ouders (12% van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en 10% van de ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs) van mening is dat het de goede kant op gaat.

Voor het voortgezet onderwijs geldt dat het percentage ouders dat 'er tussen in' heeft geantwoord significant daalt van 52% in 2002 naar 44% in 2003. (Voor het middelbaar beroepsonderwijs kan deze vergelijking niet gemaakt worden).

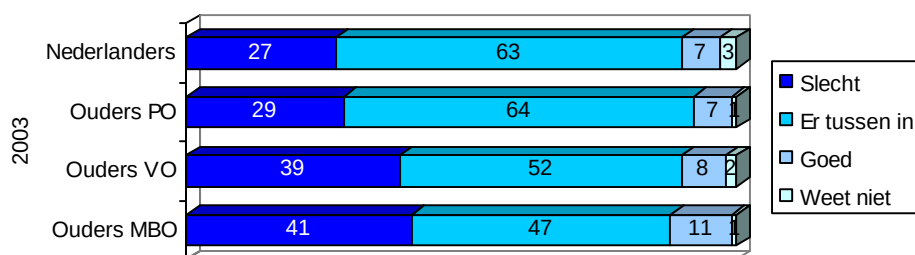
Verschillen tussen subgroepen

Over het algemeen geldt dat naarmate men hoger is opgeleid men relatief vaker aangeeft dat het de verkeerde kant op gaat met het onderwijs. Van de hoger opgeleiden vindt 41% dat het de verkeerde kant opgaat, ten opzichte van 29% van de lager opgeleiden.

Onderwijsbeleid

De respondenten hebben het Nederlandse onderwijsbeleid beoordeeld van het (ten tijde van dit onderzoek) demissionaire kabinet Balkenende. Figuur 7 geeft de resultaten weer.

Figuur 7. *Beoordeling van het Nederlandse onderwijsbeleid (%)*
Basis. Uitsplitsing naar Nederlanders en ouders met kinderen in de verschillende onderwijstypen

Een (ruime) meerderheid van de Nederlandse bevolking (zowel Nederlanders als ouders) vindt het onderwijsbeleid van het demissionaire kabinet Balkenende noch goed, noch slecht en geeft aan dat het er tussen in zit. Ruim een kwart (27%) of meer van de ondervraagde Nederlanders en ouders oordeelt negatief over het onderwijsbeleid. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs zijn het meest negatief. Respectievelijk 39% en 41% van hen vindt het onderwijsbeleid slecht (deze twee groepen ouders geven ook aan dat het de verkeerde kant op gaat met het onderwijs). Ongeveer een tiende van alle ondervraagden vindt het beleid goed. Ten opzichte van vorig jaar is de verdeling over goed en slecht min of meer stabiel gebleven.

Verschillen tussen subgroepen

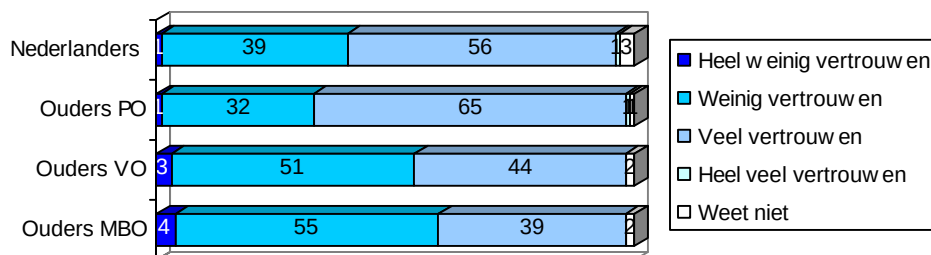
Er is een aantal significanties te constateren naar leeftijd, geslacht en opleiding. Relatief meer ondervraagden in de leeftijdscategorie 40 t/m 59 jaar vinden het huidige onderwijsbeleid slecht. Respondenten in de overige leeftijdscategorieën hebben hierover significant vaker geen uitgesproken mening. Mannen (37%) zijn relatief vaker dan vrouwen (29%) negatief over het onderwijsbeleid van het (demissionaire) kabinet Balkenende. Daarnaast geldt dat relatief meer hoger opgeleiden het onderwijsbeleid op dit moment slecht

vinden; 41% van de hoger opgeleiden vindt het beleid slecht, ten opzichte van 29% van de lager opgeleiden.

3.3.2.4 Vertrouwen in het Nederlandse onderwijs

Dit jaar is voor het eerst de vraag voorgelegd hoeveel vertrouwen men heeft in het Nederlandse onderwijs. Figuur 8 laat de resultaten zien.

Figuur 8. *Mate van vertrouwen in het Nederlandse onderwijs (%)*
Basis. *Nederlanders en ouders uitgesplitst naar onderwijstype*

Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs hebben het meeste vertrouwen in het Nederlandse onderwijs. Respectievelijk 57% en 66% van hen zegt hierin (heel) veel vertrouwen te hebben.

Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs hebben minder vertrouwen in het Nederlandse onderwijs. Een meerderheid van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (54%) geeft zelfs aan (heel) weinig vertrouwen te hebben in het Nederlandse onderwijs. Voor het middelbaar beroepsonderwijs ligt dit percentage met 59% van de ouders nog iets hoger. Deze resultaten liggen in lijn met het overwegend negatieve oordeel van deze groepen ouders over het Nederlandse onderwijs en het Nederlandse onderwijsbeleid.

Verschillen tussen subgroepen

Ook bij deze vraag treedt er een verschil op naar leeftijd. Naarmate men ouder is, heeft men minder vertrouwen in het Nederlandse onderwijs. Bijna de helft van de 40 plussers (49%) zegt (heel) weinig vertrouwen te hebben in het Nederlandse onderwijs, ten opzichte van 36% van de ondervraagden in de leeftijd van 18 t/m 39 jaar.

3.3.3. Zorgpunten

Aan Nederlanders is gevraagd wat volgens hen het grootste probleem is waarmee het onderwijs momenteel wordt geconfronteerd (ouders is dezelfde vraag voor gelegd, dit komt in hoofdstuk 4 aan bod). Het betrof hier een open vraag. De helft van de Nederlanders heeft deze vraag beantwoord voor het basisonderwijs, de andere helft voor het voortgezet onderwijs.

Basisonderwijs

Tabel 8 geeft een overzicht van de meest genoemde problemen in het basisonderwijs.

Tabel 8. *Meest genoemde problemen in het basisonderwijs*
Basis. Nederlanders over het basisonderwijs (n=248)

	Nederlanders over het PO				
	1999	2000	2001	2002	2003
Tekort aan personeel	21	31	38	38	27*
Onvoldoende individuele aandacht	13	13	8	11	20
Gedragsproblemen	22	13	12	17	10
Tekort aan middelen	6	4	12	7	8
Minderheden problematiek	5	10	5	4	8
Kwaliteit van onderwijs					8

*Significante verschillen ten opzichte van 2002 zijn vetgedrukt

Volgens de Nederlandse bevolking is het tekort aan personeel nog altijd het grootste zorgpunt waar het basisonderwijs mee te kampen heeft. Ruim een kwart van de Nederlanders (27%) noemt spontaan dit zorgpunt, maar ten opzichte van vorig jaar is dit percentage significant gedaald. Ook het percentage Nederlanders dat gedragsproblemen als grootste zorgpunt noemt is ten opzichte van 2002 sterk afgenomen (sign.). In 2002 noemde 17% van de Nederlanders dit als grootste probleem, dit jaar is dat nog 10%. Het percentage mensen dat onvoldoende individuele aandacht noemt als grootste zorgpunt is daarentegen ten opzichte van 2002 significant toegenomen. Dit jaar noemt één vijfde van de Nederlanders (20%) dit probleem, vorig jaar was dit nog 11%.

Een tekort aan middelen, de minderheden problematiek en de kwaliteit van onderwijs worden allen door 8% van de Nederlanders spontaan genoemd als grootste zorgpunt. Voor minderhedenproblematiek betekent dit een significante stijging ten opzichte van 2002. De kwaliteit van onderwijs wordt dit jaar voor het eerst spontaan opgevoerd als probleem in het basisonderwijs.

Voortgezet onderwijs

Tabel 9 geeft de zorgpunten in het voortgezet onderwijs weer.

Tabel 9. *Meest genoemde problemen in het voortgezet onderwijs*
Basis. Nederlanders over het VO (n=245)

	Nederlanders over het voortgezet onderwijs				
	1999	2000	2001	2002	2003
Tekort aan personeel	18	24	33	29	23
Gedragsproblemen	27	20	18	25	16*
Vernieuwingen in het onderwijs	6	9	8	11	6
Onvoldoende individuele aandacht	7	5	4	7	9
Tekort aan middelen	7	7	8	5	6
Kwaliteit van onderwijs	8	5	6	4	8
Kwaliteit leraren	4	3	5	4	8

* Significante verschillen ten opzichte van 2002 zijn vetgedrukt

Net als in het basisonderwijs is het tekort aan leraren volgens de Nederlandse bevolking het grootste zorgpunt waarmee het voortgezet onderwijs momenteel te maken heeft. 23% van de Nederlanders noemt het personeelstekort als grootste probleem van dit moment. Ook dit jaar komt gedragsproblemen op de tweede plaats, het wordt door 16% van de Nederlanders genoemd. Ten opzichte van vorig jaar is dit percentage echter aanzienlijk gedaald (sign.), toen noemde nog een kwart van de Nederlanders (25%) dit als grootste probleem. Ook het percentage Nederlanders dat vernieuwingen in het onderwijs als grootste probleem noemt is significant afgenomen, van 11% in 2002 naar 6% dit jaar.

De kwaliteit van onderwijs en van leraren worden door Nederlanders dit jaar juist significant vaker genoemd als grootste zorgpunt. Voor beide geldt een stijging van 4% in 2002 naar 8% dit jaar.

Een opvallend verschil met het basisonderwijs is dat Nederlanders zich binnen het voortgezet onderwijs minder zorgen maken over de individuele aandacht voor leerlingen. Het percentage Nederlanders dat dit als zorgpunt noemt voor het voortgezet onderwijs, neemt dit jaar iets toe, van 7% in 2002, naar 9% dit jaar. Voor het basisonderwijs is dit met 20% na het lerarentekort het meest genoemde zorgpunt.

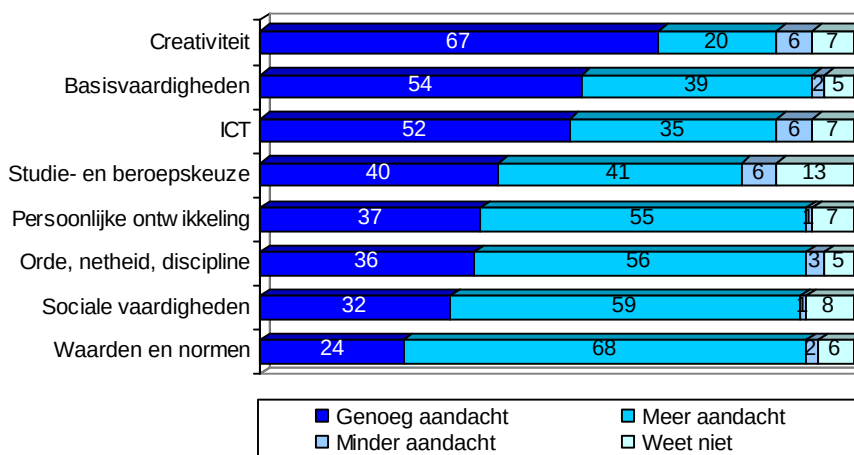
3.3.4. Aandacht voor programmaonderdelen

Nederlanders is een aantal zaken voorgelegd die scholen kunnen leren aan leerlingen (deze zaken zijn ook aan ouders voorgelegd, dit komt in hoofdstuk 4 aan de orde). Hen is gevraagd aan te geven of hieraan binnen het huidige onderwijs meer of minder aandacht moet worden geschonken, of dat het goed is zoals het nu gebeurt.

Basisonderwijs

Figuur 9 laat zien aan welke programmaonderdelen basisscholen genoeg aandacht geven en aan welke onderdelen volgens Nederlanders meer aandacht mag worden geschonken. Dit jaar is het onderdeel persoonlijke ontwikkeling aan het rijtje met programmaonderdelen toegevoegd.

Figuur 9. Aandacht voor zaken die basisscholen kunnen leren aan leerlingen (%)
Basis. Nederlanders (n=248)

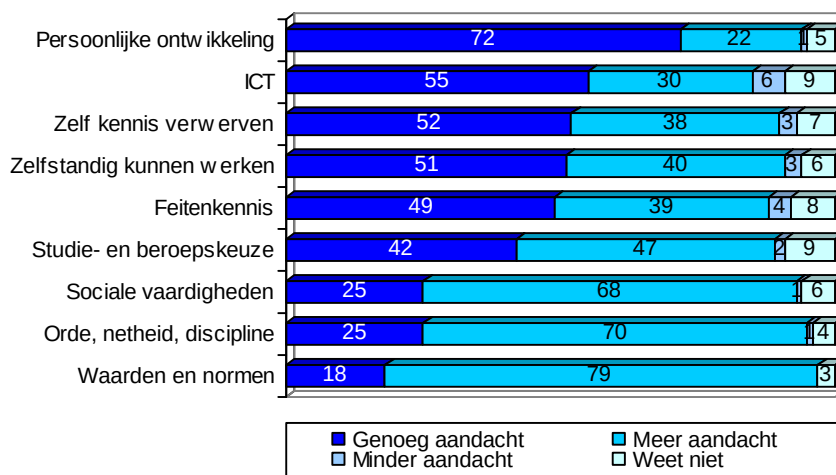

Volgens het merendeel van de Nederlanders krijgen de aspecten creativiteit (67%), basisvaardigheden (54%) en ICT (52%) voldoende aandacht. Aspecten die volgens meer dan de helft van de Nederlandse bevolking juist meer aandacht verdienen zijn persoonlijke ontwikkeling (55%), orde, netheid en discipline (56%), sociale vaardigheden (59%) en waarden en normen (68%).

Voortgezet Onderwijs

Figuur 10 laat zien welke programmaonderdelen in het voortgezet onderwijs voldoende aandacht krijgen en welke onderdelen meer aandacht zouden moeten krijgen volgens Nederlanders. Dit jaar is het onderdeel persoonlijke ontwikkeling toegevoegd.

Figuur 10. *Aandacht voor zaken die scholen in het voortgezet onderwijs kunnen leren aan leerlingen*
Basis. Nederlanders (n=245)

Nederlanders zijn het meest tevreden met de aandacht die op scholen in het voortgezet onderwijs wordt besteed aan persoonlijke ontwikkeling. Volgens bijna driekwart van de Nederlandse bevolking (72%) wordt hier voldoende aandacht aan besteed.

Ook hier vinden Nederlanders dat met name de gedragsvaardigheden waarden en normen (79%), orde, netheid en discipline (70%) en sociale vaardigheden (68%) meer aandacht verdienen dan dat ze nu krijgen in hun perceptie. Ook studie- en beroepskeuze verdient meer aandacht volgens bijna de helft van de Nederlanders (47%).

4. Ouders over de school van hun kind

In dit hoofdstuk staat de beoordeling van ouders over de school van hun kind centraal. Er is gerapporteerd over de subgroepen ouders met kinderen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Ook is de groep ouders met kinderen in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs apart in de analyses meegenomen wanneer zij significant anders antwoorden dan ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs. Daar waar relevant en bekend (i.e. gemeten) is ter vergelijking ook het algemene oordeel van Nederlanders meegenomen (zoals besproken in hoofdstuk 3). In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens aan bod: de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van hun kind, de kwaliteit en inhoud van het onderwijs van het kind en de organisatie van het onderwijs.

4.1. Betrokkenheid van ouders

4.1.1. Samenvatting

Zoals verwacht mag worden zijn ouders met schoolgaande kinderen meer betrokken bij het onderwijs dan Nederlanders in het algemeen. Ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn het meest betrokken. Naarmate kinderen ouder zijn neemt de betrokkenheid bij en kennis van het onderwijs onder ouders af.

In vergelijking tot de andere ouders zijn ouders met kinderen in het basisonderwijs het best op de hoogte van wat kinderen leren op school. Dit jaar zegt driekwart van deze ouders goed tot zeer goed op hoogte te zijn; een significante toename ten opzichte van vorig jaar. In het voortgezet onderwijs zegt ongeveer de helft (zeer) goed op de hoogte te zijn. Het zijn met name ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs die niet goed (meer) op de hoogte zijn van wat hun kinderen doen en leren op school ('slechts' 35% goed tot zeer goed op de hoogte). Over het algemeen zijn hoger opgeleide ouders beter op de hoogte dan lager opgeleide ouders.

Ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn het meest tevreden over de pro-actieve houding van de school ten aanzien van henzelf als ouder. Volgens meer dan driekwart van deze ouders informeert de school hen voldoende over de algemene gang van zaken op school (82%) en doet de schoolleiding zijn best om ouders bij de school te betrekken (78%). De ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs zijn het minst te spreken hierover: slechts ongeveer één derde van deze ouders is positief over de pro-actieve houding van de school.

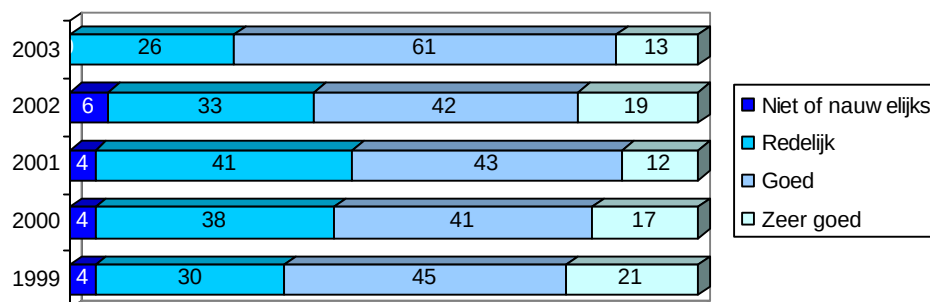
Ook de bereidheid om zelf een actieve bijdrage te leveren aan het onderwijs is het grootst bij ouders met kinderen in het basisonderwijs. Ruim driekwart van deze ouders vindt het een goede zaak dat de school ouders inschakelt voor praktische zaken en om te helpen bij lessen. Echter, minder dan de helft van de ouders (zowel die met kinderen in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs) vindt dat ze voldoende invloed kunnen uitoefenen op de gang van zaken op de school van hun kind.

4.1.2. *Mate waarin ouders op de hoogte zijn*

Om inzicht te krijgen in de mate van betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van hun kind is hen (net als Nederlanders, zie paragraaf 3.2) gevraagd in hoeverre zij op de hoogte zijn van wat hun kinderen leren op school. De figuren 11, 12 en 13 laten deze resultaten zien.

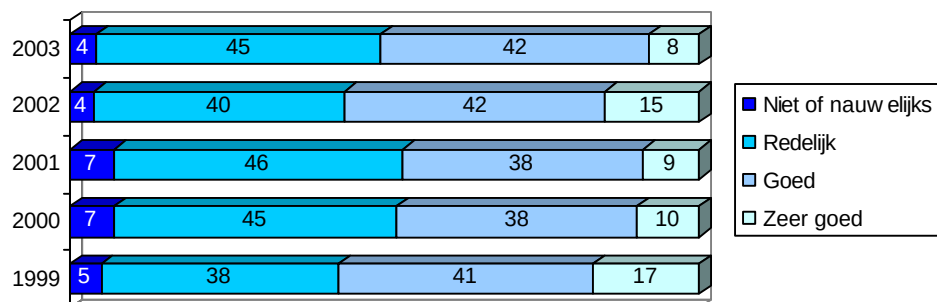
Figuur 11. *Mate waarin ouders op de hoogte zijn van wat kinderen leren op school (%)*

Basis. Ouders met kinderen in het basisonderwijs (n=465)

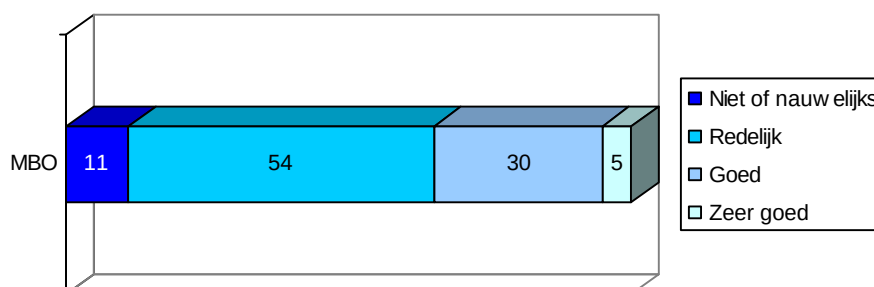
Figuur 12. *Mate waarin ouders op de hoogte zijn van wat kinderen leren op school (%)*

Basis. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (n=473)

Figuur 13. Mate waarin ouders op de hoogte zijn van wat kinderen leren op school (%)

Basis. Ouders met kinderen in MBO (n=189)

Bijna driekwart (74%) van de ouders met kinderen in het basisonderwijs zegt goed tot zeer goed op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school. Dit is een significante toename ten opzichte van 2002, toen 61% van de ouders aangaf (zeer) goed op de hoogte te zijn. De trend die na 2001 is ingezet, lijkt door te zetten.

Het voortgezet onderwijs laat een andere ontwikkeling zien. Hier is het percentage ouders dat zegt (zeer) goed op de hoogte te zijn van wat hun kinderen leren weer op het niveau van 2000/2001 door een (sign.) daling van 57% in 2002 naar 51% in 2003.

In vergelijking met het basis- en voortgezet onderwijs zijn ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs het minst op de hoogte van wat hun kinderen leren op school. Ruim éénderde (35%) van deze ouders zegt (zeer) goed op de hoogte te zijn en een op de tien ouders (11%) geeft aan niet of nauwelijks op de hoogte te zijn van wat hun kinderen leren op school.

Verschillen tussen ouders en Nederlanders

Een vergelijking van deze resultaten met die van Nederlanders (paragraaf 3.2.3) laat duidelijk zien dat ouders zeggen beter op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school dan Nederlanders.

Van de Nederlanders zegt éénderde (33%) goed tot zeer goed op de hoogte te zijn van wat kinderen leren in het basisonderwijs. Dit percentage ligt beduidend hoger onder ouders met kinderen in het basisonderwijs; daarvan zegt ongeveer driekwart (zeer) goed op de hoogte te zijn (74%).

Het verschil tussen Nederlanders en ouders is kleiner als het gaat over het voortgezet onderwijs; 24% van de Nederlanders versus 50% van de ouders zegt (zeer) goed op de hoogte te zijn van wat kinderen daar leren.

Verschillen tussen subgroepen

Wanneer de totale groep ouders in ogenschouw wordt genomen (n=1127) treden er significante verschillen op naar leeftijd en opleiding. Relatief meer ouders in de leeftijd van 30 t/m 49 zeggen goed op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school (66%). Bij de hoger opgeleide ouders ligt dit percentage op 16% versus 7% bij de lager opgeleiden.

4.1.3. **Betrokkenheid bij de school van het kind**

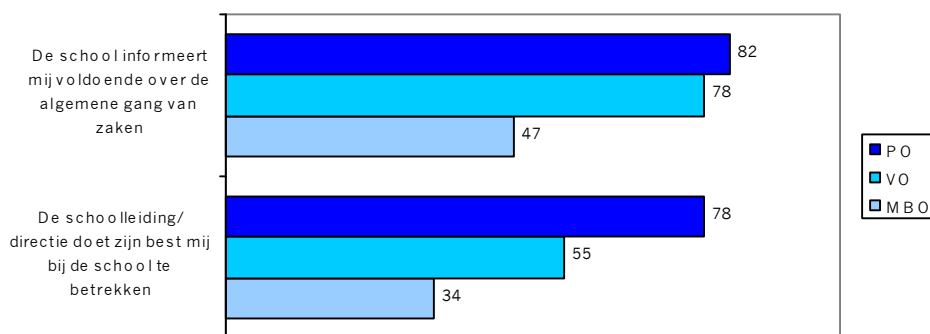
Dit jaar is in het onderzoek voor het eerst een aantal stellingen opgenomen over de betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind. Deze stellingen betreffen enerzijds de (pro-actieve) houding van de school en anderzijds de (actieve) betrokkenheid van ouders.

4.1.3.1 **Pro-actieve houding van de school**

Twee stellingen hebben betrekking op de houding van de school ten aanzien van ouders. Figuur 14 laat de mening van ouders zien, uitgesplitst naar onderwijstype.

Figuur 14. Percentage ouders dat het (helemaal) eens is met de stellingen over de pro-actieve houding van school van kind

Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

Ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn het meest te spreken over de pro-actieve houding van de school; 82% van deze ouders is het (helemaal) eens met de stelling dat de school hen voldoende informeert over de algemene gang van zaken, ten opzichte van 78% van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en 47% van de ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs.

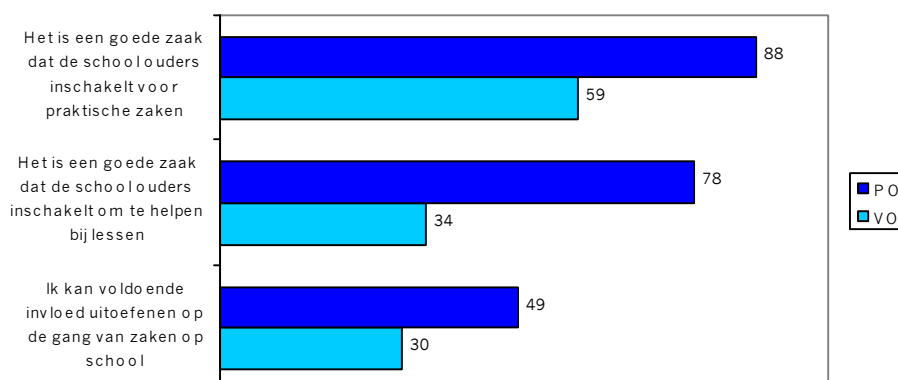
Ongeveer hetzelfde beeld zien we bij de stelling dat de schoolleiding zijn best doet ouders bij de school te betrekken. Het percentage ouders met kinderen in het basisonderwijs dat het (helemaal) eens is met de stelling is met 78% aanzienlijk (sign.) hoger dan de percentages ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (55%) en ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs (34%) die het met deze stelling (helemaal) eens zijn.

4.1.3.2 Actieve betrokkenheid van ouders

Drie andere stellingen in het kader van de betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind zijn alleen voorgelegd aan ouders met kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs. Deze stellingen betreffen de mate van actieve betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind. Figuur 15 laat de resultaten zien.

Figuur 15. Percentage ouders dat het (helemaal) eens is met de stellingen over actieve betrokkenheid

Basis. Ouders met kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs

In het algemeen kan gesteld worden dat ouders met kinderen in het basisonderwijs positiever zijn over actieve betrokkenheid van ouders bij de school dan ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs.

Een ruime meerderheid van de ouders met kinderen in het basisonderwijs (88%) vindt het een goede zaak dat de school ouders inschakelt voor praktische zaken. Tevens is een ruime meerderheid van hen (78%) het (helemaal) eens met de stelling dat het een goede zaak is dat de school ouders inschakelt om te helpen bij lessen als computer- of voorleeslessen. Onder ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs zijn duidelijk minder voorstanders hiervoor te vinden: hier liggen deze percentages met respectievelijk 59% en 34% aanzienlijk (sign.) lager.

Bijna de helft van de ouders van kinderen in het basisonderwijs (49%) vindt dat ze voldoende invloed kunnen uitoefenen op de gang van zaken op de school van hun kind. In het voortgezet onderwijs is 30% van de ouders het met deze stelling (helemaal) eens.

Verschillen tussen subgroepen

Er treden hier per onderwijstype geen significante verschillen op.

4.2. Kwaliteit en inhoud van het onderwijs van het kind

4.2.1. Samenvatting

De beoordeling van de kwaliteit van de school waar de kinderen naar toe gaan is voor wat betreft het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs in de afgelopen jaren vrijwel constant gebleven met respectievelijk een schoolcijfer van 7,6 en 7,3. Op basis van een vergelijking met het oordeel van de ouders over de kwaliteit van het onderwijs in het algemeen (respectievelijk een 6,7 en 6,4), zijn ouders positiever over de school die hun kind bezoekt.

De beoordeling van het beroepsonderwijs laat een min of meer gelijk beeld zien: algemeen beoordelen ouders met kinderen in dit type onderwijs het middelbaar beroepsonderwijs met een 6,4; de school die door hun kind wordt bezocht met een 6,8. Het positieve verschil dat in basisonderwijs en het voortgezet onderwijs valt te constateren is hier echter kleiner en het algemene niveau van de beoordelingen lager.

Net als bij Nederlanders voert bij ouders het tekort aan personeel de lijst met zorgpunten aan; ongeveer éénderde van de ouders noemt dit spontaan. In vergelijking met vorig jaar zijn enkele verschillen te constateren in de spontane reacties van de ouders op de vraag over zorgpunten. Met betrekking tot het basisonderwijs komen de punten 'onvoldoende individuele aandacht' en 'tekort aan middelen' sterker naar voren dan in voorgaande jaren. Daarnaast komt de kwaliteit van leraren dit jaar naar voren als nieuw zorgpunt.

Ook in het voortgezet onderwijs valt te constateren dat men zich in toenemende mate zorgen maakt over de kwaliteit van de leraren. Het aandeel ouders dat zich zorgen maakt over de vernieuwingen in het onderwijs neemt daarentegen juist af.

De belangrijkste zorgpunten in het middelbaar beroepsonderwijs zijn het tekort aan leraren en de kwaliteit van leraren.

Ouders kregen daarnaast een aantal zorgpunten ter beoordeling voorgelegd. Ook hier staat het lerarentekort bovenaan. De zorgpunten 'lerarentekort' en 'gedragsproblemen' staan in de top 3 van zorgpunten in alle drie de onderwijstypen. In het basisonderwijs wordt dit rijtje aangevuld met 'grootte van de klassen' en 'werkdruk leraren', in het voortgezet onderwijs met 'werkdruk leraren' en 'lesuitval', en tot slot in het middelbaar beroepsonderwijs met 'vernieuwingen' en 'lesuitval'.

Ten aanzien van de beoordeling van de drie onderwijstypen op basis van een aantal aspecten geldt dat ouders het meest tevreden zijn over de aandacht die wordt geschonken aan het veiligheidsgevoel van het kind op school en het plezier waarmee kinderen naar school gaan.

De beoordeling van het basisonderwijs komt vrijwel volledig overeen met de meting van vorig jaar. Voor wat betreft de motivatie van leraren (89%) en de oriëntatie op vervolgopleidingen en beroepen (31%) vinden dit jaar relatief minder ouders dat er voldoende aandacht aan wordt besteed. Net als vorig jaar geldt echter voor het merendeel van de aspecten dat 80% of meer van de ouders vindt dat er genoeg aandacht aan wordt geschonken.

De beoordeling van het voortgezet onderwijs laat ten opzichte van vorig jaar enkele wijzigingen zien. Zo zijn minder ouders tevreden over de aandacht voor het schoonmaken en het onderhoud van de school (56% respectievelijk 75% tevreden) en - net als in het basisonderwijs - over de motivatie van leraren (65% tevreden). In het voortgezet onderwijs geldt voor slechts drie aspecten dat 80% of meer van de ouders tevreden is over de aandacht die er aan wordt geschonken op school (vorig jaar waren dit er vier). Deze aspecten zijn veiligheid, plezier en het informeren van kinderen over lesuitval en dergelijke. Over de overige aspecten is tussen de 60% en 70% van de ouders tevreden. De groep ouders met kinderen in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs is duidelijk niet tevreden over de aandacht die door de school wordt besteed aan stages (voorbereiding, begeleiding); slechts 21% vindt dat hier voldoende aandacht aan wordt besteed.

Opvallend is dat ouders met kinderen in het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs kwaliteitsaspecten van het onderwijs niet (significant) anders beoordelen dan ouders met kinderen in de overige typen voortgezet onderwijs.

Ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs zijn over de gehele linie minder tevreden over de aandacht die wordt geschonken aan de verschillende aspecten. Slechts voor twee aspecten (veiligheid en plezier) geldt dat 80% of meer van de ouders vindt dat hieraan voldoende aandacht wordt geschonken. Over de overige aspecten is rond de 60% van de ouders tevreden, met uitzondering van toezicht buiten lesuren.

Wanneer het gaat om bepaalde zaken die scholen kunnen leren aan leerlingen en de aandacht die hieraan wordt gegeven, zijn ouders met kinderen in het basisonderwijs overwegend tevreden. Voor alle programmaonderdelen geldt dat tenminste zes op de tien ouders hierover tevreden is (met uitzondering van studie- en beroepskeuze). Toch vindt ongeveer een derde van de ouders dat er meer aandacht moet worden geschonken aan persoonlijke ontwikkeling. Ruim een kwart van deze ouders vindt dat scholen meer aandacht moeten besteden aan ICT en waarden en normen.

Ook binnen het voortgezet onderwijs geldt dat ouders overwegend tevreden zijn (hoewel minder dan binnen het basisonderwijs) met de aandacht die aan de verschillende programmaonderdelen wordt besteed. Ten minste de helft van alle ouders is tevreden met de verschillende programmaonderdelen. Onderdelen die volgens ongeveer vier op de tien ouders meer aandacht behoeven zijn, net als in het basisonderwijs, waarden en normen en persoonlijke ontwikkeling. Een ander programmaonderdeel dat volgens (ongeveer een gelijk aantal) ouders meer aandacht verdient is orde, netheid en discipline.

Het beeld dat ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs laten zien is min of meer gelijk aan dat van ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs. De meerderheid is tevreden met de aandacht voor de verschillende programmaonderdelen. Ook hier zijn persoonlijke ontwikkeling, waarden en normen en orde, netheid en discipline de programmaonderdelen die volgens een groot deel van de ouders (bijna de helft) meer aandacht behoeven.

Een ander aspect dat de ouders is voorgelegd zijn de mogelijkheden op de school van hun kind voor leerlingen met een handicap. De meningen hierover zijn verdeeld bij alle drie de onderwijstypen. Ongeveer vier op de tien ouders is van mening dat de school hiervoor voldoende mogelijkheden biedt. Volgens een vijfde van ouders met kinderen in het basisonderwijs en een tiende van ouders met kinderen in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs is dit echter niet het geval.

4.2.2. Beoordeling van het onderwijs van het kind (rapportcijfers)

Alle ouders is gevraagd de kwaliteit van de school van hun kind te beoordelen aan de hand van een rapportcijfer. Zij hebben dit ook gedaan voor het onderwijs in het algemeen (zie hoofdstuk 3).

Tabel 10 geeft de gemiddelde rapportcijfers weer per onderwijstype.

Tabel 10. Gemiddelde rapportcijfers voor de kwaliteit van de school van het kind

Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

	1999	2000	2001	2002	2003
Kwaliteit van de school van het kind					
Basisonderwijs	7,5	7,6	7,5	7,5	7,6
Voortgezet onderwijs	7,3	7,4	7,3	7,3	7,3
Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs	-	-	-	-	7,1
Middelbaar beroepsonderwijs	-	-	-	-	6,8

Het gemiddelde van de rapportcijfers die ouders geven voor de kwaliteit van de school van hun kind vertoont een redelijk stabiel beeld. Het basisonderwijs wordt dit jaar beoordeeld met een 7,6. Dit cijfer schommelt de laatste jaren steeds rond de 7,5. Het voortgezet onderwijs krijgt dit jaar net als voorgaande twee jaren een 7,3 van de ouders. Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs, worden beoordeeld met een 7,1 respectievelijk een 6,8.

Opvallend is dat ouders over het algemeen positiever zijn over de school van hun eigen kind, dan over het onderwijs 'in het algemeen' (zie paragraaf 3.3.2.1). Dit geldt met name voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs.

Verschillen tussen subgroepen

Basisonderwijs

De groep ouders met kinderen in het basisonderwijs die aangeven (zeer) goed op de hoogte te zijn van wat hun kinderen leren, geven gemiddeld hogere rapportcijfers (7,8) dan ouders die minder goed op de hoogte zijn (7,2). Er treden voor wat betreft het basisonderwijs verder geen verschillen op naar leeftijd, geslacht of opleiding.

Voortgezet onderwijs

Ook bij het voortgezet onderwijs zien we dat naarmate een ouder zegt beter op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school, zij relatief hogere rapportcijfers (7,4) geven in vergelijking met ouders die niet of nauwelijks op de hoogte zijn (6,2). Verder valt op dat ook ouders in de leeftijd van 30 tot 39 relatief hoge rapportcijfers geven voor de kwaliteit van het voortgezet onderwijs (gemiddeld 7,6). Er treden hier geen verschillen op naar geslacht.

Middelbaar beroepsonderwijs

Wederom zien we een relatie tussen kennis en waardering; ouders die goed op de hoogte zijn van wat hun kinderen leren op het MBO geven gemiddeld hogere rapportcijfers (7,1).

Verder valt op dat vaders van kinderen die een MBO opleiding volgen gemiddeld hogere rapportcijfers (7,0) geven dan moeders (6,6). Er zijn geen verschillen gevonden naar leeftijd en opleiding.

4.2.3. Zorgpunten voor ouders

Net als aan Nederlanders (zie paragraaf 3.3.4) is aan ouders de vraag gesteld wat volgens hen het grootste probleem is waarmee het onderwijs momenteel te maken heeft.

Allereerst is dit middels een 'open vraag' gedaan; ouders konden spontaan aangeven wat zij als belangrijkste zorgpunt(-en) beschouwen. Daarna is een aantal problemen voorgelegd ter beoordeling.

4.2.3.1 Spontane reacties

Basisonderwijs

Tabel 11 geeft een overzicht van de meest genoemde zorgpunten in het basisonderwijs.

Tabel 11. Meest genoemde zorgpunten in het basisonderwijs
Basis. Ouders met kinderen in het basisonderwijs (n=465)

	Ouders PO				
	1999	2000	2001	2002	2003
Tekort aan personeel	21	29	42	39	35
Onvoldoende individuele aandacht	24	21	11	16	24*
Tekort aan middelen	9	8	11	8	15
Gedragsproblemen	13	13	8	9	10
Kwaliteit van leraren	-	-	-	-	7
Minderheden problematiek	4	7	5	5	4

* Cijfers die significant verschillen ten opzichte van 2002 zijn vetgedrukt weergegeven

Net als vorig jaar is binnen het basisonderwijs het meest genoemde zorgpunt het tekort aan personeel. Dit zorgpunt wordt door 35% van de ouders spontaan genoemd ten opzichte van 39% in 2002. Op de tweede plaats staat het tekort aan individuele aandacht voor kinderen. Bijna een kwart van de ouders (24%) noemt dit zorgpunt, hetgeen een significante toename is ten opzichte van 2002. Dit geldt ook voor het derde zorgpunt: het tekort aan middelen (8% in 2002 versus 15% in 2003). Dit jaar is de kwaliteit van leraren door de ouders aan de lijst met zorgpunten toegevoegd; 7% van de ouders noemt dit spontaan als zorgpunt.

Voortgezet onderwijs

In tabel 12 staan de meest genoemde zorgpunten in het voortgezet onderwijs.

Tabel 12. Meest genoemde zorgpunten in het voortgezet onderwijs

Basis. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (n=473)

	Ouders VO				
	1999	2000	2001	2002	2003
Tekort aan personeel	16	18	34	31	30
Onvoldoende individuele aandacht	4	6	6	10	12
Gedragsproblemen	23	13	12	14	12
Vernieuwingen in het onderwijs	16	25	22	18	10*
Kwaliteit leraren	6	6	2	3	10
Tekort aan middelen	5	4	3	4	5
Kwaliteit van onderwijs	4	6	4	4	4

* Cijfers die significant verschillen ten opzichte van 2002 zijn vetgedrukt weergegeven

Ook hier voert het tekort aan personeel de lijst met zorgpunten aan; het wordt spontaan genoemd door 30% van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs. Individuele aandacht en gedragsproblemen staan met 12% op een gedeelde tweede plaats. Het zorgpunt vernieuwingen in het onderwijs wordt dit jaar door minder ouders opgevoerd (10%); het tegenovergestelde geldt voor de kwaliteit van leraren (10%). Net als in het basisonderwijs is dit een opkomend zorgpunt.

Een verschil met het basisonderwijs is dat het tekort aan middelen in het voortgezet onderwijs door relatief minder ouders als zorgpunt wordt gezien.

Middelbaar beroepsonderwijs

Tot slot staat in tabel 13 een overzicht van de meest genoemde zorgpunten in het middelbaar beroepsonderwijs.

Tabel 13. Meest genoemde problemen in het middelbaar beroepsonderwijs

Basis. Ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs (n=189)

	Ouders MBO
	2003
Tekort aan personeel	33
Kwaliteit leraren	14
Onvoldoende individuele aandacht	10
Gedragsproblemen	9
Tekort aan middelen	5

Ook onder ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs is het personeelstekort het meest genoemde zorgpunt (33%). Op de tweede plaats staat de kwaliteit van leraren (14%), gevolgd door onvoldoende individuele aandacht (10%) voor leerlingen.

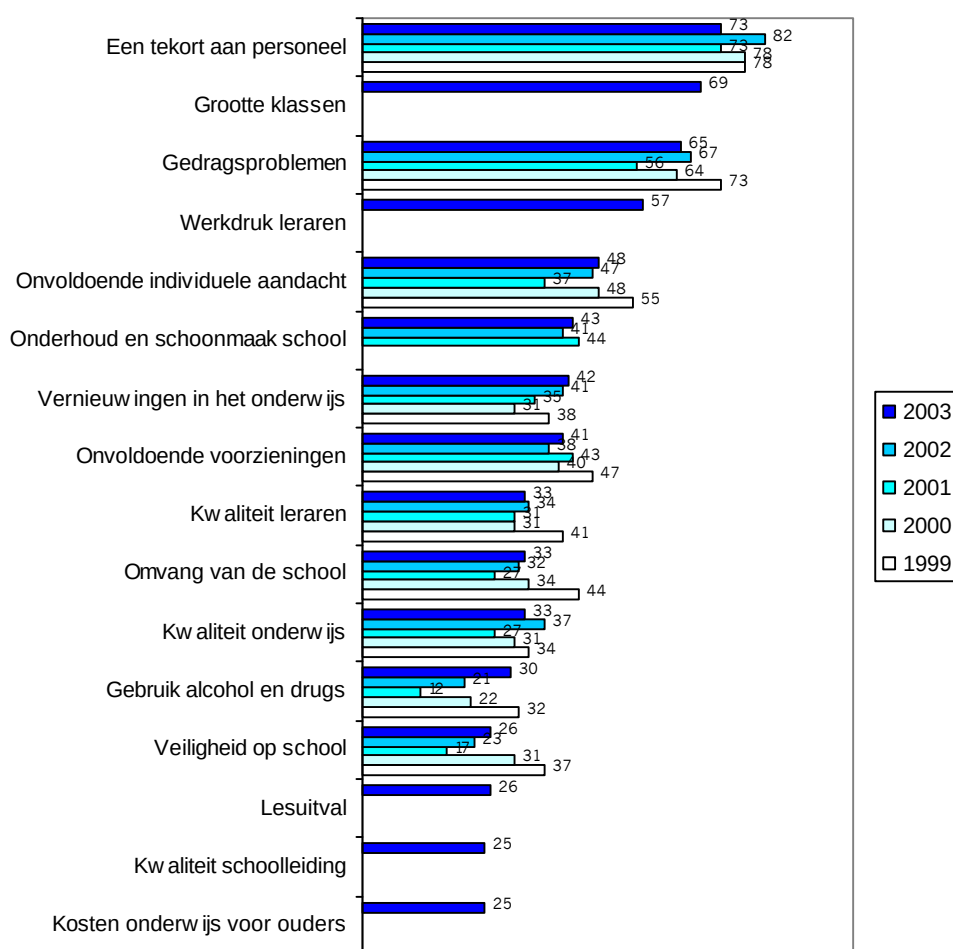
4.2.3.2 Beoordeling zorgpunten

Naast de open vraag over het grootste zorgpunt in het onderwijs, is alle ouders ook geholpen naar een aantal zorgpunten gevraagd. Hierbij konden zij per zorgpunt aangeven of zij zich hierover wel of geen zorgen maken. Dit jaar is een aantal nieuwe zorgpunten toegevoegd, namelijk: de grootte van de klassen, de werkdruk van de leraren, lesuitval, de kwaliteit van de schoolleiding en de kosten van onderwijs voor ouders. Voor het voortgezet onderwijs is daarnaast nog de werkdruk van leerlingen toegevoegd.

Basisonderwijs

Figuur 16 laat zien over welke zaken ouders van kinderen in het basisonderwijs zich zorgen maken.

Figuur 16. *Percentage ouders dat zich wel eens zorgen maakt over...*
Basis. *Ouders met kinderen in het basisonderwijs (n=465)*

Ten opzichte van 2002 is er weinig veranderd in de rangorde van de zorgpunten. Net als vorig jaar maakt meer dan de helft van de ouders zich zorgen over het tekort aan personeel (73%) en over gedragsproblemen bij

kinderen (65%). Voor beide zaken geldt dat het percentage ouders dat zich hier zorgen over maakt ten opzichte van 2002 licht gedaald is.

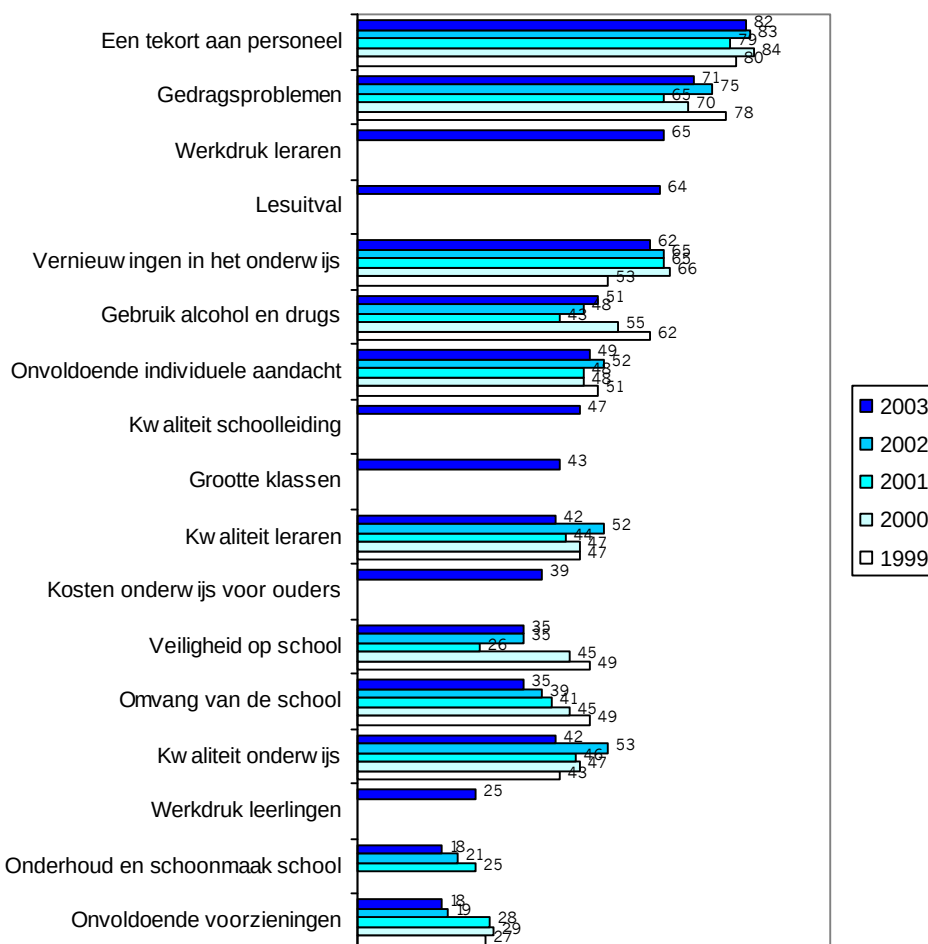
Twee andere zaken waar meer dan de helft van de ouders met kinderen in het basisonderwijs zich zorgen over maakt zijn de grootte van de klassen (69%) en de werkdruk van leraren (57%). Beide onderwerpen zijn dit jaar voor het eerst opgenomen in de vragenlijst. Voor de overige onderwerpen geldt dat minder dan de helft van de ouders zich hier wel eens zorgen over maakt.

Opvallend is dat het percentage ouders dat zich zorgen maakt over het gebruik van alcohol en drugs op scholen aanzienlijk is gestegen (sign.); van 21% in 2002 tot 30% in 2003.

Voortgezet onderwijs

Figuur 17 laat de resultaten zien voor ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs.

Figuur 17. *Percentage ouders dat zich wel eens zorgen maakt over... Basis. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (n=473)*

Het beeld is hier wat gevarieerder, over een aantal zaken maakt men zich ten opzichte van vorig jaar meer zorgen en over een aantal minder. In vergelijking

met het basisonderwijs maken ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs zich over meer zaken zorgen.

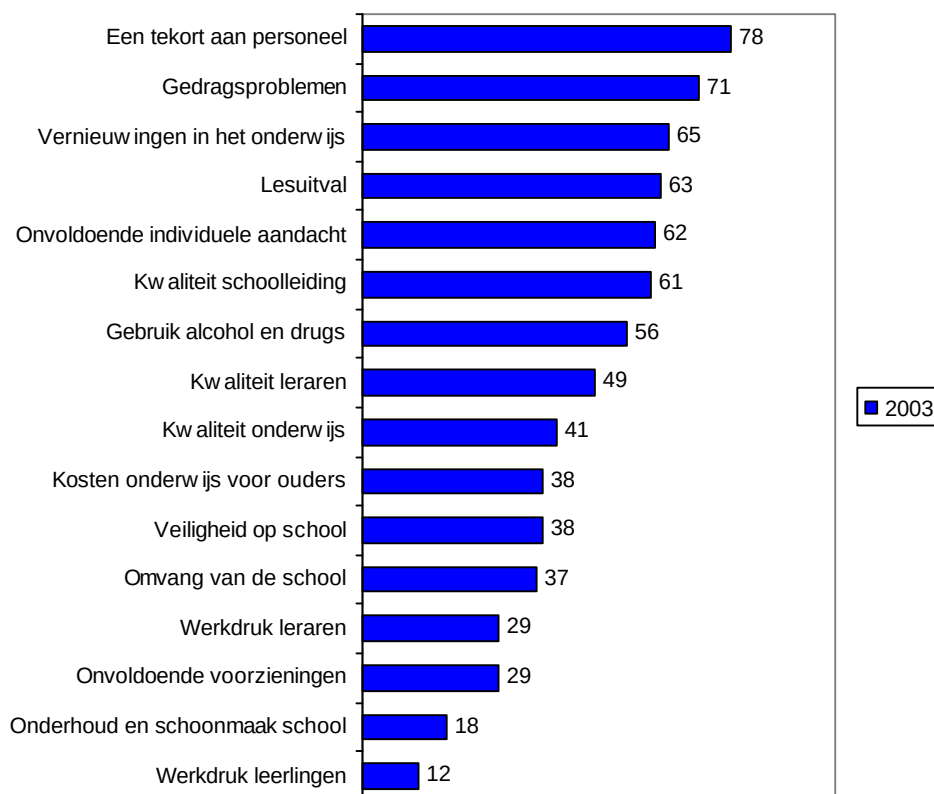
Wederom zeggen de meeste ouders zich wel eens zorgen te maken over het tekort aan personeel (82%). Gedragsproblemen komt ook dit jaar op de tweede plaats; 71% van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs maakt zich hierover wel eens zorgen. Andere zaken waarover meer dan de helft van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs zich wel eens zorgen maken zijn: de werkdruk voor leraren (65%), lesuitval (64%), vernieuwingen in het onderwijs (62%) en het gebruik van alcohol en drugs op school (51%). Voor de overige zaken geldt dat minder dan de helft van de ouders zich hierover wel eens zorgen maakt.

Opvallend is de (sign.) dalende aandacht voor de zorgpunten kwaliteit van het onderwijs (van 53% in 2002 naar 42% in 2003) en kwaliteit van de leraren (van 52% in 2002 naar 42% in 2003). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de nieuwe aspecten 'werkdruk leraren', 'lesuitval' en 'kwaliteit schoolleiding' hier (gedeeltelijk) voor in de plaats zijn gekomen.

Middelbaar beroepsonderwijs

Figuur 18 geeft de rangorde in zorgpunten weer van ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs, hetgeen dit jaar voor het eerst is gemeten.

Figuur 18. *Percentage ouders dat zich wel eens zorgen maakt over...*
Basis. *Ouders met kinderen in het MBO (n=189)*

In vergelijking tot ouders met kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs kan in het algemeen gesteld worden ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs zich meer zorgen maken.

Net als bij ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs voeren het tekort aan personeel (78%) en gedragsproblemen van kinderen (71%) de lijst aan. Daarnaast maakt een meerderheid van de ouders van MBO-ers zich zorgen over vernieuwingen in het onderwijs (65%), lesuitval (63%), individuele aandacht (62%), de kwaliteit van de schoolleiding (61%) en het gebruik van alcohol en drugs op school (56%).

4.2.4. Tevredenheid met de school van het kind

In deze paragraaf wordt de tevredenheid van ouders over de school van hun kind besproken. In de eerste plaats wordt ingegaan op de tevredenheid met betrekking tot een aantal aspecten zoals de veiligheid op school, het onderhoud van de school, de motivatie van leraren etc. Vervolgens wordt ingegaan op de aandacht die wordt besteed aan de verschillende programmaonderdelen.

4.2.4.1 Aandacht voor verschillende aspecten van de school

Aan ouders is gevraagd aan te geven of de school van hun kind in hun ogen wel of niet voldoende aandacht geeft aan een aantal aspecten. De resultaten worden besproken per onderwijstype.

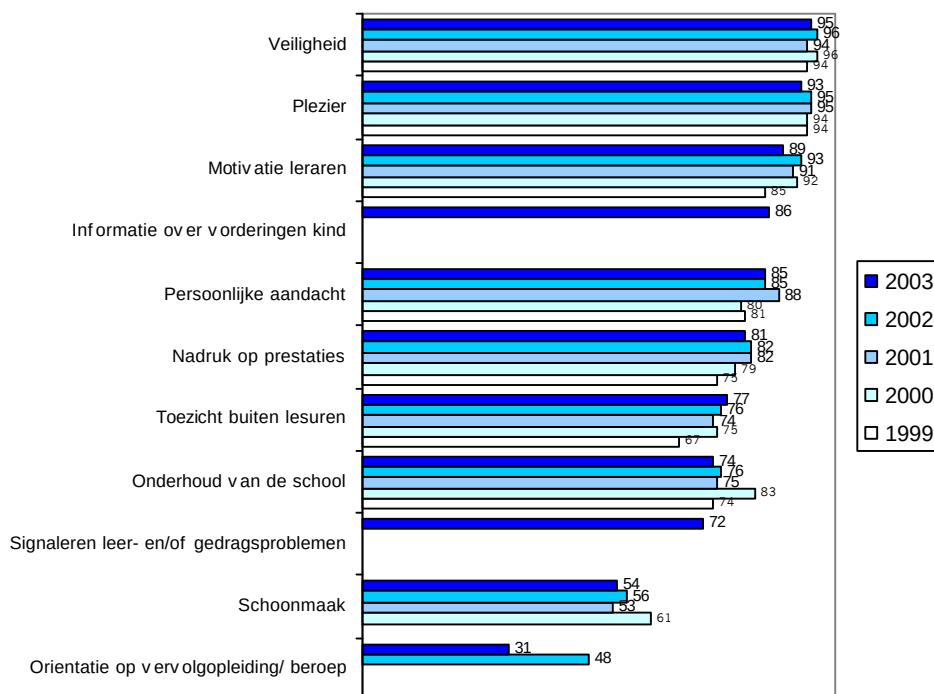
Basisonderwijs

Figuur 19 geeft aan welke aspecten volgens ouders binnen het basisonderwijs voldoende aandacht krijgen. Dit jaar zijn twee nieuwe aspecten aan het lijstje toegevoegd:

- informatie over de vorderingen van het kind;
- het tijdig signaleren van leer- en of gedragsproblemen bij leerlingen door leraren.

Figuur 19. Percentage ouders dat vindt dat aan een aspect voldoende aandacht wordt besteed

Basis. Ouders met kinderen in het basisonderwijs (n=465)

In vergelijking tot de meting in 2002 zijn er weinig verschillen te constateren. De rangorde van de aspecten is nagenoeg identiek en de verschillen die optreden zijn klein. Echter, twee aspecten vertonen wel een significant verschil ten opzichte van vorig jaar. Het percentage ouders dat vindt dat leraren voldoende gemotiveerd zijn is significant afgenomen van 93% in 2002 naar 89% dit jaar. Ook het percentage ouders dat vindt dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de oriëntatie op vervolgopleidingen en/of beroepen is dit jaar significant lager dan in 2002. In 2002 lag dit percentage op 48%, dit jaar vindt krap één derde van de ouders (31%) dat hieraan voldoende aandacht wordt besteed.

Het merendeel van de ouders met kinderen in het basisonderwijs geeft aan dat hun kind zich voldoende veilig voelt op school (95%), met plezier naar school gaat (93%) en les krijgt van voldoende gemotiveerde leraren (89%). Daarnaast geeft de meerderheid aan dat de school hen voldoende informeert over de vorderingen van hun kind (86%), dat hun kind voldoende persoonlijke aandacht krijgt (85%) en dat de school van hun kind voldoende nadruk legt op prestaties (81%). Al deze aspecten voldoen aan de zogenaamde 80%-tevredenheidsnorm. Deze norm stelt dat minimaal 80% van de ondervraagden tevreden zou moeten zijn over de aandacht die wordt gegeven aan een bepaald aspect.

De aspecten die deze norm niet halen zijn: het toezicht buiten lesuren (77%), het onderhoud van de school (74%), het signaleren van leer- en/ of gedragsproblemen (72%), het schoonmaken van de school (54%), en de oriëntatie op vervolgopleidingen en/of beroepen (31%).

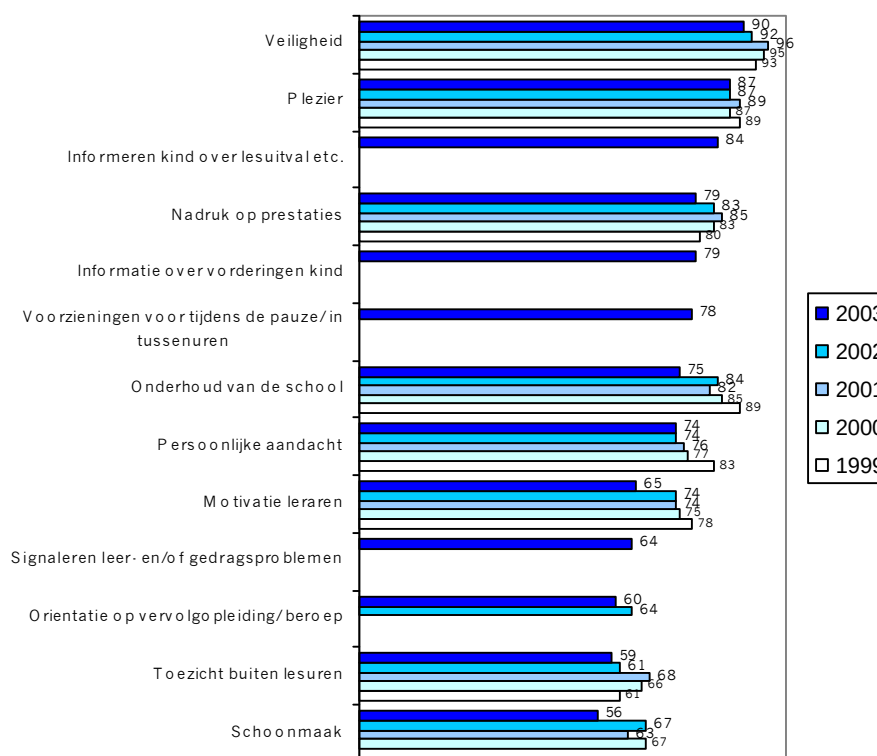
Voortgezet onderwijs

Ook aan ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs is gevraagd welke aspecten wel of niet voldoende aandacht krijgen op de school van hun kind. Er zijn dit jaar vier nieuwe aspecten toegevoegd. Deze zijn:

- het informeren van het kind door school over lesuitval, roosterwijzigingen en toetsen, etc.,
- het informeren van ouders door de school over de vorderingen van hun kind,
- de aanwezigheid op school van voorzieningen voor in de pauze of tijdens tussenuren en
- het tijdig signaleren van leer- en/ of gedragsproblemen door leraren.

Figuur 20 geeft weer in hoeverre de aspecten volgens ouders voldoende aandacht krijgen.

Figuur 20. Percentage ouders dat vindt dat aan een aspect voldoende aandacht wordt besteed
Basis. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (n=473)

In vergelijking tot 2002 is er het één en ander veranderd in de beoordeling en dientengevolge in de rangorde van aspecten. Dit jaar zijn significant minder ouders tevreden over de hoeveelheid aandacht die wordt gegeven aan het schoonmaken van de school (56%) en het onderhoud van de school (75%). Net als in het basisonderwijs is men ook minder tevreden geworden over de motivatie van leraren (65%). Dit zijn tevens aspecten die de 80%-tevredenheidsnorm niet (meer) halen.

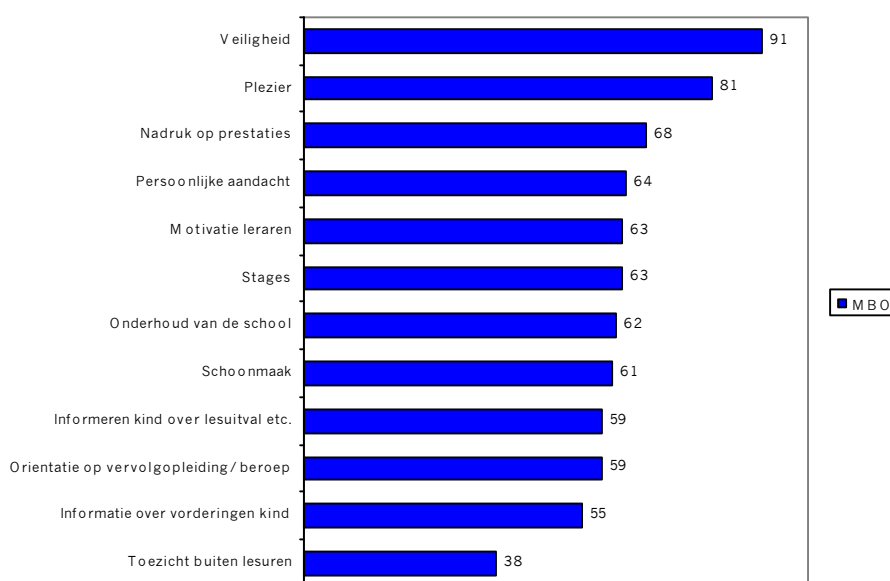
In 2003 zijn er slechts twee 'oude' aspecten en één 'nieuw' aspect die deze norm wel halen, ten opzichte van vier aspecten in 2002. Ouders zijn tevreden over de veiligheid op de school van hun kind (90%), het met plezier naar school gaan (87%) en over het informeren over zaken als lesuitval, roosterwijzigingen en toetsen (84%).

Ten aanzien van de overige aspecten treden geen significante verschillen op met vorig jaar.

Middelbaar beroepsonderwijs

Ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs hebben dezelfde aspecten beoordeeld als ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs, met daaraan toegevoegd een aspect met betrekking tot de aandacht die wordt besteed aan de voorbereiding op en de begeleiding tijdens stages. Figuur 21 geeft de resultaten weer.

Figuur 21. *Percentage ouders dat vindt dat aan een aspect voldoende aandacht wordt besteed*
Basis. Ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs (n=189)

In vergelijking tot ouders met kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs zijn ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs minder tevreden over de aandacht die wordt geschonken aan de verschillende programmaonderdelen. Slechts twee aspecten halen de 80%-tevredenheidsnorm. Deze zijn: veiligheid op de school van hun kind (91%) en het plezier waarmee hun kind naar school gaat (81%). De overige aspecten halen, op het toezicht buiten lesuren na (38%), wel een tevredenheidsscore van minimaal 55%.

Van de groep ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs is aan de ouders met kinderen in het VMBO ook gevraagd of de school van hun kind voldoende aandacht schenkt aan de voorbereiding op en begeleiding tijdens stages. Slechts een vijfde van deze ouders (21%) is tevreden met de aandacht die hieraan wordt geschonken, meer dan de helft (52%) van hen weet het niet en 6% vindt dat stages onvoldoende aandacht krijgen. Figuur 21 laat zien dat van de ouders met kinderen in het MBO de meerderheid (63%) wel tevreden is met de aandacht die aan stages wordt gegeven.

4.2.5. Aandacht voor programmaonderdelen

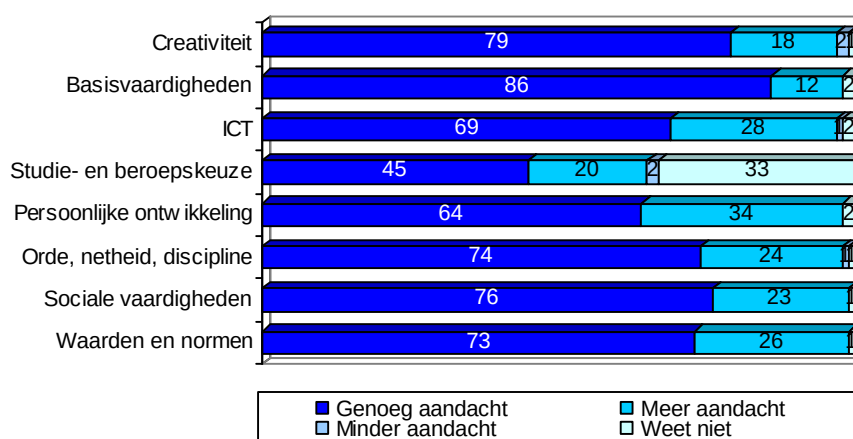
Net als aan de Nederlanders (hoofdstuk 3) is ook aan de ouders een aantal zaken voorgelegd die scholen kunnen leren aan leerlingen. Gevraagd is aan te geven of hieraan binnen het huidige onderwijs meer of minder aandacht moet worden geschonken, of dat het goed is zoals het nu gebeurt.

Basisonderwijs

Figuur 22 laat zien aan welke programmaonderdelen basisscholen genoeg aandacht geven en aan welke onderdelen volgens ouders meer aandacht mag worden geschonken. Dit jaar is het onderdeel persoonlijke ontwikkeling aan het rijtje met programmaonderdelen toegevoegd.

Figuur 22. Aandacht voor zaken die basisscholen kunnen leren aan leerlingen (%)

Basis. Ouders met kinderen in het basisonderwijs (n=465)

Ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn over het algemeen meer tevreden over de hoeveelheid aandacht die aan de verschillende programmaonderdelen wordt gegeven dan Nederlanders.

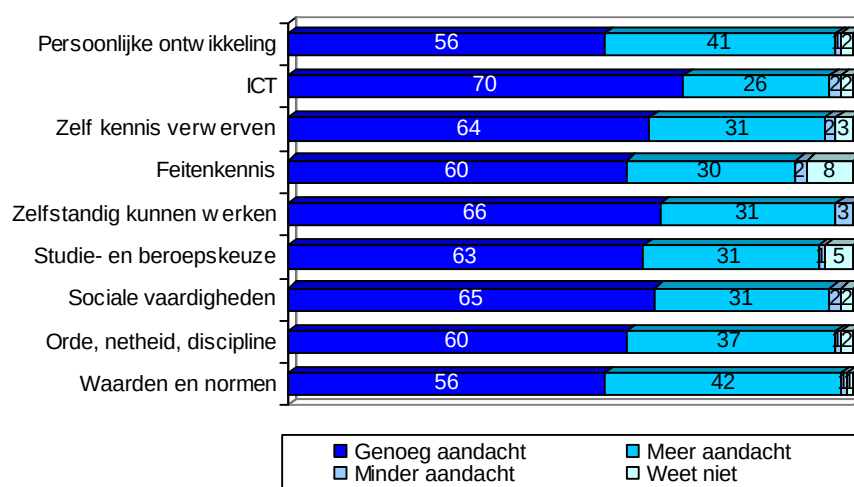
Voor alle programmaonderdelen, met uitzondering van studie- en beroepskeuze, geldt dat een ruime meerderheid van de ouders vindt dat er genoeg aandacht aan wordt geschonken. Programmaonderdelen die volgens meer dan een kwart van de ouders meer aandacht behoeven zijn persoonlijke ontwikkeling (34%), ICT (28%) en waarden en normen (26%).

Het is opvallend dat één derde van de ouders (33%) aangeeft niet te weten of er genoeg aandacht aan studie- en beroepskeuze wordt geschonken op de school van hun kind.

Voortgezet Onderwijs

Figuur 23 laat zien welke programmaonderdelen in het voortgezet onderwijs voldoende aandacht krijgen en welke onderdelen meer aandacht zouden moeten krijgen volgens ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs. Ook hier is dit jaar het onderdeel persoonlijke ontwikkeling toegevoegd.

Figuur 23. *Aandacht voor zaken die scholen in het voortgezet onderwijs kunnen leren aan leerlingen*
Basis. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (n=473)

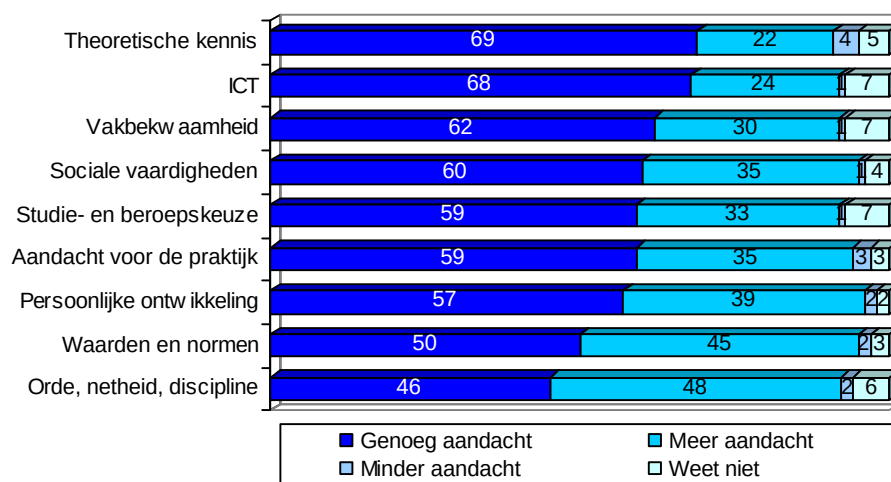
Net als voor het basisonderwijs geldt ook voor het voortgezet onderwijs dat ouders meer tevreden zijn met de aandacht aan de afzonderlijke programmaonderdelen dan Nederlanders, met uitzondering van het aspect persoonlijke ontwikkeling.

Voor alle programmaonderdelen geldt dat de meerderheid van de ouders van mening is dat er voldoende aandacht aan wordt besteed. Ouders zijn het meest tevreden over de hoeveelheid aandacht die wordt geschonken aan ICT (70%). Waarden en normen (42%), persoonlijke ontwikkeling (41%), en orde, netheid en discipline (37%) zijn aspecten die volgens relatief veel ouders meer aandacht behoeven.

Middelbaar beroepsonderwijs

In figuur 24 wordt weergegeven hoe ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs denken over de aandacht die de verschillende programmaonderdelen krijgen op school.

Figuur 24. Aandacht voor zaken die scholen in het middelbaar beroepsonderwijs kunnen leren aan leerlingen
Basis. Ouders van kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs (n=189)

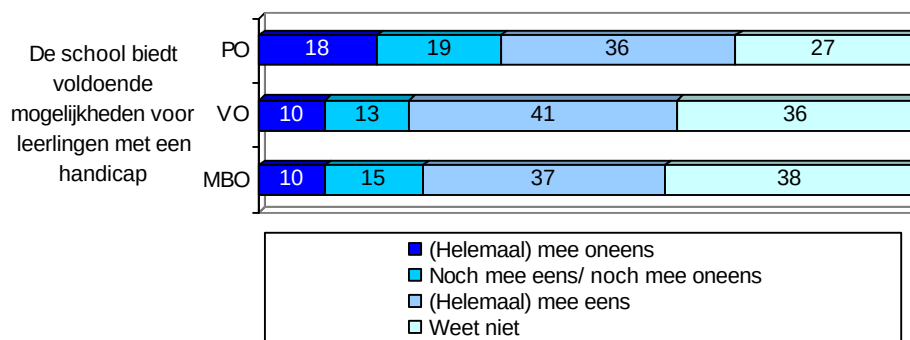
Meer dan de helft van de ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs vindt dat er genoeg aandacht aan de afzonderlijke aspecten wordt geschonken, met uitzondering van waarden en normen en orde, netheid en discipline. Volgens 45% van de ouders moeten scholen in het middelbaar beroepsonderwijs juist meer aandacht schenken aan waarden en normen, volgens 50% wordt hieraan wel voldoende aandacht geschonken. Bijna de helft van de ouders (48%) vindt dat er ook meer aandacht moet komen voor orde, netheid en discipline.

4.2.6. Mogelijkheden voor leerlingen met een handicap

Aan alle ouders is dit jaar voor het eerst een stelling met betrekking tot de mogelijkheden op de school van hun kind voor kinderen met een handicap voorgelegd. Figuur 25 geeft de verdeling weer.

Figuur 25. Voldoende mogelijkheden voor leerlingen met handicap (%)

Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

Ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn niet erg eenduidig over de stelling dat de school van hun kind voldoende mogelijkheden biedt voor leerlingen met een handicap: 36% van hen is het hier (helemaal) mee eens, terwijl 18% hier (helemaal) niet mee eens is. Daarnaast heeft 19% hier geen uitgesproken mening over en zegt ruim een kwart van de ouders (27%) niet te weten of de school van hun kind deze mogelijkheid in voldoende mate biedt.

Er zijn weinig verschillen tussen het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs in het beeld dat ouders hebben ten aanzien van de mogelijkheden die scholen bieden voor leerlingen met een handicap. Minder dan de helft (respectievelijk 41% en 37%) van de oudergroepen vindt dat de school van hun kind voldoende mogelijkheden biedt voor leerlingen met een handicap. Bijna evenveel ouders (VO: 36% en MBO: 38%) geeft aan het niet te weten. Eén op de tien ouders geeft aan de mogelijkheden voor kinderen met een handicap onvoldoende te vinden.

4.3. Organisatie van het onderwijs

4.3.1. Samenvatting

De voorkeur van Nederlanders en ouders gaat uit naar kleine scholen. Toch is het aantal ouders dat aangeeft dat dit weinig uitmaakt in de meting van 2003 gestegen. Slechts een beperkt aantal ouders is van mening dat grote scholen beter zijn.

Meer dan de helft van de ouders met kinderen in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs vindt de school van hun kind groot. Basisscholen worden hoofdzakelijk als gemiddeld omschreven.

Er is een aantal verschillen te constateren in de meningen over de (kwaliteit van de) school van hun kind tussen ouders met kinderen op grote en kleine scholen; dit met name binnen het basisonderwijs (bijvoorbeeld ten aanzien van de grootte van de klassen: 75% van de ouders met kinderen op grote scholen maakt zich hier zorgen over ten opzichte van 69% van de ouders met kinderen op kleine scholen). De verschillen die hier optreden tussen grote en kleine scholen komen niet tot uitdrukking in de beoordeling van de kwaliteit van de school aan de hand van een rapportcijfer.

Lesuitval is een verschijnsel dat zich voornamelijk voordoet in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs; in het basisonderwijs komt dit relatief veel minder voor. Meer dan de helft van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en ruim een kwart van de ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs geeft aan dat lesuitval één keer per week of vaker voorkomt. (In de vorige paragraaf zagen we dat 'lesuitval' als een zorgpunt wordt gezien voor het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs).

In het basisonderwijs werken volgens de ouders de meeste onderwijsassistenten (op 61% van de basisscholen, in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs is dit minder het geval).

Een grote meerderheid van de ouders met kinderen in het basisonderwijs (83%) is tevreden met de mogelijkheden voor opvang van leerlingen tussen de middag.

4.3.2. Grote en kleine scholen

In deze paragraaf wordt beschreven wat de mening is van Nederlanders en ouders over de (gewenste) grootte van scholen. De resultaten worden besproken per onderwijstype.

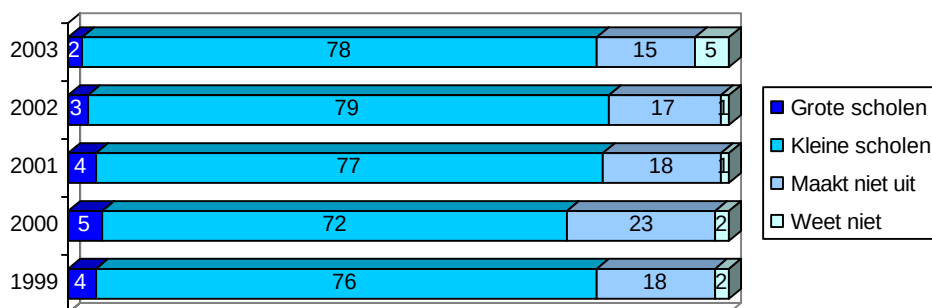
4.3.2.1 Grote scholen versus kleine scholen

Aan alle Nederlanders en ouders is de vraag voorgelegd wat zij in het algemeen beter vinden: grote scholen of kleine scholen. Zij konden ook antwoorden: maakt niet uit.

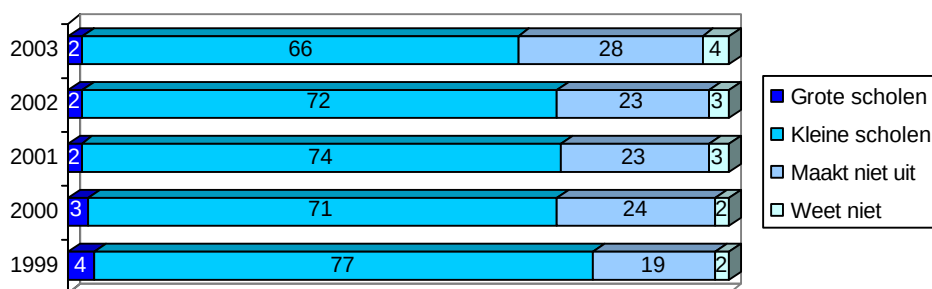
Basisonderwijs

Figuur 26 laat zien hoe Nederlanders en ouders denken over de grootte van scholen in het basisonderwijs.

Figuur 26. Grote scholen versus kleine scholen in het basisonderwijs (% voorkeur)
Basis. Nederlanders (n=248)

Basis. Ouders met kinderen in het basisonderwijs (n=465)

Een overduidelijke meerderheid van zowel ouders met kinderen in het basisonderwijs als Nederlanders denkt dat kleine basisscholen over het algemeen beter zijn dan grote (respectievelijk 66% en 78%). Slechts 2% van de ouders en Nederlanders meent dat grote scholen beter zijn. Het percentage

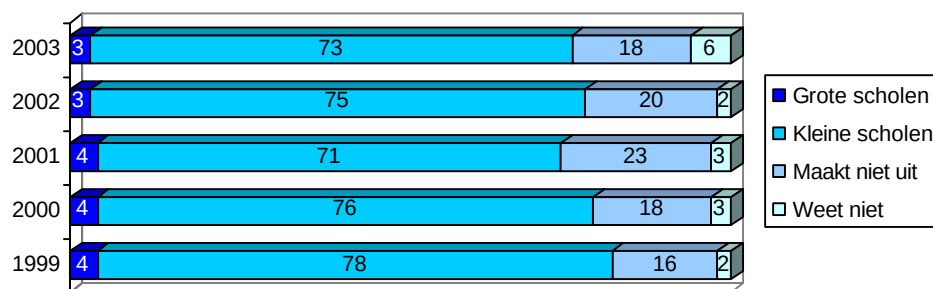
Nederlanders dat dit jaar aangeeft niet te weten of grote of kleine scholen beter zijn is ten opzichte van 2002 (1%) significant toegenomen (5%)¹⁴.

Voortgezet onderwijs

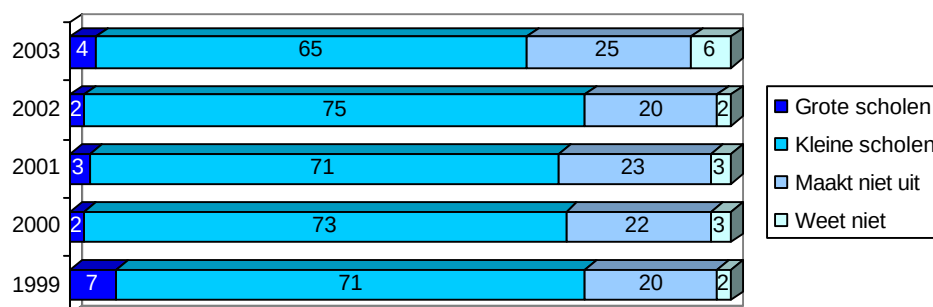
Ook aan Nederlanders en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs is deze vraag voorgelegd met betrekking tot het voortgezet onderwijs. Figuur 27 laat de resultaten zien.

Figuur 27. Grote scholen versus kleine scholen in het voortgezet onderwijs (%)

Basis. Nederlanders (n=245)

Basis. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (n=473)

Ook hier geldt dat de meerderheid van zowel de Nederlanders (73%) als de ouders (65%) denkt dat kleine scholen beter zijn dan grote. Hoewel nog steeds een meerderheid van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs kleine scholen over het algemeen beter vindt dan grote, is dit percentage ten opzichte van vorig jaar significant afgenomen (van 75% in 2002 naar 65% in 2003). Daarnaast geeft 6% van de ouders aan het niet te weten, dit is een significant hoger percentage dan in 2002, toen 2% van de ouders aangaf niet te weten wat beter is¹⁵.

¹⁴ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname. Dit percentage is bij het telefonische schaduwonderzoek 0%.

¹⁵ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

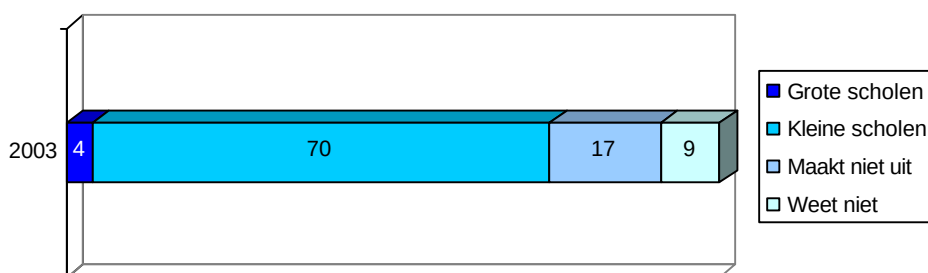
Middelbaar beroepsonderwijs

Figuur 28 geeft weer hoe ouders van kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs denken over de grootte van scholen.

De mening van ouders van kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs ligt in lijn met die van ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs; 70% van de ouders meent dat kleine scholen beter zijn dan grote. 4% van hen denkt het tegenovergestelde. Ruim een kwart (26%) heeft hierover geen uitgesproken mening.

Figuur 28. Grote scholen versus kleine scholen in het middelbaar beroepsonderwijs (%)

Basis. Ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs (n=189)

4.3.2.2 Relatie tussen gepercipieerde schoolgrootte en de mening en waardering van ouders

Ouders hebben de grootte van de school van hun kind geschat aan de hand van het aantal leerlingen. Op basis hiervan zijn, net als vorig jaar, per schooltype drie (gepercipieerde) schoolgroottes bepaald¹⁶; 'kleine school', 'er tussen in' en 'grote school'. Er is gekeken of de gepercipieerde schoolgrootte van ouders van invloed is op hun mening en waardering van het onderwijs en de school van het kind (alle gevonden verbanden zijn significant).

Basisonderwijs

Relatief meer ouders met kinderen op grote scholen dan op kleine scholen geven aan:

- dat er onderwijsassistenten werken op de school van hun kind (64% ten opzichte van 53%)
- dat hun kind voldoende persoonlijke aandacht krijgt (89% ten opzichte van 80%)
- dat de school van hun kind voldoende wordt onderhouden (79% ten opzichte van 67%)
- dat ze zich zorgen maken over de grootte van de klassen (75% ten opzichte van 61%)
- dat ze zich zorgen maken over lesuitval (29% ten opzichte van 18%)
- dat ze noch grote, noch kleine scholen beter vinden; het maakt voor hen niet uit (39% ten opzichte van 13%)

¹⁶ Voor een definitie van de schoolgrootte zie bijlage 3 Tabellen.

- dat ze het (helemaal) eens zijn met de stelling dat het een goede zaak is dat leraren in de klas worden ondersteund door onderwijsassistenten (68% ten opzichte van 57%)

Relatief meer ouders met kinderen op kleine scholen dan op grote scholen geven aan:

- dat ze het (helemaal) oneens zijn met de stelling dat de school van hun kind voldoende mogelijkheden biedt voor kinderen met een handicap (12% ten opzichte van 3%)

Voortgezet onderwijs

Relatief meer ouders met kinderen op grote scholen dan op kleine scholen geven aan:

- dat er onderwijsassistenten werken op de school van hun kind (42% ten opzichte van 25%)
- dat ze noch grote, noch kleine scholen beter vinden; het maakt voor hen niet uit (33% ten opzichte van 17%)
- dat ze het onderwijsbeleid van het huidige kabinet noch goed, noch slecht vinden; het zit er tussen in (60% ten opzichte van 46%)

Relatief meer ouders met kinderen op kleine scholen dan op grote scholen geven aan:

- dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de voorbereiding op en de begeleiding tijdens stages (39% ten opzichte van 21%)
- dat ze kleine scholen beter vinden dan grote scholen (77% ten opzichte van 54%)
- dat ze het (helemaal) eens zijn met de stelling dat leraren op de school van hun kind goed omgaan met niveau- en leeftijdsverschillen tussen leerlingen (50% ten opzichte van 37%)

Middelbaar beroepsonderwijs

Relatief meer ouders met kinderen op grote scholen dan op kleine scholen geven aan:

- dat er op de school van hun kind meer aandacht moet worden geschonken aan waarden en normen (47% ten opzichte van 29%)

Relatief meer ouders met kinderen op kleine scholen dan op grote scholen geven aan:

- dat ze zich zorgen maken over de kwaliteit van het onderwijs (51% ten opzichte van 20%)
- dat ze het (helemaal) eens zijn met de stelling dat de schoolleiding haar best doet hen als ouder bij de school te betrekken (48% ten opzichte van 21%)
- dat ze het (helemaal) eens zijn met de stelling dat de school van hun kind hen voldoende informeert over de algemene gang van zaken op school (58% ten opzichte van 37%)

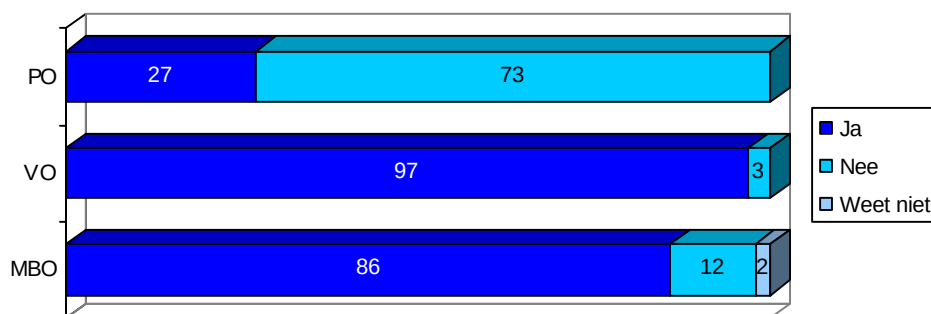
Hoewel in de perceptie van het merendeel van de ouders kleine scholen beter zijn dan grote, is er net als voorgaande jaren geen verschil tussen de waardering (in rapportcijfers) van ouders van grote en kleine scholen.

4.3.3. Lesuitval

Dit jaar is voor het eerst aan alle ouders gevraagd of hun kind wel eens te maken heeft met lesuitval en zo ja: hoe vaak dit gemiddeld genomen voorkomt. Figuur 29 geeft de percentages weer.

Figuur 29. Percentage ouders met kinderen die te maken hebben met lesuitval

Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

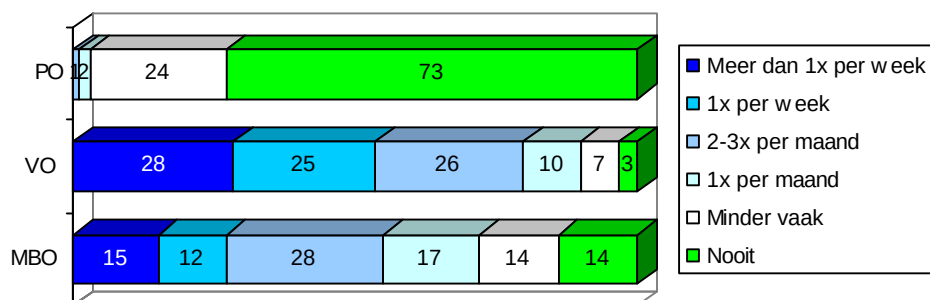
In het basisonderwijs is het percentage kinderen dat volgens ouders wel eens te maken heeft met lesuitval het laagst; ongeveer een kwart (27%) van deze ouders geeft aan dat hun kind hier wel eens mee te maken heeft.

In het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs liggen deze percentages aanzienlijk hoger: 97% van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs zegt dat hun kind wel eens te maken heeft met lesuitval. In het beroepsonderwijs ligt dit percentage op 86%.

Figuur 30 geeft weer hoe vaak kinderen volgens hun ouders gemiddeld genomen te maken hebben met lesuitval.

Figuur 30. Frequentie waarmee kinderen te maken hebben met lesuitval (%)

Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

De frequentie waarmee kinderen volgens ouders te maken hebben met lesuitval is het laagst in het basisonderwijs. De grote meerderheid (73%) van de ouders met kinderen in het basisonderwijs geeft aan dat hun kind nooit met lesuitval te maken heeft. Volgens een kwart van hen (24%) kan hun kind minder dan 1 keer per maand niet naar school omdat er lessen uitvallen.

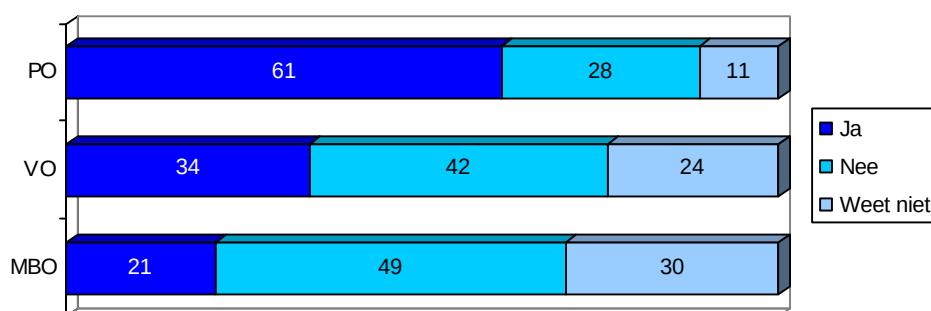
Lesuitval komt het meest frequent voor in het voortgezet onderwijs. 79% van de ouders zegt hier meerdere malen per maand mee te maken te hebben, waarvan 53% zelfs 1 keer per week of vaker.

Ook in het middelbaar beroepsonderwijs hebben leerlingen regelmatig te maken met lesuitval. Volgens 27% van de ouders gebeurt dit 1 keer per week of vaker. Ruim een kwart van de ouders (28%) zegt dat er 2 tot 3 keer per maand lessen van hun kind uitvallen en volgens éénderde van hen (31%) heeft hun kind hier 1 keer per maand of minder vaak mee te maken.

4.3.4. **Onderwijsassistenten**

Aan alle ouders is gevraagd of er op de school van hun kind onderwijsassistenten werken. Figuur 31 geeft de resultaten hiervan weer.

Figuur 31. Percentage scholen waar wel/ geen onderwijsassistenten werken
Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

In het basisonderwijs werken volgens de ouders verreweg de meeste onderwijsassistenten; in het middelbaar beroepsonderwijs de minste.

61% van de ouders met kinderen in het basisonderwijs geeft aan dat leraren in de klas worden ondersteund door onderwijsassistenten.

Ongeveer een derde van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (34%) zegt dat er onderwijsassistenten werken op de school van hun kind. 42% van hen zegt dat dit niet zo is. Ongeveer een kwart van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (24%) heeft hiervan geen idee.

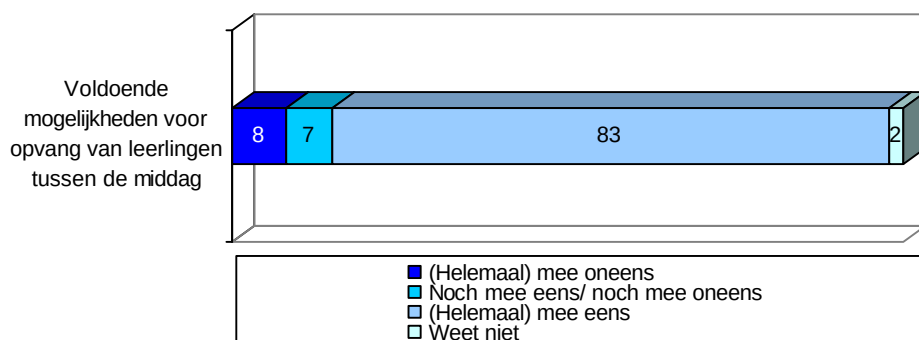
Eén op de vijf ouders (21%) met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs zegt dat leraren op de school van hun kind worden ondersteund door onderwijsassistenten. Volgens bijna de helft van de ouders (49%) is dit niet het geval. 30% weet het niet.

Voor alle onderwijstypen geldt dat relatief meer ouders die de school van hun kind 'klein' inschatten of geven aan dat er geen onderwijsassistenten werken op de school van hun kind.

4.3.5. **Mogelijkheden voor opvang tussen de middag**

Basisscholen bieden de mogelijkheid voor de opvang van kinderen tussen de middag. Aan ouders is aan de hand van een stelling gevraagd in hoeverre de school van hun kind voldoende in deze mogelijkheid voorziet. Figuur 32 laat de resultaten zien.

Figuur 32. *Mate waarin basisscholen mogelijkheden bieden (%)*
Basis. Ouders met kinderen in het basisonderwijs (n=465)

Een ruime meerderheid van de ouders (83%) is het (helemaal) eens met de stelling dat de basisschool van hun kind voldoende mogelijkheden biedt voor de opvang van leerlingen tussen de middag. Minder dan één op de tien ouders (8%) is het hier juist niet mee eens.

5. Het leraarschap

Uit voorgaande hoofdstukken blijkt dat het grootste zorgpunt van Nederlanders en ouders met schoolgaande kinderen (nog steeds) het lerarentekort is. Bestrijding van het lerarentekort is al jaren een prioriteit van de overheid. Mede daarom is er ook dit jaar weer een aantal vragen gesteld met betrekking tot het leraarschap. In dit hoofdstuk komen aan de orde: de waardering voor het beroep van leraar, de beoordeling van de leraar van het schoolgaande kind, en de bestrijding van het lerarentekort, waaronder de salarispositie en de lerarencampagne.

5.1. Samenvatting

Op dit moment geeft ruim driekwart van de Nederlanders aan waardering te hebben voor het beroep van leraar; dit geldt zowel voor het basis- als het voortgezet onderwijs. Echter, de waardering is in de meting van 2003 gedaald ten opzichte van 2002. Vergeleken met de eigen waardering kan de waardering voor het beroep leraar die men anderen toedicht laag genoemd worden: slechts één derde van de 'anderen' heeft waardering voor het beroep leraar in het basisonderwijs. Voor het voortgezet onderwijs is dit ongeveer een kwart.

Het rapportcijfer dat ouders de leraar van hun kind toekennen is ten opzichte van voorgaande jaren niet of nauwelijks gewijzigd; dit geldt zowel voor het basisonderwijs (7,7) als het voortgezet onderwijs (6,9). Leraren in het middelbaar beroepsonderwijs krijgen relatief de laagste beoordeling (6,7). (De waardering van de leraar van het eigen kind ligt op een iets hoger niveau dan die van de 'leraar in het algemeen'; de tendensen zijn echter gelijk; de leraar in het basisonderwijs krijgt een hogere waardering dan zijn collega's in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs).

Het imago van het vak van leraar lijkt onder druk te staan. Dit valt mede op te maken uit het percentage ouders dat hun zoon of dochter een baan in het onderwijs zou aanraden: ten opzichte van vorig jaar is dit percentage gedaald, behalve het percentage ouders dat hun dochter zou aanraden leraar te worden in het voortgezet onderwijs. Ook de eigen belangstelling voor het vak van leraar is teruggelopen.

Slechts vier op de tien ondervraagden zegt min of meer op de hoogte te zijn van de salarispositie van leraren. Bij het afwijzen van het beroep van leraar speelt de betaling echter nauwelijks een rol. Hier komen vooral en in toenemende mate extrinsieke argumenten (zoals een gebrek aan waarden en normen onder leerlingen) naar voren voor wat betreft het voortgezet onderwijs en intrinsieke argumenten (niet geschikt, geen leuk beroep, e.d.) voor wat betreft het basisonderwijs.

Ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn het meest tevreden over hoe leraren omgaan met niveau- en leeftijdsverschillen tussen leerlingen. Het zijn ook deze leraren die volgens de ouders het beste omgaan met leerlingen die extra hulp of begeleiding nodig hebben.

Het grootste zorgpunt ten aanzien van het onderwijs van zowel Nederlanders als ouders is het lerarentekort. Nederlanders zien als oplossingen voor dit

probleem zij-instromers en in de inzet van (afgestudeerde) MBO-ers ter ondersteuning van leraren. Salarisverhogingen voor leraren in grote steden worden niet als redmiddel gezien: een meerderheid van de Nederlanders vindt dat geen goed idee.

Ook onder ouders is de hulp van onderwijsassistenten in de klas vrijwel algemeen geaccepteerd, met name in het basisonderwijs. De meningen over prestatiebeloning als oplossing voor het lerarentekort zijn verdeeld; één derde van de ouders met kinderen in het basisonderwijs en de helft van de ouders met kinderen in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs vindt dit een goed idee.

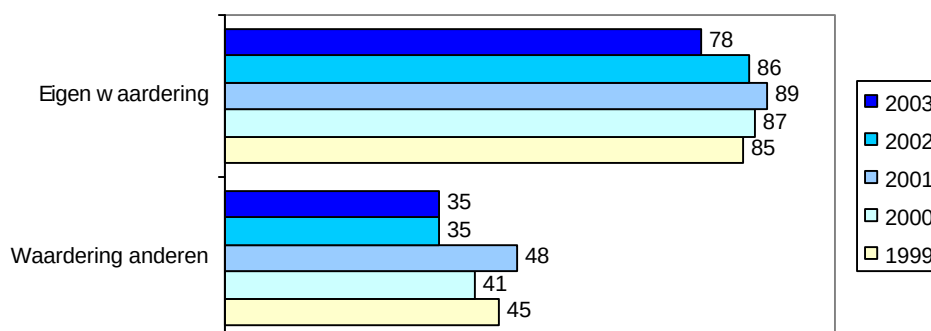
De bekendheid van de media campagne "Je groeit in het onderwijs" is gestegen naar 50% in 2003. Men heeft positieve associaties bij de campagne.

5.2. Waardering voor het beroep van leraar

Aan Nederlanders is gevraagd hoeveel waardering zij hebben voor het beroep van leraar in het basisonderwijs en in het voortgezet onderwijs. Tevens is hen gevraagd hoeveel waardering zij denken dat Nederlanders in het algemeen hebben voor dit beroep. De figuren 33 en 34 tonen de percentages ondervraagden met een positieve waardering.

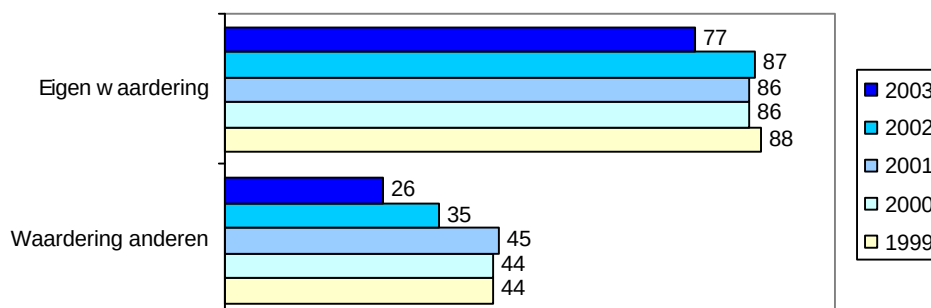
Figuur 33. Percentage tamelijk of heel veel waardering voor het beroep van leraar in het basisonderwijs

Basis. Nederlanders over het basisonderwijs (n=248)

Figuur 34. Percentage tamelijk of heel veel waardering voor het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs

Basis. Nederlanders over het voortgezet onderwijs (n=245)

Zowel het beroep van leraar in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs wordt door veel Nederlanders positief gewaardeerd. Ruim driekwart van de Nederlanders (respectievelijk 78% en 77%) zegt tamelijk of heel veel waardering te hebben voor dit beroep. Hoewel het beroep nog steeds hoog scoort, lijkt de waardering af te nemen. In 2002 waren significant meer Nederlanders positief; 86% respectievelijk 87% van de Nederlandse bevolking gaf aan tamelijk of heel veel waardering te hebben voor het beroep van leraar op basisscholen en in het voortgezet onderwijs¹⁷.

¹⁷ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname. Dit percentage is bij het telefonische schaduwonderzoek (voor het basisonderwijs) 85%.

De gepercipieerde waardering van 'andere Nederlanders' voor het beroep van leraar ligt een stuk lager. Net als vorig jaar schat ongeveer éénderde (35%) van de Nederlanders dat anderen tamelijk of heel veel waardering hebben voor leraren op basisscholen. De gepercipieerde waardering voor het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs ligt daar met 26% positief ruim onder. Dit percentage is ten opzichte van 2002, toen dit nog op 35% lag, significant gedaald¹⁸.

Verschillen tussen subgroepen

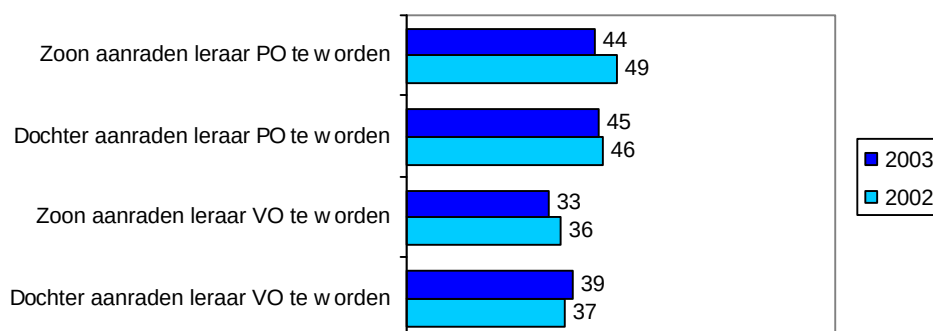
Anders dan vorig jaar treden er geen significanties op naar leeftijd, geslacht of opleiding. Vorig jaar was er een relatie tussen leeftijd en waardering: jongere respondenten gaven toen meer blijf van waardering voor het beroep van leraar dan ouderen.

5.2.1. Aanraden beroep van leraar

Om de aantrekkelijkheid van het beroep van leraar te meten is ouders de volgende vraag voorgelegd: "Als uw zoon of dochter leraar zou willen worden in het basisonderwijs of voortgezet onderwijs en hij of zij vraagt u om advies, zou u dit dan aanraden, afraden of staat u hier neutraal tegenover?" Figuur 35 geeft de resultaten weer.

Figuur 35. Percentage Nederlanders dat beroep van leraar (sterk) zou aanraden

Basis. Nederlanders over basisonderwijs (n=248) en voortgezet onderwijs (n=245)

De aantrekkelijkheid van het beroep van leraar in zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs neemt in de ogen van Nederlanders iets af. Het percentage Nederlanders dat hun zoon of dochter zou aanraden leraar te worden in het basisonderwijs daalt ten opzichte van vorig jaar. Dit jaar zegt 44% respectievelijk 45% van de Nederlanders dat zij het hun zoon of dochter (sterk) aan zouden raden leraar in het basisonderwijs te worden. Respectievelijk 2% en 5% van de Nederlanders zouden het hun zoon of dochter (sterk) afraden om leraar te worden.

Het voortgezet onderwijs geeft een iets ander beeld: een derde van de ouders (33%) zou hun zoon aanraden leraar te worden in het voortgezet onderwijs.

¹⁸ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

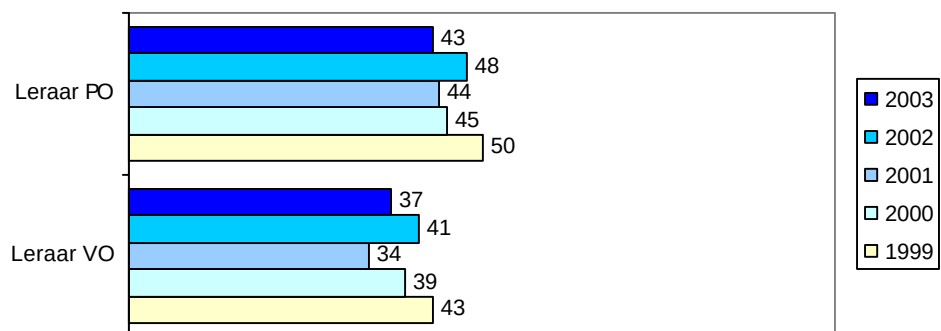
Bijna 4 op de 10 ouders (39%) zouden dit hun dochter aanraden. Respectievelijk 6% en 10% van de Nederlanders zouden het hun zoon of dochter (sterk) afraden om leraar in het voortgezet onderwijs te worden.

5.2.2. Overwegen zelf leraar te worden

Nederlanders is tevens de vraag voorgelegd of zij zelf zouden overwegen leraar te worden in het basisonderwijs of voortgezet onderwijs, indien zij hiervoor de juiste diploma's zouden hebben. Figuur 36 laat het percentage Nederlanders zien dat hierop 'ja zeker' of 'ja, ik denk het wel' heeft geantwoord.

Figuur 36. Percentage Nederlanders dat overweegt zelf leraar te worden

Basis. Nederlanders over basisonderwijs (n=248) en voortgezet onderwijs (n=245)

Ook de interesse die ondervraagde Nederlanders zelf tonen voor het leraarschap lijkt iets af te nemen, 43% (ten opzichte van 48% in 2002) zou overwegen leraar in het basisonderwijs te worden, 37% (ten opzichte van 41% in 2002) in het voortgezet onderwijs. De daling ten opzichte van 2002 is niet significant.

Verschillen tussen subgroepen

Er treden geen significante verschillen op naar achtergrond variabelen.

Redenen voor afwijzen

Waarom overweegt bijna éénderde van de Nederlanders het beroep van leraar in het basisonderwijs (29%) of voortgezet onderwijs (29%) niet? De belangrijkste redenen worden gepresenteerd in tabel 14.

Tabel 14. *Redenen om geen leraar te worden (%)*
Basis. Nederlanders over basisonderwijs (n=73) en voortgezet onderwijs (n=71)

	PO				VO			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Intrinsieke redenen (niet geschikt e.d.)	47	42	40	63	32	39	34	42
Extrinsieke redenen (leerlingen lastiger e.d.)	21	28	20	20	30	25	28	37
Salaris/ arbeidsomstandigheden	14	12	19	11	16	11	21	3
Overig redenen	19	18	21	2	23	25	17	-

* Cijfers die significant verschillen ten opzichte van 2002 zijn vetgedrukt weergegeven

Net als voorgaande jaren zijn de meest genoemde redenen om het leraarschap niet te overwegen intrinsiek van aard. Nederlanders achten zichzelf niet geschikt, vinden het geen leuk beroep of vinden zichzelf niet het type om leraar te worden. Ten opzichte van vorig jaar worden intrinsieke redenen vaker opgevoerd. Daarnaast spelen extrinsieke redenen een rol; hieronder vallen argumenten als het lastiger en brutaler worden van leerlingen, het feit dat leerlingen geen respect meer hebben voor leerkrachten en het gebrek aan waarden en normen bij leerlingen. Extrinsieke redenen worden vooral en in toenemende mate voor het voortgezet onderwijs naar voren gebracht.

Opvallend is dat, in het bijzonder als het gaat over het leraarschap in het voortgezet onderwijs, steeds minder mensen salaris en arbeidsomstandigheden als argument geven voor het afwijzen van het leraarschap. Deze redenen tot afwijzing zijn ten opzichte van 2002 significant gedaald.

5.2.3. Beoordeling van leraren

Zowel aan Nederlanders als aan ouders is gevraagd door middel van een rapportcijfer de kwaliteit van de leraar in het algemeen te beoordelen. Aan ouders is daarnaast gevraagd om op dezelfde manier de leraar van hun kind te beoordelen. Evenzo hebben zij aan de hand van stellingen (het functioneren van) de leraar van hun kind beoordeeld. Tot slot is ouders een stelling voorgelegd over prestatiebeloning.

5.2.3.1 Beoordeling van de leraar van het kind (rapportcijfers)

Naast leraren in het algemeen (zie paragraaf 3.3.2.2), hebben ouders de leraar van hun kind beoordeeld. Tabel 15 geeft de gemiddelde rapportcijfers weer die ouders geven. Net als andere jaren zijn zij over het algemeen positiever over de leraar van hun kind dan over leraren in het algemeen. Dit geldt met name voor de leraar van hun kind in het basisonderwijs.

Tabel 15. Gemiddelde rapportcijfers voor de kwaliteit van de leraar van het kind

Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

	1999	2000	2001	2002	2003
Leraar kind in PO	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7
Leraar kind in VO	7,1	7,2	7,1	7,0	6,9
Leraar kind in MBO					6,7

Leraren in het basisonderwijs krijgen ook dit jaar weer van de ouders een gemiddeld rapportcijfer van 7,7 (ten opzichte van een 6,9 voor de beoordeling van leraren in het algemeen). De beoordeling van leraren in het voortgezet onderwijs, daalt dit jaar voor het eerst tot net onder de 7, maar is met een 6,9 nog steeds ruim voldoende (en hoger dan de 6,5 waarmee leraren VO in het algemeen door ouders worden beoordeeld). Leraren in het middelbaar beroepsonderwijs krijgen met een gemiddelde van 6,7 de laagste beoordeling (ouders beoordelen leraren in het algemeen met een 6,5).

Verschillen tussen subgroepen

De hoogte van de rapportcijfers wordt beïnvloed door de tevredenheid van de ouders en de mate waarin ouders op de hoogte zijn van wat kinderen leren. Naarmate men meer tevreden is en beter op de hoogte is van wat kinderen leren, zijn de rapportcijfers die men geeft hoger.

Er treden geen verschillen op naar leeftijd, geslacht en opleiding.

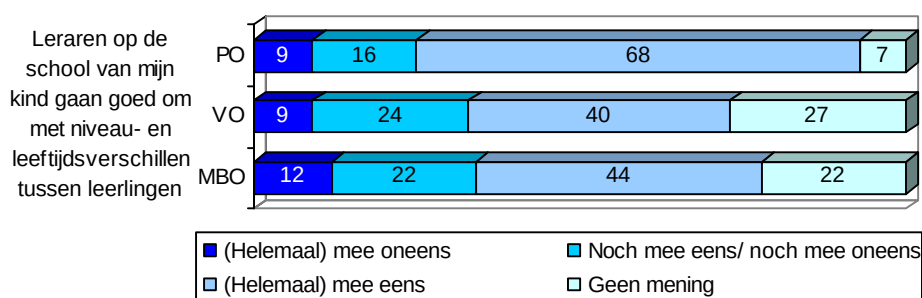
5.2.3.2

Beoordeling van het functioneren van de leraar

Ouders zijn twee stellingen voorgelegd met betrekking tot het functioneren van de leraar van hun kind.

Figuur 37 laat de mening zien over de stelling 'leraren op de school van mijn kind gaan goed om met niveau- en leeftijdsverschillen tussen leerlingen in een klas'.

Figuur 37. Omgang leraren met verschillende leerlingen (%)
Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

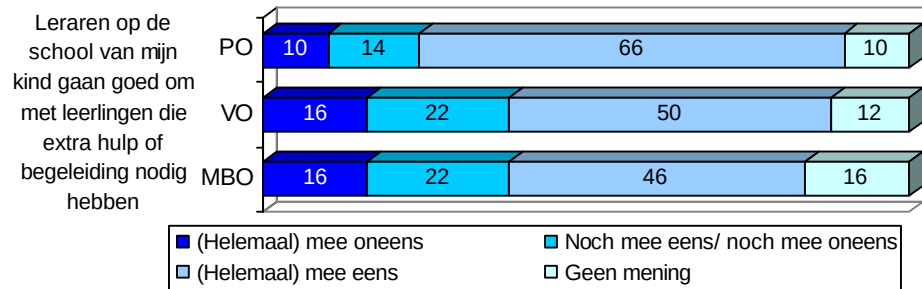

Tweederde van de ouders met kinderen in het basisonderwijs (68%) is het (helemaal) eens met deze stelling. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zijn hier minder stellig over: 40% respectievelijk 44% van deze ouders is van mening dat de leraren goed omgaan met niveau- en leeftijdsverschillen in een klas. Deze ouders lijken hier vaker niet van op de hoogte te zijn, 27% respectievelijk 22% heeft hier 'geen mening' over. Het percentage ouders dat uitgesproken negatief reageert op de omgang met niveau- en leeftijdsverschillen ligt voor alle onderwijstypen op gelijkwaardig niveau (9-12%).

De tweede stelling betreffende het functioneren van leraren heeft betrekking op de omgang met leerlingen die extra hulp of begeleiding nodig hebben. Figuur 38 geeft de meningen van ouders hierover weer.

Figuur 38. Omgang leraren met leerlingen die extra hulp/ begeleiding nodig hebben (%)

Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

Wederom reageert tweederde (66%) van de ouders met kinderen in het basisonderwijs positief op de stelling en 10% negatief. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zijn (weer) wat minder positief; 50% respectievelijk 46% is positief over de omgang van leraren met leerlingen die extra hulp of begeleiding nodig hebben. 16% van deze twee groepen ouders beoordeelt de leraar negatief op dit punt.

Verschillen tussen subgroepen

Er treden geen significante verschillen op naar achtergrondkenmerken van de respondenten.

5.3. Lerarentekort

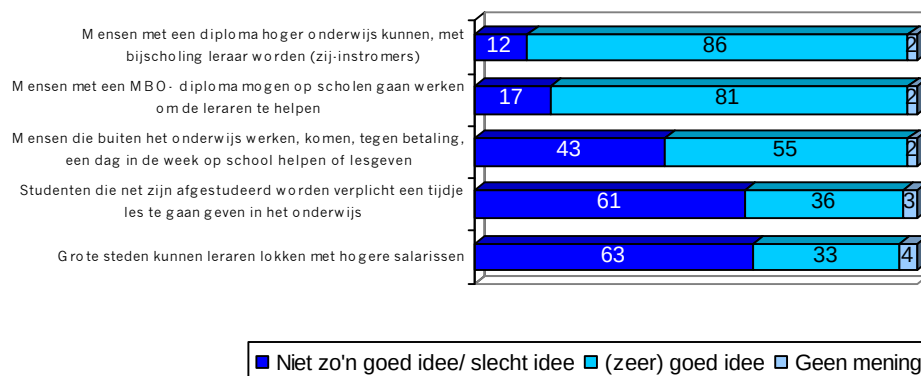
Het personeelstekort in het onderwijs is ook dit jaar weer het meest genoemde zorgpunt door Nederlanders en ouders (zie paragrafen 3.3.4 en 4.2.4). In deze paragraaf wordt hier dieper op ingegaan. Achtereenvolgens komen aan bod oplossingen om het lerarentekort te bestrijden, de salarispositie van leraren en de campagne die wordt gevoerd om nieuwe leraren te werven.

5.3.1. Oplossingen

Nederlanders

Aan Nederlanders zijn vijf oplossingen voorgelegd voor het bestrijden van het lerarentekort. Figuur 39 laat zien hoe Nederlanders over deze oplossingen denken.

Figuur 39. Percentage Nederlanders dat de oplossing voor het lerarentekort een slecht of (zeer) goed idee vindt
Basis. Nederlanders (n=493)

Net als vorig jaar zien Nederlanders het meest in 'zij-instromers' (86%) en het inzetten van mensen met een MBO-diploma op scholen om de leraren te helpen (81%). Minder steun, maar nog wel steeds van een kleine meerderheid (55%), krijgt het inzetten van mensen die buiten het onderwijs werken voor een dag per week. Het idee om pas afgestudeerde studenten te verplichten een tijdje les te gaan geven in het onderwijs wordt door een meerderheid (61%) afgewezen. Ditzelfde geldt ook voor het lokken van leraren naar grote steden door middel van hogere salarissen; 63% vindt dit geen goede manier om het lerarentekort op te lossen. Vorig jaar kon deze oplossing nog op iets meer steun rekenen; toen was 53% tegen (sign.).

Ouders

Aan ouders is gevraagd of zij het een goede zaak vinden dat leraren in de klas worden ondersteund door onderwijsassistenten. Figuur 40 geeft weer welk percentage ouders dit een goede zaak vindt.

Figuur 40. Percentage ouders dat het (helemaal) eens is met de stelling over onderwijsassistenten
Basis. Ouders van kinderen in het basisonderwijs (n=465) en voortgezet onderwijs (n=473)

De meeste ouders staan positief tegenover het inzetten van onderwijsassistenten in de klas. Van de ouders met kinderen in het basisonderwijs vindt 82% het een goede zaak. Ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs zijn iets minder positief; 71% vindt het een goed idee. Dit percentage is ten opzichte van 2002 (79%) significant afgenomen.

Verschillen tussen subgroepen

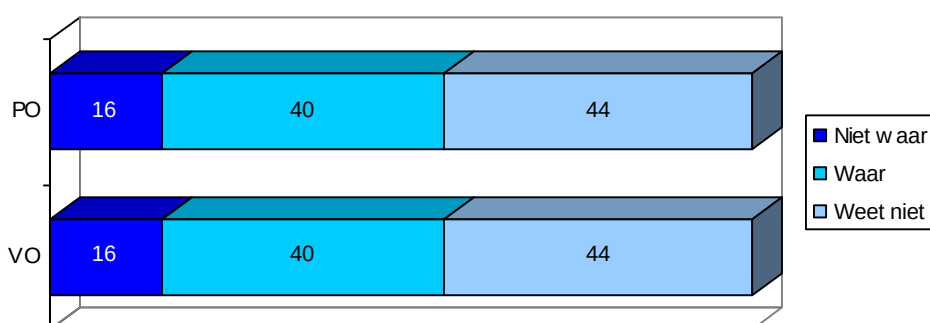
Relatief meer vaders (76%) dan moeders (66%) met kinderen in het voortgezet onderwijs staan positief tegenover het inzetten van onderwijsassistenten. Verder is er een relatie met de gepercipieerde grootte van de school; ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs die op een 'grote' school zitten zijn vaker positief over onderwijsassistenten (75%) dan die met kinderen op een 'kleine' school (63%). Er bestaat daarentegen géén relatie tussen de aanwezigheid van onderwijsassistenten op de school van het kind (paragraaf 4.3.4) en de mening van ouders over de inzet van onderwijsassistenten.

5.3.2. Salarispositie van leraren

Aan Nederlanders is de volgende uitspraak voorgelegd: “De afgelopen tien jaar is de salarispositie van de leraren verbeterd.” Figuur 41 laat zien volgens hoeveel Nederlanders deze uitspraak wel of niet waar is.

Figuur 41. Percentage Nederlanders volgens wie de salarispositie van leraren wel of niet is verbeterd

Basis. Nederlanders over basisonderwijs (n=248) en voortgezet onderwijs (n=245)

Van de Nederlanders die hier een mening over hebben zegt 40% (terecht) dat de salarispositie van leraren is verbeterd in zowel het basis- als het voortgezet onderwijs. Vorig jaar lag dit percentage met 46% voor het basisonderwijs en 49% (sign.) voor het voortgezet onderwijs aanzienlijk hoger¹⁹. Een meerderheid (44%) zegt hiervan echter geen idee te hebben. In 2002 was het percentage Nederlanders dat aangaf dit niet te weten aanzienlijk (sign.) lager (22% voor het basisonderwijs en 21% voor het voortgezet onderwijs)²⁰. 16% van de Nederlanders beweert dat de salarispositie niet verbeterd is. In 2002 lag dit percentage met 33% voor het basisonderwijs en 30% voor het voortgezet onderwijs aanzienlijk (sign.) hoger²¹.

¹⁹ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

²⁰ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) toename.

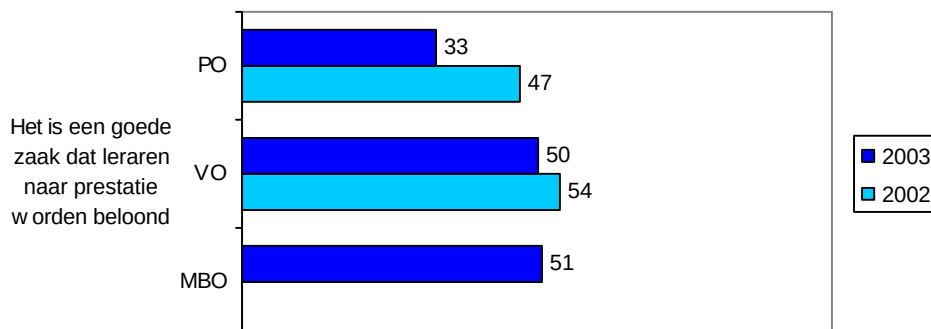
²¹ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

5.3.3. Prestatiebeloning

Net als vorig jaar is dit jaar de mening van ouders gepeild over het belonen van leraren naar prestatie. Figuur 42 laat zien in hoeverre ouders hier een voorstander van zijn.

Figuur 42. Percentage ouders dat het (helemaal) eens is met de stelling over prestatiebeloning

Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

Het draagvlak onder ouders voor prestatiebeloning in het basisonderwijs is dit jaar duidelijk afgenomen; van 47% in 2002 naar 33% in 2003 (sign.). Een nagenoeg even grote groep (32%) is van mening dat prestatiebeloning geen goede zaak is.

Het idee spreekt ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs meer aan. Ongeveer de helft van deze ouders is het er (helemaal) mee eens dat leraren naar prestatie beloond worden. Een veel kleinere groep ouders, 24% respectievelijk 23%, spreekt zich uit tegen prestatiebeloning.

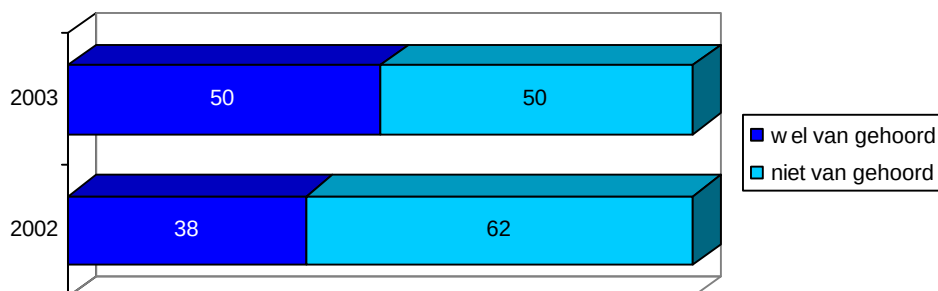
Verschillen tussen subgroepen

Er treedt een significant verschil op naar geslacht. Relatief meer vaders (47%) dan moeders (39%) zijn voorstander van het idee dat leraren naar prestatie worden beloond. Daarnaast zijn met name de ouders die als 'critici' kunnen worden getypeerd (mensen die vinden dat het de verkeerde kant op gaat met het onderwijs, die het huidige onderwijsbeleid slecht vinden en die lage rapportcijfers geven) voorstander van prestatiebeloning.

5.3.4. Lerarencampagne

Tot slot wordt in het kader van het lerarentekort de bekendheid met de lerarencampagne besproken. Aan Nederlanders is gevraagd of zij wel eens hebben gehoord van de lerarencampagne van het ministerie van OCW: "Je groeit in het onderwijs". Figuur 43 geeft weer hoeveel procent van de Nederlanders wel en niet gehoord hebben van deze campagne.

Figuur 43. Bekendheid lerarencampagne (%)
Basis. Nederlanders (n=493)

Dit jaar geeft 50%²² van de Nederlanders aan wel eens van de lerarencampagne gehoord te hebben. Dit zijn er duidelijk meer dan in 2002 (38%) (sign).

Aan de Nederlanders die aangeven van de lerarencampagne gehoord te hebben, is gevraagd wat volgens hen de belangrijkste boodschap is van de campagne (open vraag). Tabel 16 geeft een overzicht van de meest genoemde antwoorden.

Tabel 16. Boodschap van de lerarencampagne (%)
Basis. Nederlanders die wel eens van de campagne hebben gehoord (n=212)

	%
Je leert er zelf ook van (elke dag)	31
Leraren aantrekken/ werven	19
Het is leuk om leraar te zijn	15
Afwisselende baan, elke dag anders	12
Leraar is een mooi beroep/ goede, nuttige baan	11
Je groeit in het onderwijs	10
Het is interessant om aan de toekomst van kinderen te werken	4
Je kunt kinderen van alles leren	2
Anders	24
Totaal telt niet op tot 100% omdat men hier meerdere antwoorden kon geven	

Volgens éénderde van de Nederlanders (31%) is de boodschap van de lerarencampagne "Je groeit in het onderwijs" dat jezelf ook elke dag leert als je voor de klas staat. Volgens een vijfde (19%) is de boodschap nieuwe leraren aan te trekken en 15% denkt dat de boodschap van de campagne is mensen ervan te overtuigen dat het leuk is om leraar te zijn.

²² De cijfers van 2003 zijn gecorrigeerd voor het % 'weet niet/ geen opgave', want 'weet niet/ geen opgave' was in 2002 geen antwoordcategorie.

6. Beroepsonderwijs

In hoofdstuk 6 staat het beroepsonderwijs centraal. Er wordt aandacht besteed aan het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Hoe bekend zijn Nederlanders met deze opleidingen, wat is hun mening hierover en hoe worden ze beoordeeld door Nederlanders, ouders en studenten? Naast de uitsplitsing naar onderwijstypen wordt in dit hoofdstuk een tweede uitsplitsing gemaakt tussen 'betrokkenen' en 'niet-betrokkenen'²³ bij het beroepsonderwijs ten einde te achterhalen of er verschillen zijn tussen beide groepen.

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens aan de orde: het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO), beroepsopleidingen, het Regionaal opleidingscentrum (ROC), de beoordeling van beroeps- en vervolgopleidingen en de aansluiting van onderwijstypen op elkaar.

6.1. Samenvatting

De bekendheid met het VMBO neemt licht toe. Circa acht op de tien Nederlanders zegt wel eens van het VMBO gehoord te hebben. Dit percentage is nog hoger onder ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Over de vraag of je met een VMBO diploma een beroep kunt uitoefenen, zijn de meningen verdeeld. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zijn in meerderheid (terecht) de mening toegedaan dat dit niet zo is; het VMBO wordt vooral gezien als een goede basis voor vervolgopleidingen, zoals het middelbaar beroepsonderwijs. Vooral ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs zijn deze mening toegedaan. Voor het hoger beroepsonderwijs wordt vooral het HAVO als een goede voorbereidende opleiding beschouwd. Alleen ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs, blijven een duidelijke voorkeur voor het beroepsonderwijs houden.

'Inhoudelijk' heeft het MBO geen slecht imago: een ruime meerderheid van de Nederlanders is van mening dat het MBO een goede opleiding is voor een goede baan en een aantrekkelijke combinatie vormt van leren en werken.

Ondervraagden schatten het percentage van de Nederlandse beroepsbevolking dat een beroepsopleiding heeft gevolgd systematisch te laag in.

De bekendheid van ROC's is relatief laag, vooral onder Nederlanders (46%) en ouders met kinderen in het basisonderwijs (44%).

De rapportcijfers die men toekent aan de diverse vormen van (beroeps)onderwijs blijken door de jaren heen vrij stabiel; alleen voor het HBO valt dit jaar een lichte stijging te constateren. Het VMBO krijgt de laagste beoordeling (gemiddelde cijfers tussen de 6,6 en 6,8); het HBO en WO de hoogste (gemiddeldes tussen 7,3 en 7,5)

²³ Voor de definities van 'betrokkenen' en 'niet-betrokkenen' zie bijlage 1: Definities variabelen

Ouders zijn relatief tevreden over de aansluiting van het basisonderwijs op het voortgezet onderwijs en van het voortgezet onderwijs op het middelbaar beroepsonderwijs. Iets minder tevreden zijn zij over de aansluiting van onderwijstypen binnen het voortgezet onderwijs.

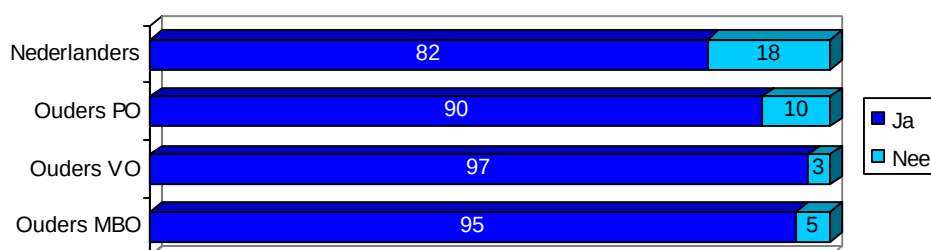
6.2. Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO)

In deze paragraaf komen de bekendheid met het VMBO en de mening die Nederlanders en ouders over deze opleiding hebben aan bod.

6.2.1. Bekendheid VMBO

Hoe bekend is het VMBO in Nederland? Aan Nederlanders en ouders is de vraag voorgelegd of zij voorafgaand aan het onderzoek wel eens van het VMBO hadden gehoord. Figuur 44 geeft de resultaten weer²⁴.

Figuur 44. *Bekendheid VMBO voorafgaand aan dit onderzoek (%)*
Basis. *Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders*

Een ruime meerderheid van de Nederlandse bevolking (82%) heeft wel eens gehoord van het VMBO. Dit percentage ligt hoger onder ouders en dan met name onder ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (97%) en middelbaar beroepsonderwijs (ook 95%). Van de ouders met kinderen in het basisonderwijs had 90% wel eens gehoord van het VMBO.

Ten opzichte van 2002 zijn deze percentages niet veel veranderd. Ook vorig jaar gaf ruim driekwart van de Nederlandse bevolking (76%) en een ruime meerderheid van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (95%) aan wel eens van het VMBO te hebben gehoord. Alleen onder ouders met kinderen in het basisonderwijs is de bekendheid toegenomen, van 81% in 2002 naar 90% in 2003.

Verschillen tussen subgroepen

Van de Nederlandse bevolking hebben relatief meer jongeren (91% van de respondenten tussen de 18 en 51 jaar oud) dan ouderen (61% van de 50 plussers) wel eens gehoord van het VMBO. Nederlanders die vaak artikelen lezen over het onderwijs in de krant zijn meer bekend met het VMBO (87%) dan mensen die dat (vrijwel) nooit doen (69%). Ook Nederlanders die zeggen (zeer) goed op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school zijn meer bekend met het VMBO dan Nederlanders die niet zo goed op de hoogte zijn (93% versus 75%).

Onder de ouders met kinderen in het basisonderwijs valt op dat meer vaders (94%) dan moeders (87%) wel eens van het VMBO gehoord hebben. De bekendheid met het VMBO is daarnaast zeer hoog onder ouders met kinderen

²⁴ De cijfers van 2003 zijn gecorrigeerd voor het percentage 'weet niet/ geen opgave'.

in het basisonderwijs die altijd artikelen lezen over het onderwijs in de krant (99%).

Er zijn geen verschillen te constateren bij ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en/of ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs.

De bekendheid van het VMBO is hoger (sign.) onder betrokkenen (93% of meer) dan onder niet-betrokken Nederlanders (78%).

6.2.2. *Wat voor school is het VMBO?*

Indien de respondent aangaf voorafgaand aan het onderzoek wel eens van het VMBO te hebben gehoord is een tweede vraag voorgelegd: "wat voor soort school is volgens u een VMBO²⁵?" In tabel 17 staat weergegeven wat Nederlanders en ouders hier antwoordden.

Tabel 17. *Omschrijving van het VMBO (%)*
Basis. Nederlanders en ouders, uitgesplitst naar onderwijstype

	Nederlanders	Ouders		
		PO	VO	MBO
Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs	23	26	20	26
Voortgezet middelbaar beroepsonderwijs	21	28	16	16
Combinatie MAVO en LBO	9	16	14	9
Praktische en theoretische kant	8	10	10	10
Beroepsopleiding/ -onderwijs	8	6	5	7
Soort MAVO	6	9	7	5
Combinatie VBO/ MAVO	6	2	6	12
Vorbereidend beroepsonderwijs	2	1	3	3
Voortgezet middelbaar onderwijs	2	1	1	2
Lagere beroepsopleiding/ -onderwijs	1	-	1	-
Voortgezet onderwijs	1	-	1	-
Voortgezet beroepsonderwijs	-	1	-	-
Praktijkgericht/ met de handen werken	4	4	9	6
Anders	19	20	23	11
Weet niet/ geen opgave	7	4	7	6

Ongeveer een kwart van de Nederlanders (23%) en ouders met kinderen in het basisonderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (beide 26%) geeft de (juiste) afkorting weer wanneer wordt gevraagd wat het VMBO is. Opvallend is dat maar een vijfde van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (20%) dit juist aangeeft.

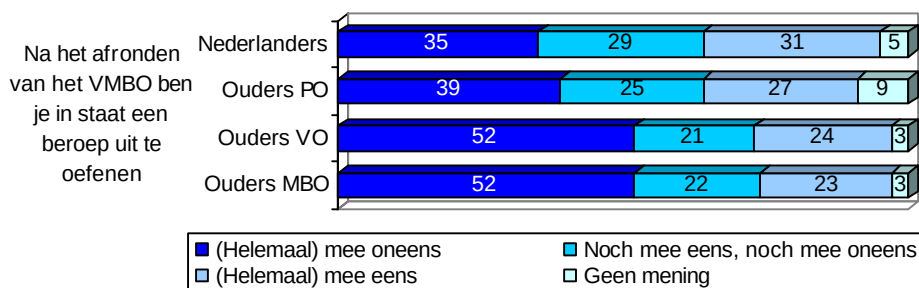
²⁵ In 2002 is een soortgelijke vraag aan de ondervraagden voorgelegd, echter door de gewijzigde formulering is het niet mogelijk resultaten van 2002 en 2003 met elkaar te vergelijken.

6.2.3. Mening over het VMBO

Alle respondenten die aangaven het VMBO te kennen, kregen twee uitspraken voorgelegd over het VMBO.

De eerste stelling luidt: 'Na het afronden van het VMBO ben je in staat een beroep uit te oefenen'. Figuur 45 geeft aan hoeveel procent van de Nederlanders en ouders het hier mee eens is.

Figuur 45. Percentage dat het (helemaal) eens is met de uitspraak:
Basis. Alle respondenten die het VMBO kennen (n=1438),
uitgesplitst naar Nederlanders en ouders

Over het algemeen zijn ondervraagden het terecht niet eens met de stelling dat je na het afronden van het VMBO in staat bent een beroep uit te oefenen. Een groot deel van hen, met name de Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs, heeft geen uitgesproken mening.

Nog geen derde van de Nederlandse bevolking (31%) is van mening dat je na het afronden van het VMBO in staat bent een beroep uit te oefenen. Ten opzichte van 2002 (38%) is dit een aanzienlijke daling (sign.)²⁶. Een iets grotere groep, namelijk 35%, is het hier zelfs (helemaal) mee oneens. Echter, ook dit percentage is ten opzichte van 2002 (42%) aanzienlijk (sign.) gedaald²⁷.

Ouders, en dan vooral ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs reageren (nog) negatiever op de stelling. Van de ouders met kinderen in het basisonderwijs is 39% het (helemaal) oneens met deze stelling, dit is een aanzienlijke daling ten opzichte van 2002 (55%)²⁸. Ruim een kwart (27%) is het er (helemaal) mee eens. In 2002 lag dit percentage op 30%.

Meer dan de helft van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (52%) vindt niet dat je na het VMBO in staat bent om een beroep uit te oefenen en slechts 24% en 23% van deze ouders is het er (helemaal) mee eens. Deze cijfers liggen in lijn met die van vorig jaar.

Verschillen tussen subgroepen

²⁶ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

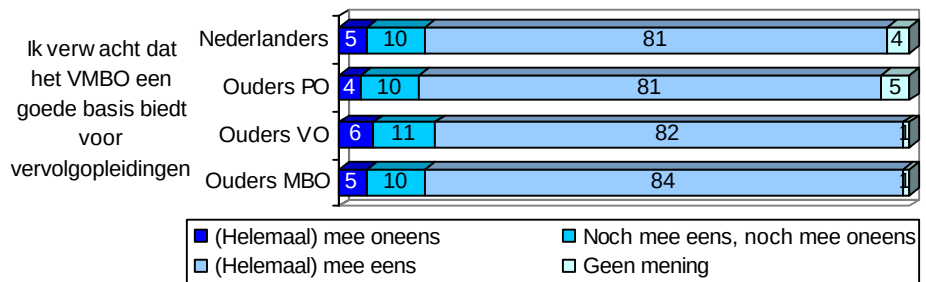
²⁷ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

²⁸ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

Er treden geen significante verschillen op naar achtergrondkenmerken.

De tweede stelling heeft betrekking op het VMBO als basis voor vervolgoopleidingen. Figuur 46 laat de mening van Nederlanders en ouders hierover zien.

Figuur 46. *Percentage dat het (helemaal) eens is met de uitspraak Basis. Alle respondenten die het VMBO kennen (n=1438), uitgesplitst naar Nederlanders en ouders*

Een grote meerderheid van alle respondenten (ten minste 81%) is het (helemaal) eens met de stelling dat het VMBO een goede basis biedt voor vervolgoopleidingen. Er zijn nauwelijks verschillen tussen Nederlanders en de verschillende ouders.

Ten opzichte van 2002 zijn er wel (significante) verschillen te constateren. Vorig jaar was ongeveer driekwart van de ondervraagden (Nederlanders: 76%, ouders basisonderwijs 74% en ouders voortgezet onderwijs 71%) het met deze stelling (helemaal) eens. Deze percentages liggen aanzienlijk lager dan die van dit jaar (sign.).

Verschillen tussen subgroepen

Van de Nederlandse bevolking vinden meer vrouwen (84%) dan mannen (76%) dat het VMBO een goede basis biedt voor vervolgoopleidingen. Van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs reageren relatief meer lager opgeleiden (85%) dan hoger opgeleiden (65%) positief op deze stelling. Relatief meer betrokkenen (82% of meer) dan niet betrokken ouders (74%) zijn het (helemaal) eens met de stelling dat het VMBO een goede basis biedt voor vervolgoopleidingen.

6.3. Beroepsopleidingen

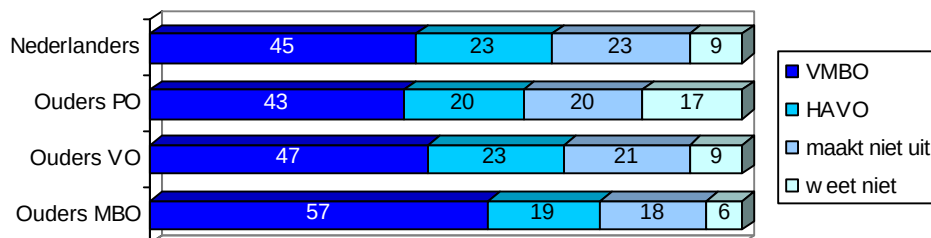
In deze paragraaf komen enkele zaken aan de orde met betrekking tot beroepsopleidingen. Eerst worden vooropleidingen voor het MBO en HBO besproken. Daarna wordt de mening van de ondervraagden over het MBO onder de loep genomen en tot slot wordt ingegaan op het aandeel van de beroepsbevolking dat een beroepsopleiding heeft.

6.3.1. Voorkeur voor vooropleiding voor MBO en HBO

Alle ondervraagden die wel eens van het VMBO hebben gehoord is gevraagd wat men een betere vooropleiding voor het MBO vindt: VMBO of HAVO. Figuur 47 geeft de resultaten weer.

Figuur 47. Indien bekend met VMBO: wat vindt men een betere vooropleiding voor het MBO: VMBO of HAVO(%)?

Basis. Alle respondenten die het VMBO kennen (n=1438), uitgesplitst naar Nederlanders en ouders

Net als vorig jaar acht men over het algemeen het VMBO een betere vooropleiding voor het MBO.

Bijna de helft van de Nederlandse bevolking (45%) denkt dat het VMBO een betere vooropleiding is voor het middelbaar beroepsonderwijs dan het HAVO; ongeveer een kwart denkt dat het HAVO beter (23%) is en ongeveer een kwart van de Nederlanders (23%) denkt dat het niets uitmaakt.

Bij de ouders, zijn de ouders met kinderen in het MBO het meest uitgesproken in het voordeel van het VMBO. Meer dan de helft (57%) van deze ouders verkiest het VMBO als vooropleiding boven het HAVO, ten opzichte van 47% van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en 43% met kinderen in het basisonderwijs.

Ongeveer een vijfde van alle ouders (19-23%) vindt het HAVO beter en tevens ongeveer een vijfde van hen (18-21%) denkt dat het niet uitmaakt. Net als bij de vorige meting geven significant meer ouders met kinderen in het basisonderwijs (17%) aan het niet te weten.

Verschillen tussen subgroepen

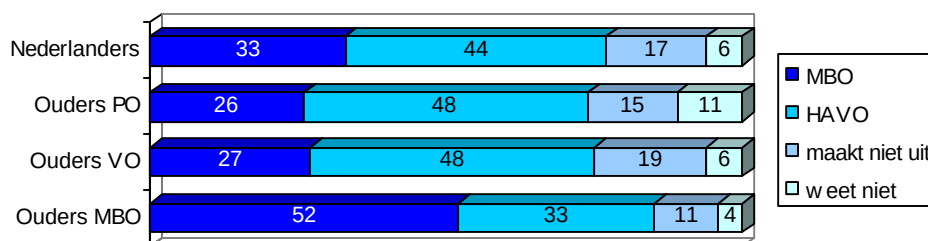
Er treden geen significante verschillen op naar achtergrondkenmerken.

Relatief meer betrokkenen (ouders met een kind in het MBO of HBO: 54%) dan niet-betrokkenen (ouders: 40% en Nederlanders: 45%) zijn van mening dat het VMBO een de beste vooropleiding is voor het MBO.

Een gelijksoortige vraag is gesteld voor het HBO: Wat vindt u een betere vooropleiding voor het HBO: MBO of HAVO? Figuur 48 geeft de resultaten hiervan weer.

Figuur 48. Indien bekend met VMBO: wat vindt men een betere vooropleiding voor het HBO: MBO of HAVO (%)?

Basis. Alles respondenten die het VMBO kennen (n=1438), uitgesplitst naar Nederlanders en ouders

Over het algemeen vinden ondervraagden, net als vorig jaar, het HAVO een betere vooropleiding voor het HBO dan het MBO, met uitzondering van ouders met kinderen in het MBO.

Van de Nederlandse bevolking vindt 44% het HAVO een betere vooropleiding voor het HBO; éénderde (33%) vindt het MBO een betere vooropleiding en 17% van de Nederlanders denkt dat het niet uitmaakt.

Ouders met kinderen in het basisonderwijs (48%) en voortgezet onderwijs (48%) hebben een duidelijke voorkeur voor het HAVO als vooropleiding voor het HBO. Ruim een kwart van de ouders met kinderen in het basisonderwijs (26%) en voortgezet onderwijs (27%) vindt het MBO een betere vooropleiding. Ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs hebben een duidelijke voorkeur voor het MBO; meer dan de helft van deze ouders (52%) is deze mening toegedaan. Eénderde van hen (33%) geeft de voorkeur aan HAVO.

Verschillen tussen subgroepen

Onder de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs vinden meer mannen (33%) dan vrouwen (22%) het MBO een betere vooropleiding voor het HBO.

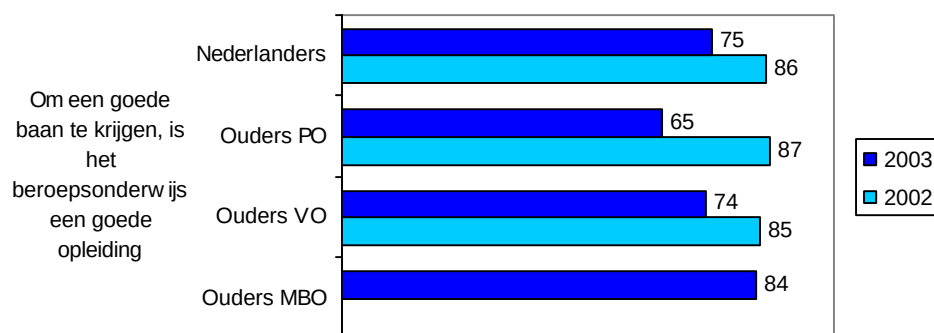
Relatief meer betrokkenen (ouders met een kind in het MBO of HBO: 40%) dan ouders met kinderen in het VMBO (34%) en niet-betrokkenen (ouders: 19% en Nederlanders: 32%) zijn van mening dat het MBO de beste vooropleiding is voor het HBO.

6.3.2. Mening over (vervolg)opleidingen

Alle ondervraagden is een tweetal uitspraken over het middelbaar beroepsonderwijs voorgelegd. De figuren 49 en 50 laten de resultaten zien.

Figuur 49. Percentage ondervraagden dat het (helemaal) eens is met de uitspraak

Basis. Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders

De meerderheid van alle ondervraagden is het net als vorig jaar (helemaal) eens met de stelling dat het middelbaar beroepsonderwijs een goede opleiding is om een goede baan te krijgen. Echter voor zowel Nederlanders als ouders geldt dat deze percentages aanzienlijk zijn gedaald (sign.)²⁹.

Het minst positief over deze stelling zijn ouders met kinderen in het basisonderwijs (65%). Het meest positief zijn ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs (84%). Ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn significant minder positief dan Nederlanders (75%) en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (74%) en middelbaar beroepsonderwijs (84%).

Verschillen tussen subgroepen

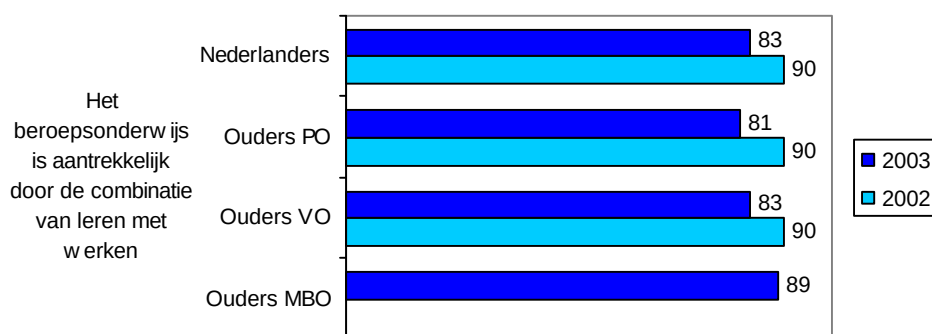
Van de Nederlandse bevolking zijn relatief meer ouderen (82%) dan jongeren (70%) het met deze stelling (helemaal) eens.

Relatief meer betrokkenen (77% of meer) dan niet betrokken ouders (67%) vinden het beroepsonderwijs een goede opleiding om een baan te krijgen.

²⁹ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

Figuur 50. Percentage ondervraagden dat het (helemaal) eens is met de uitspraak

Basis. Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders

Net als vorig jaar vindt de grote meerderheid (81-89%) van alle ondervraagden het middelbaar beroepsonderwijs aantrekkelijk door de combinatie van leren en werken. Ook hier geldt voor zowel Nederlanders als ouders dat deze percentages significant lager zijn dan in 2002³⁰.

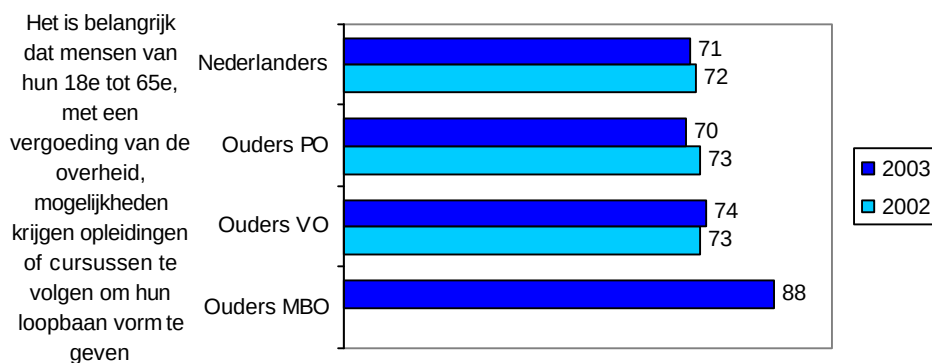
Verschillen tussen subgroepen

Relatief meer moeders (86%) dan vaders (79%) met kinderen in het voortgezet onderwijs vinden het MBO aantrekkelijk door de combinatie van leren met werken.

Vervolgens zijn de respondenten twee stellingen met betrekking tot (vervolg)opleidingen voorgelegd. De figuren 51 en 52 laten de resultaten zien.

Figuur 51. Percentage ondervraagden dat het (helemaal) eens is met de uitspraak

Basis. Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders

Ook met de stelling: “het is belangrijk dat mensen van hun 18^e tot hun 65^e met een vergoeding van de overheid mogelijkheden krijgen opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven”, is een ruime meerderheid (70%-88%) van alle ondervraagden het (helemaal) eens. Dit

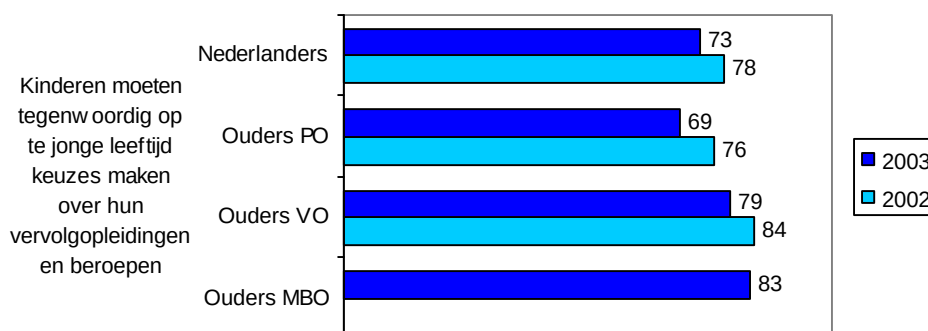
³⁰ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

geldt vooral voor ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs (88% sign.).

Verschillen tussen subgroepen

Er treden geen significante verschillen op naar achtergrondkenmerken. Relatief meer betrokkenen (78% of meer) dan niet betrokken Nederlanders (70%) vinden het belangrijk dat mensen van hun 18e tot hun 65e opleidingen of cursussen kunnen volgen om hun loopbaan vorm te geven.

Figuur 52. Percentage ondervraagden dat het (helemaal) eens is met de uitspraak
Basis. Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders

De meerderheid (69-83%) van alle ondervraagden is het (helemaal) eens met de stelling dat kinderen tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes moeten maken over hun vervolgopleiding en beroep. Met name ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs vinden dit ((83%), dit percentages verschilt significant van dat van ouders met kinderen in het basisonderwijs (69%). Ten opzichte van 2002 zijn relatief (sign.) minder Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs deze mening toegedaan³¹.

Verschillen tussen subgroepen

Onder de ouders met kinderen in het basisonderwijs vinden relatief meer mensen van 30 jaar of ouder (69% of meer), dan jongeren (18 t/m 29 jaar oud (38%)) dat kinderen tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes moeten maken over hun vervolgopleiding.

Relatief meer moeders (84%) dan vaders (73%) met kinderen in het voortgezet onderwijs zijn het met de stelling eens. Dit geldt ook voor ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs; 88% van de moeders vindt dat kinderen te jong dergelijke keuzes moeten maken, ten opzichte van 77% van de vaders.

Relatief meer betrokkenen (80% of meer) dan niet betrokken Nederlanders (71%) vinden dat kinderen tegenwoordig op te jonge leeftijd een keuze moeten maken over hun vervolgopleidingen en beroepen.

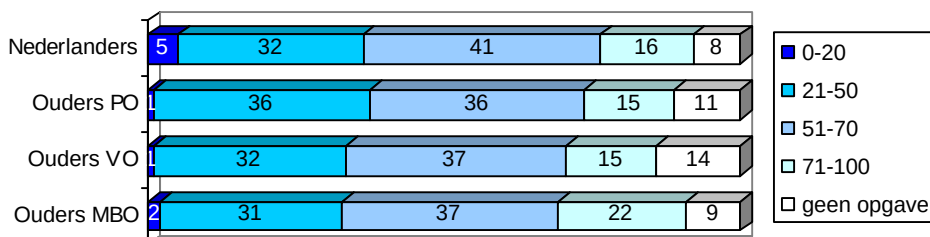
³¹ De methodeverandering (zie paragraaf 2.3) is mede een verklaring voor deze (significante) afname.

6.3.3. Aandeel Nederlanders met een beroepsopleiding

De respondenten hebben een inschatting gemaakt van het percentage van de beroepsbevolking met een beroepsopleiding. Figuur 53 laat de resultaten zien.

Figuur 53. Inschatting van het percentage van de beroepsbevolking met een beroepsopleiding,

Basis. Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders

Ongeveer 40% van de Nederlandse bevolking schat juist in dat ongeveer 60% van de beroepsbevolking een beroepsopleiding gehad³². De schattingen van de drie oudergroepen zijn hiermee in lijn.

Ten opzichte van 2002 zijn deze percentages gestegen. In 2002 schatte 32% van de Nederlanders het juiste percentage van de beroepsbevolking met een beroepsopleiding in. Dit is een significant lager percentage dan dit jaar (41%). Respectievelijk 30% en 31% van de ouders met kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs schatte vorig jaar het juiste percentage ten opzichte van respectievelijk 36% en 37% dit jaar.

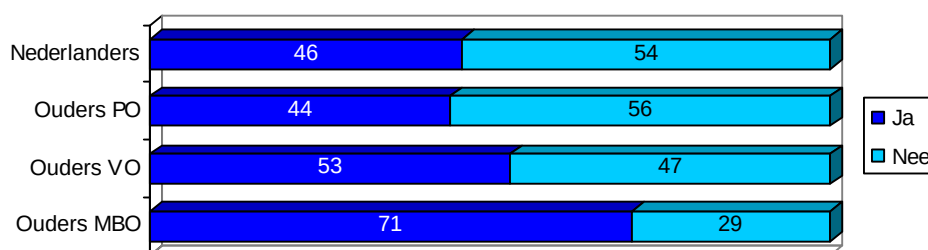
³² In Nederland heeft ongeveer 60% van de beroepsbevolking een beroepsopleiding gevolgd (marge is 10% naar boven en naar beneden: 51-70%).

6.4. Bekendheid Regionaal Opleidingencentrum (ROC)

In deze paragraaf staat het regionaal opleidingencentrum (ROC) centraal. Hoe bekend zijn Nederlanders en ouders hier mee; weten zij wat een ROC is?

Figuur 54 geeft aan hoeveel procent van de Nederlanders en ouders zegt te weten wat een ROC is³³.

Figuur 54. Bekendheid ROC
Basis. uitgesplitst naar Nederlanders en ouders

Minder dan de helft van de Nederlanders (46%) zegt te weten wat een ROC is.

Relatief meer ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs (71%) dan ouders met kinderen in de andere onderwijstypen geven aan te weten wat een ROC is.

Ten opzichte van vorig jaar is de bekendheid iets gestegen, echter de verschillen zijn niet significant.

Verschillen tussen subgroepen

Van de Nederlandse bevolking geven relatief meer mannen (50% ten opzichte van 38% van de vrouwen), hoog opgeleiden (61% ten opzichte van 39% van de lager opgeleiden) en jongeren (54% ten opzichte van 27% van de 50 plussers) aan bekend te zijn met ROC's.

Over het algemeen zijn vaders (57%) meer bekend met ROC's dan moeders (47%). Ook meer hoger opgeleide (67%) dan lager opgeleide ouders (45%) geven aan te weten wat een ROC is.

ROC's zijn daarnaast bekender onder betrokkenen bij het beroepsonderwijs (51% of meer) dan onder niet betrokken Nederlanders (42%). Daarnaast geldt dat niet betrokken ouders (49%) relatief minder op de hoogte zijn van ROC's dan ouders met kinderen in het MBO of HBO (59%).

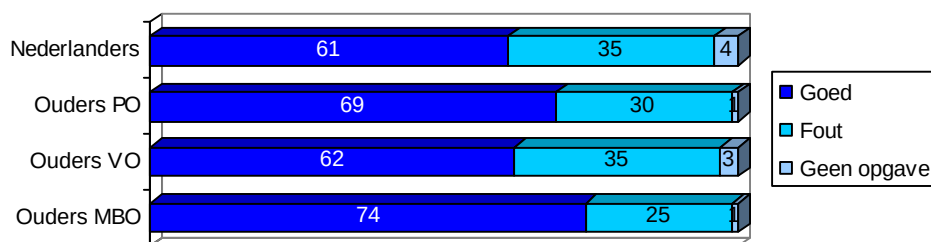
³³ De cijfers van 2003 zijn gecorrigeerd voor het percentage 'weet niet/ geen opgave'

Wat betekent ROC?

Degenen die aangeven te weten wat een ROC is, is gevraagd wat volgens hen een ROC is. In figuur 55 staat hoeveel procent van deze respondenten deze (open) vraag correct hebben beantwoord.

Figuur 55. Indien bekend met ROC: percentage dat weet wat een ROC is

Basis. Nederlander en ouders die bekend zijn met ROC

De ruime meerderheid (61-74%) van alle respondenten die zeggen te weten wat een ROC is, weet ook correct weer te geven dat een ROC een regionaal opleidingscentrum is. Dit percentage is het hoogst (74%) onder ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs en verschilt significant van het percentage Nederlanders (61%) en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (62%).

6.5. Beoordeling beroeps- en vervolgoopleidingen

De respondenten hebben de verschillende beroeps- en vervolgoopleidingen beoordeeld aan de hand van een rapportcijfer. Hierbij ging het om het beeld dat men heeft bij deze opleidingen ook al heeft men er niet direct ervaring mee (ter vergelijking: in hoofdstuk 3 en 4 zijn reeds de beoordeling van de kwaliteit van het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs besproken). Tabel 18 geeft de gemiddelde rapportcijfers weer.

Tabel 18. Rapportcijfers voor het beeld dat men heeft van beroeps- en vervolgoopleidingen

Basis. Nederlanders en ouders

	Nederlanders		Ouders PO		Ouders VO		Ouders MBO
Onderwijstypen:	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2003
VMBO	6,7	6,6	6,6	6,8	6,7	6,6	6,6
HAVO	6,9	7,0	6,9	7,0	6,9	7,0	6,9
VWO	7,3	7,2	7,2	7,3	7,2	7,3	7,1
MBO	7,1	7,2	7,1	7,2	7,0	7,1	7,1
HBO	7,3	7,5	7,3	7,5	7,2	7,4	7,4
WO	-	7,4	--	7,4	-	7,3	7,3

De gemiddelde rapportcijfers voor de verschillende opleidingen blijven min of meer gelijk ten opzichte van de meting van 2002. De Nederlandse bevolking beoordeelt het VMBO met een 6,6 gemiddeld, dit is iets lager dan vorig jaar. Het MBO beoordelen zij gemiddeld met een 7,2.

Het HBO komt als beste uit de bus en krijgt van de Nederlandse bevolking een gemiddeld cijfer van 7,5. Het HBO wordt door alle groepen dit jaar relatief hoger beoordeeld dan vorig jaar.

Verschillen tussen subgroepen

Voor alle onderwijstypen geldt dat van de Nederlandse bevolking 60 plussers relatief hogere rapportcijfers geven. Vrouwen geven gemiddeld hogere rapportcijfers voor het VWO (7,3) dan mannen (7,1).

Van de ouders geven moeders gemiddeld hogere rapportcijfers voor het VMBO (6,8) dan vaders (6,6). Ook het HAVO wordt door moeders (7,0) relatief hoger beoordeeld dan door vaders (6,9). Lager opgeleide ouders geven gemiddeld hogere rapportcijfers voor het HAVO en het MBO (respectievelijk 7,1 en 7,2) dan hoger opgeleide ouders (respectievelijk 6,7 en 6,9).

Er treden aanzienlijke verschillen op tussen betrokkenen en niet-betrokken bij beroepsonderwijs, maar ook tussen betrokkenen en niet-betrokkenen onderling, bij de rapportcijfers die zij geven voor het beeld dat zij hebben bij de verschillende onderwijstypen. Tabel 19 laat de rapportcijfers zien.

Tabel 19. Rapportcijfers voor het beeld dat men heeft van beroeps- en vervolgopleidingen
Basis. Uitgesplitst naar betrokkenen en niet-betrokkenen bij het beroepsonderwijs

	Niet-betrokkenen		Betrokkenen		
	Nederlanders (n=408)	Ouders VO (n=207)	Student MBO/ HBO	Ouders VMBO	Ouders MBO/ HBO
VMBO	6,8	6,3	6,2	7,0	6,7
HAVO	7,1	7,2	6,8	7,0	7,0
VWO	7,3	7,7	7,1	7,2	7,2
MBO	7,3	7,1	7,3	7,2	7,1
HBO	7,6	7,6	7,7	7,3	7,3
WO	7,5	7,5	7,3	7,2	7,2

6.6. Aansluiting onderwijstypen op elkaar

Na het behandelen van de diverse onderwijstypes wordt in deze paragraaf de vraag aan de orde gesteld in hoeverre men vindt dat de verschillende scholen goed op elkaar aansluiten. Ook hier gaat het weer om het beeld dat men bij deze aansluiting heeft, ook al heeft men er niet direct ervaring mee.

Tabel 20 geeft de gemiddelde rapportcijfers voor de 'mate van aansluiten'.

Tabel 20. **Rapportcijfers voor aansluiting van verschillende onderwijstypen op elkaar**
Basis. *Ouders met kinderen in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs*

	Ouders VO	Ouders MBO
Aansluiting:		
Basisonderwijs op voortgezet onderwijs	6,7	6,7
Tussen schooltypes binnen voortgezet onderwijs (VMBO/HAVO/VWO)	6,3	6,3
Voortgezet onderwijs op het Middelbaar Beroepsonderwijs		6,7

De aansluiting van het basisonderwijs op het voortgezet onderwijs wordt beoordeeld met een 6,7. De aansluiting van het voortgezet onderwijs op het middelbaar beroepsonderwijs wordt eveneens met een 6,7 beoordeeld. Over de aansluiting tussen schooltypes binnen het voortgezet onderwijs is men minder tevreden, dit beoordeelt men met een 6,3 gemiddeld.

Verschillen tussen subgroepen

Jongeren in de leeftijd van 18 tot en met 29 jaar geven relatief hogere rapportcijfers voor de aansluiting van het basisonderwijs op het voortgezet onderwijs (8,2) dan ouderen (6,8 of lager).

7. Onderwijsachterstanden en integratie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op (het beleid ten aanzien van) onderwijsachterstanden en integratie. Deze problematiek is voornamelijk in de vorm van stellingen voorgelegd aan Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs.

De volgende onderwerpen komen in dit hoofdstuk aan bod: leerplicht, onderwijsachterstandenbeleid en integratiebeleid.

7.1. Samenvatting

Ongeveer de helft van de Nederlanders (48%) en iets minder ouders met kinderen in het basisonderwijs (42%) vinden dat geld voor onderwijsachterstanden vooral moet worden ingezet voor het bestrijden van achterstanden bij jonge kinderen. Circa één derde van de ondervraagden heeft hierover geen uitgesproken mening.

Een grote meerderheid van de Nederlanders (80%) en ouders met kinderen in het basisonderwijs (75%) is van mening dat taal- en onderwijsachterstanden opgelost moeten worden voor aanvang van het basisonderwijs door kinderen met een taalachterstand speciale programma's te laten volgen. Taallessen in de eigen (allochtone) taal wordt door het merendeel van de Nederlanders en ouders (beide 83%) beschouwd als de verantwoordelijkheid van de ouders.

Een meerderheid van de Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs vindt het goed dat de overheid het verplicht dat kinderen vanaf hun 4e naar school te moeten. Circa één op vijf Nederlanders is tegen deze leerplicht; onder ouders is dit één op de vier.

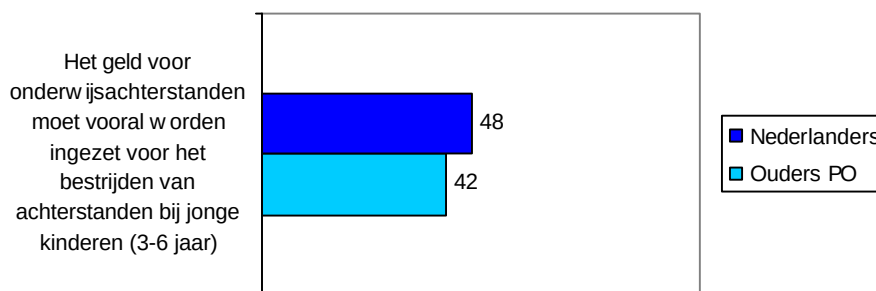
Het (gepercipieerde) aandeel allochtonen op scholen lijkt in zijn algemeenheid iets te stijgen. De verschillen tussen schooltypen zijn echter groot: voor het voortgezet onderwijs (18%) en voor met name het middelbaar beroepsonderwijs (25%) worden deze percentages hoger ingeschat dan voor het basisonderwijs (10%).

Een meerderheid van de Nederlanders (79%) en ouders (67%) vindt het belangrijk dat allochtone en autochtone kinderen gespreid worden over de scholen. Toch gaat achter dit percentage een zekere polarisatie verborgen: onder ouders met kinderen op witte scholen is slechts 46% deze mening toegedaan, onder ouders met kinderen op grijze scholen is dit percentage 79%.

7.2. Onderwijsachterstandenbeleid

De eerste stelling die in het kader van het achterstandenbeleid werd voorgelegd is 'het geld voor onderwijsachterstanden moet vooral worden ingezet voor het bestrijden van achterstanden bij jonge kinderen (3-6 jaar)'. In figuur 56 staat het percentage ondervraagden dat het hier mee eens is.

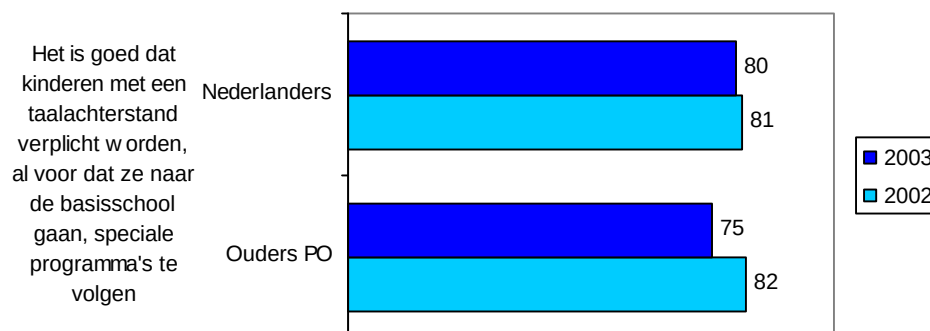
Figuur 56. *Percentage dat het (helemaal) eens is met de stelling*
Basis. Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs

Een kleine minderheid van zowel de Nederlanders (48%) als ouders met kinderen in het basisonderwijs (42%) vindt dat geld voor onderwijsachterstanden vooral moet worden ingezet voor het bestrijden van achterstanden bij jonge kinderen. Voor beide groepen geldt dat ongeveer een derde (32%) hierover geen uitgesproken mening heeft.

Een andere stelling in het kader van het bestrijden van (onderwijs) achterstanden bij kinderen heeft betrekking op vroeg- en voorschoolse educatie: "het is goed dat kinderen met een taalachterstand al voor dat ze naar de basisschool gaan speciale programma's volgen". In figuur 57 staat weergegeven hoeveel procent van de Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs het hier mee eens is.

Figuur 57. *Percentage dat het (helemaal) eens is met de stelling*
Basis. Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs

Net als vorig jaar vinden vier van de vijf Nederlanders (80%) het goed is dat kinderen met een taalachterstand al voor dat ze naar de basisschool gaan

speciale programma's volgen. Van de ouders met kinderen in het basisonderwijs is driekwart (75%) het (helemaal) eens met deze stelling. Dit percentage is ten opzichte van vorig jaar (82%) significant gedaald.

Verschillen tussen subgroepen

Net als vorig jaar zijn ook dit jaar overwegend mannen het met deze stelling meer eens (80% van de mannen ten opzichte van 73% van de vrouwen). Er zijn geen significante verschillen naar leeftijd en opleiding.

7.3. Integratiebeleid

Het onderzoek bevat twee stellingen die betrekking hebben op integratiebeleid.

Figuur 58 geeft het percentage ondervraagden weer dat het eens is met de stelling dat lessen voor allochtone kinderen in de eigen taal de verantwoordelijkheid van de ouders is.

Figuur 58. *Percentage dat het helemaal eens is met de stelling Basis. Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs*

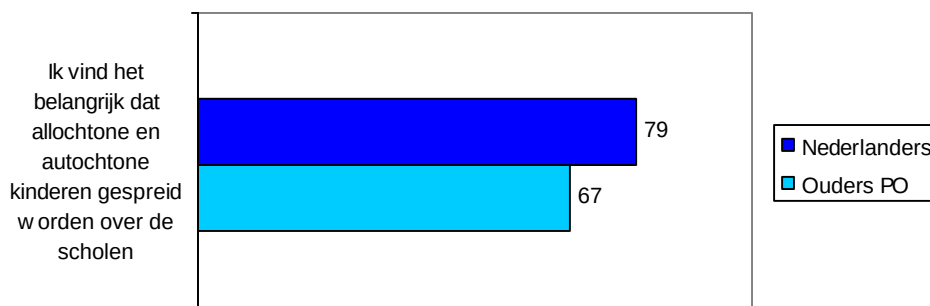

Zowel 83% van de Nederlanders als van de ouders met kinderen in het basisonderwijs is het (helemaal) eens met de stelling dat lessen voor allochtone kinderen in de eigen taal een verantwoordelijkheid van de ouders is.

Vorig jaar was de stelling anders geformuleerd, namelijk: "Lessen voor allochtone kinderen in de eigen taal moeten na schooltijd worden gegeven". Respectievelijk 73% en 69% van de Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs waren het met deze stelling eens.

De tweede stelling meet de mening van Nederlanders en ouders over spreiding van autochtone en allochtone kinderen over scholen. Figuur 59 presenteert het percentage ondervraagden dat voorstander is van spreiding.

Figuur 59. *Percentage dat het helemaal eens is met de stelling*
Basis. Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs

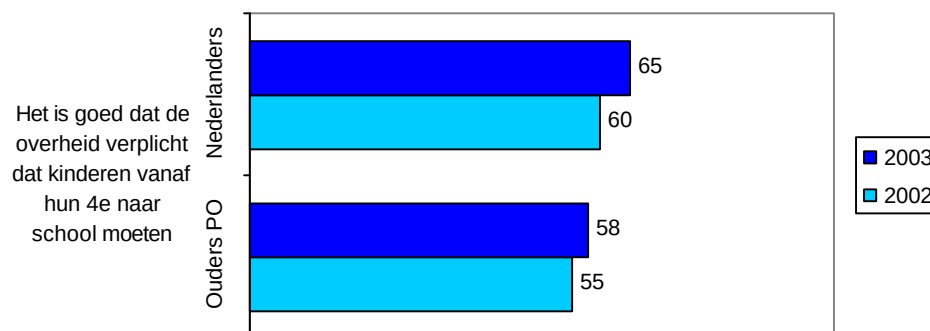
Bijna vier van de vijf Nederlanders (79%) vindt het belangrijk dat allochtone en autochtone kinderen worden gespreid over de scholen. Van de ouders met kinderen in het basisonderwijs is ongeveer tweederde (67%) het hier (helemaal) mee eens.

In 2002 is een vergelijkbare stelling voorgelegd: "Ik vind het belangrijk dat op alle scholen zowel allochtone als autochtone kinderen zitten." 86% van de Nederlanders en 79% van de ouders waren het met deze stelling toen (helemaal) eens.

7.4. Leerplicht

De huidige leerplicht is 5 jaar. Nederlanders en ouders is gevraagd wat ze ervan vinden als de overheid het verplicht dat kinderen vanaf hun 4^e naar school moeten. Figuur 60 geeft de resultaten weer.

Figuur 60. *Percentage Nederlanders en ouders dat het (helemaal) eens is met de stelling*
Basis. Nederlanders (n=248) en ouders (n=465)

Meer dan de helft van de Nederlanders (65%) en van de ouders met kinderen in het basisonderwijs (58%) vindt het goed dat de overheid verplicht dat

kinderen vanaf hun 4^e naar school moeten. Ten opzichte van vorig jaar zijn deze percentages licht gestegen. Hoewel een meerderheid van de ondervraagden voorstander is, is toch ruim een vijfde van de Nederlanders (21%) en een kwart van de ouders met kinderen in het basisonderwijs (25%) tegen deze leerplicht vanaf het 4^e jaar.

Verschillen tussen subgroepen

Onder de Nederlanders zijn in het bijzonder mannen en jongeren voor deze leerplicht. Bijna driekwart van de mannen (72%) zegt het (helemaal) met deze stelling eens te zijn ten opzichte van 58% van de vrouwen. Van de jongeren (18 t/m 29 jaar oud) reageert 84% positief ten opzichte van 65% of minder van de Nederlanders in de hogere leeftijdscategorieën. Voor ouders zijn er geen significante verschillen naar leeftijd, geslacht of opleiding.

8. Verantwoordelijkheden

In de Onderwijsmeter 2003 is voor het eerst onderzoek gedaan naar de verdeling van de verantwoordelijkheden binnen het onderwijs. Voor een aantal zaken/aspecten is gevraagd wie daar volgens de Nederlanders en ouders primair verantwoordelijk voor is: de ouders/leerlingen, de school of de overheid.

Het hoofdstuk is als volgt gestructureerd: verdeling verantwoordelijkheden volgens Nederlanders, verdeling verantwoordelijkheden in het basisonderwijs, verdeling verantwoordelijkheden in het voortgezet onderwijs en verdeling verantwoordelijkheden in het middelbaar beroepsonderwijs.

8.1. Samenvatting

De meningen van Nederlanders en ouders met kinderen in de verschillende onderwijstypen komen in grote lijnen met elkaar overeen voor wat betreft de verdeling van de verantwoordelijkheden tussen ouders en leerlingen, de school en de overheid.

De overheid wordt primair verantwoordelijk gehouden voor het lerarentekort en de kwaliteit van leraren.

Scholen worden primair verantwoordelijk gehouden voor onderhoud en schoonmaak, gedragsproblemen en het bestrijden van achterstanden op het gebied van onderwijs en taal. Opmerkelijk is dat ouders van kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs, maar vooral ook in het middelbaar beroepsonderwijs de verantwoordelijkheid voor gedragsproblemen met name bij de scholen neerleggen.

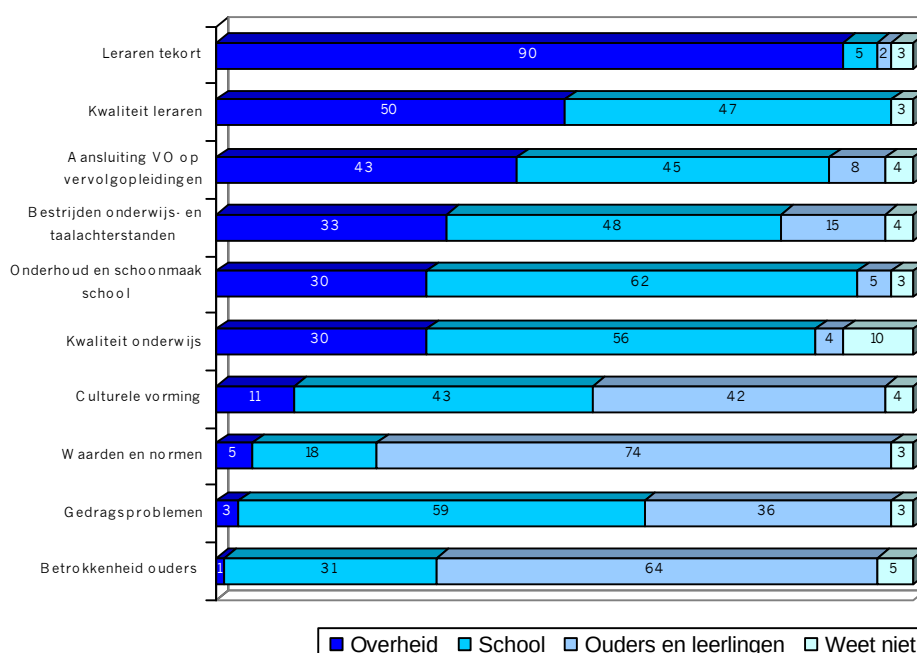
Als belangrijkste taken van de ouders komen onder Nederlanders naar voren: waarden en normen en betrokkenheid ouders. Ouders zien waarden en normen ook als hun eigen verantwoordelijkheid. Voor wat de betrokkenheid van ouders betreft: hoewel Nederlanders dit als een taak van de ouders zien, zien veel ouders het meer als een taak van de school.

Culturele vorming is het enige aspect dat wat betreft verantwoordelijkheid min of meer gelijk verdeeld is over school en ouders. Alleen ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs zien dit meer als een taak van de school.

8.2. Verdeling verantwoordelijkheden volgens Nederlanders

Hoe zijn volgens Nederlanders verantwoordelijkheden verdeeld? Figuur 61 geeft voor tien aspecten de verdeling weer. Daar er geen significante verschillen bestaan tussen Nederlanders die zijn ondervraagd over het basisonderwijs en Nederlanders die zijn ondervraagd over het voortgezet onderwijs, wordt er gerapporteerd over het totale aantal ondervraagde Nederlanders (n=493).

Figuur 61. Verdeling van verantwoordelijkheden (%)
Basis. Nederlanders (n=493)

Het grootste zorgpunt dat in dit onderzoek naar voren komt, het lerarentekort, is volgens 90% van de Nederlandse bevolking primair een verantwoordelijkheid van de overheid. Over een ander – kleiner maar opkomend – zorgpunt 'kwaliteit leraren' is men minder eenduidig; de helft van de Nederlanders vindt dit primair de verantwoordelijkheid van de overheid, de andere helft (47%) van de scholen. De verantwoordelijkheid voor de 'kwaliteit van onderwijs' is weer wat duidelijker verdeeld: 56% vindt dit de verantwoordelijkheid van scholen, 30% van de overheid.

Scholen worden daarnaast primair verantwoordelijk gehouden voor gedragsproblemen (59%) en voor het onderhoud en de schoonmaak van de school (62%). Bijna de helft van Nederlanders (48%) vindt ook het bestrijden

van onderwijs- en taalachterstanden een verantwoordelijkheid van de school; 33% vindt dit echter meer een verantwoordelijkheid van de overheid.

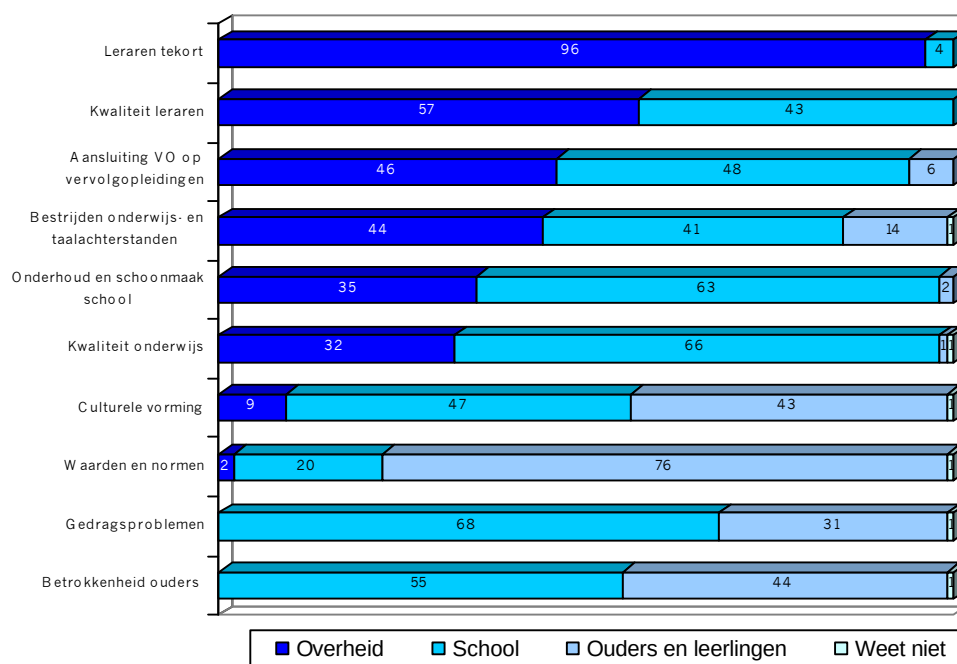
Er zijn twee aspecten waar een meerderheid van de Nederlanders de ouders en leerlingen zelf primair verantwoordelijk voor achten: dit zijn het aanleren en handhaven van waarden en normen (74%) en betrokkenheid van ouders bij de school van het kind (64%).

Over wie verantwoordelijk is voor de 'culturele vorming' zijn de meningen verdeeld; 43% vindt dat de school hier primair verantwoordelijk voor is, 42% de ouders en leerlingen zelf.

8.3. Verdeling verantwoordelijkheden in het basisonderwijs

Dezelfde vraag is gesteld aan ouders met kinderen in het basisonderwijs. Figuur 62 geeft de resultaten weer.

Figuur 62. *Verdeling van verantwoordelijkheden (%)*
Basis. *Ouders met kinderen in het basisonderwijs (n=465)*

De ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn in grote lijnen dezelfde mening toegedaan als Nederlanders als het gaat om de verantwoordelijkheden.

Een opvallend verschil is dat een meerderheid van de ouders (55%) de primaire verantwoordelijkheid voor 'de betrokkenheid van ouders' neerlegt bij de

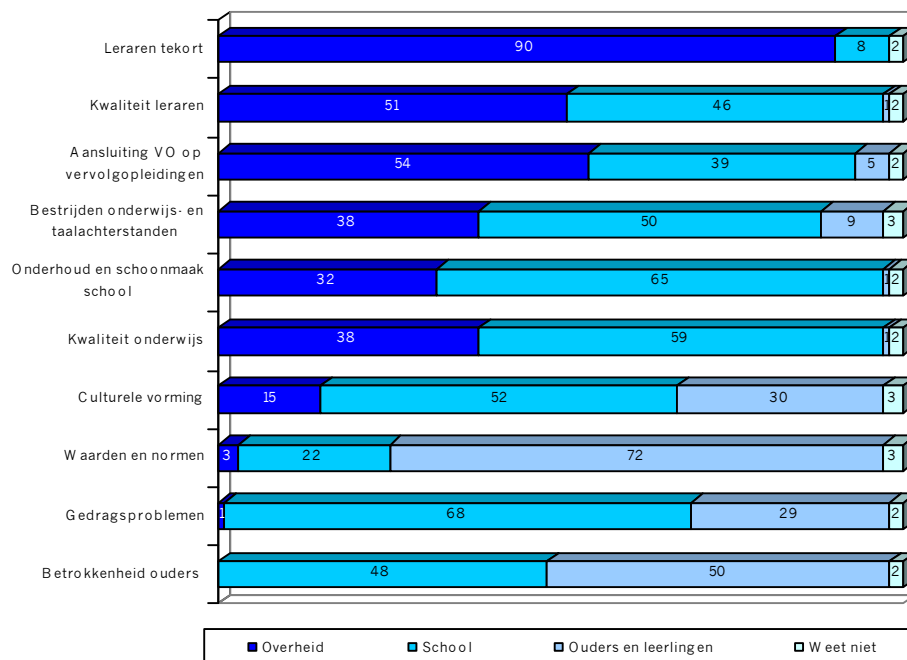
school in plaats van bij zichzelf (44%). Bij Nederlanders is deze verdeling 31% versus 64%.

Verder is een kleine verschuiving waar te nemen bij 'bestrijden onderwijs en taalachterstanden'. Ouders vinden dit vooral een verantwoordelijkheid van de overheid (44%), de meeste Nederlanders (48%) van de school.

8.4. Verdeling verantwoordelijkheden in het voortgezet onderwijs

Figuur 63 geeft aan hoe ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs denken over de verantwoordelijkheden.

Figuur 63. *Verdeling verantwoordelijkheden (%)*
Basis. *Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (n=473)*

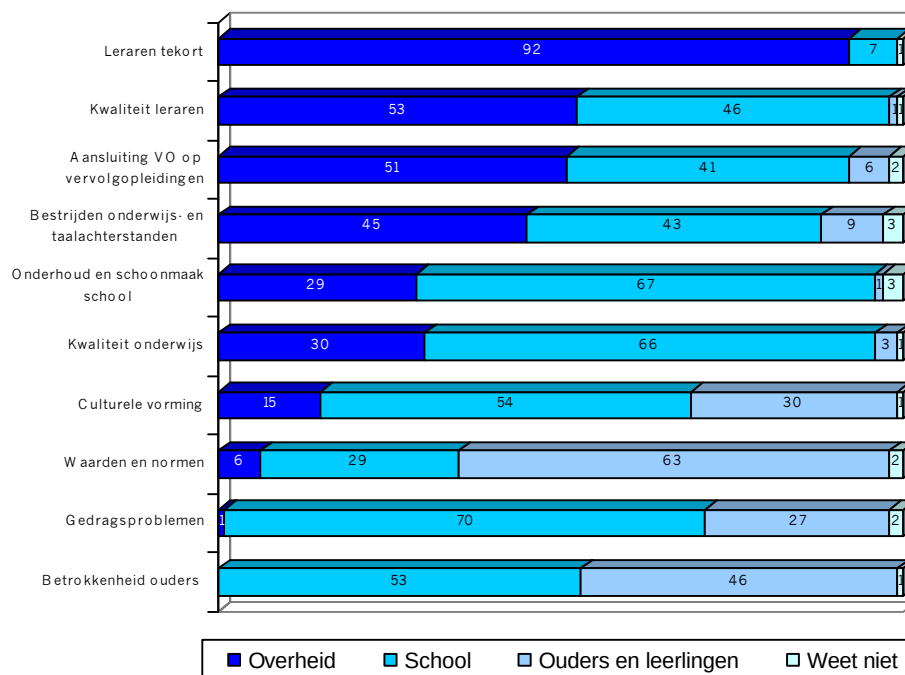
Ook de mening van ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs komt in grote lijnen overeen met die van de Nederlandse bevolking.

Een opvallend verschil is dat de meerderheid van de ouders (54%) de aansluiting van het voortgezet onderwijs op vervolgopleiding een primaire verantwoordelijkheid van de overheid vindt, terwijl volgens het merendeel van de Nederlanders (45%) deze verantwoordelijkheid juist bij de school ligt.

8.5. Verdeling verantwoordelijkheden in het middelbaar beroepsonderwijs

Figuur 64 geeft de verdeling van verantwoordelijkheden voor het middelbaar beroepsonderwijs weer.

Figuur 64. *Verdeling verantwoordelijkheden*
Basis. *Ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs*
(n=189)

De meningen van ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs wijken op bepaalde punten af van die van de Nederlandse bevolking.

Zo vindt de meerderheid van deze ouders (51%) dat de aansluiting van het voortgezet onderwijs op vervolgopleidingen hoofdzakelijk de verantwoordelijkheid is van de overheid. Zoals reeds vermeld vindt het merendeel van de Nederlanders (45%) dat deze verantwoordelijkheid juist bij de school ligt. Daarbij vindt een meerderheid van de ouders (46%) het bestrijden van onderwijs- en taalachterstanden een verantwoordelijkheid van de overheid, terwijl ook hier de Nederlandse bevolking (48%) dit juist een taak van de school vindt.

Een derde verschil dat optreedt heeft te maken met de betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind. In de ogen van ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs (53%) is dit de primaire verantwoordelijkheid van de school. Nederlanders vinden juist dat ouders hiervoor zelf verantwoordelijk zijn (64%).

9. Bijlagen

1. Definities variabelen

Persoonlijke kenmerken

- Geslacht: man, vrouw
- Leeftijd: 18-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60+
- Opleiding:
 1. primair onderwijs
 2. LBO, VBO of VMBO
 3. MAVO, MULO of 3 jarige HBS
 4. HAVO, VWO (atheneum/ gymnasium), MMS of HBS
 5. MBO, leerlingwezen of BE
 6. HBO
 7. Universiteit
- Inkomen: <1750 euro, tussen 1750 en 2750 euro, >2750 euro
- De frequentie waarmee men artikelen over onderwijs leest in de krant
- De mate waarin men op de hoogte is van wat kinderen leren op school

Kenmerken met betrekking tot de school van het kind

- Grootte van de school: geschat aantal leerlingen door ouders
 1. basisonderwijs: <200, 200-280, >280
 2. voortgezet onderwijs en MBO: <700, 700-1400, >1400
- Schatting grootte school kind: schatting ouders of de school van hun kind klein, groot of daar tussenin is
- Percentage allochtonen: geschat door ouders
 1. basisonderwijs: <2%, 2-6%, >6%
 2. voortgezet onderwijs: <4%, 5-15%, >15%
 3. MBO: 10%, 11-25%, 26%
- Aanwezigheid onderwijsassistenten: wel of niet (volgens ouders)

Opinie over het onderwijs

- Gemiddelde rapportcijfers die Nederlanders en ouders geven voor de kwaliteit van het onderwijs en van leraren in het algemeen
- Tevredenheid met school eigen kind: variabele met een groep ouders die tevreden is (alle voorgelegde aspecten krijgen voldoende aandacht volgens deze ouders) en een groep die minder tevreden is (ten minste twee aspecten krijgen volgens deze ouders niet voldoende aandacht)

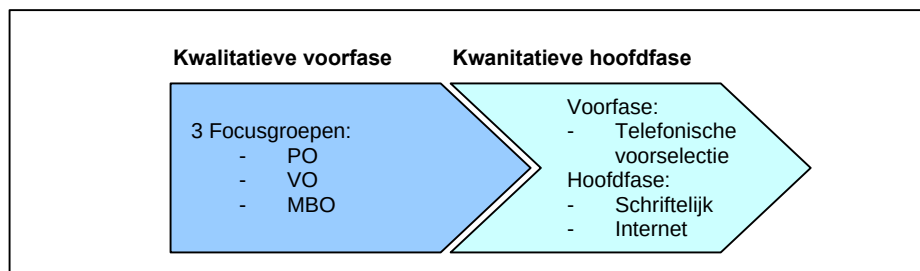
Overig

- Betrokkenheid bij het beroepsonderwijs:
 1. Betrokkenen: Studenten MBO/ HBO, ouders met kinderen op VMBO, ouders met kinderen op MBO/ HBO
 2. Niet-betrokkenen: Nederlanders die geen MBO/ HBO opleiding volgen of kinderen hebben die op VMBO/ MBO of HBO zitten, ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs anders dan VMBO
- Critici: Nederlanders die vinden dat het de verkeerde kant op gaat met het onderwijs in Nederland, die het onderwijsbeleid over het algemeen slecht vinden en die gemiddeld lage rapportcijfers (≤ 6) geven voor het Nederlandse onderwijs.

2. Onderzoeksverantwoording

2.1. Opzet en methode

De opzet van de Onderwijsmeter 2003 bestond uit een kwalitatieve voorfase en een kwantitatieve hoofdfase.

De *kwalitatieve voorfase* had als doel het valideren van bestaande meetpunten en het inventariseren van aanvullingen ten opzichte van bestaande meetpunten in de Onderwijsmeter, om zodoende de vragenlijst voor de Onderwijsmeter 2003 te kunnen 'up-daten'.

In dit kader zijn drie focusgroepen georganiseerd; één met ouders van kinderen in het basisonderwijs, één met ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs en één met ouders van kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs. Voor elke focusgroep zijn 6 à 8 deelnemers geselecteerd. Bij het selecteren van deelnemers aan de focusgroepen is rekening gehouden met een evenredige verdeling naar geslacht en leeftijd.

Inhoudelijk waren de focusgroepen gericht op de onderwerpen kwaliteit en inhoud van onderwijs, het leraarschap en de organisatie van het onderwijs. De focusgroepen hebben plaatsgevonden op 4, 5 en 6 maart tussen 19:00 uur en 21:30 uur te Leusden.

De methode van dataverzameling voor de *kwantitatieve hoofdfase* van de Onderwijsmeter 2003 is uitgevoerd via het 'hybride design'. Bij deze opzet worden respondenten in eerste instantie telefonisch benaderd voor deelname aan het onderzoek. Deze telefonische voorfase heeft als doel de respondenten te screenen en te selecteren, in dit geval op het onderwijstype van hun kind. De voorselectie maakt het zodoende mogelijk de vragenlijst op de respondent af te kunnen stemmen. Daarnaast verhoogt de telefonische voorfase de betrokkenheid van de respondent. Tijdens deze voorfase kon men kiezen hoe men in de hoofdfase wil responderen: schriftelijk of via Internet.

2.2. Vragenlijst

Voor de Onderwijsmeter 2003 zijn 5 hoofdversies van de vragenlijst ontwikkeld:

1. Burgers over het basisonderwijs
2. Burgers over het voortgezet onderwijs
3. Ouders over het basisonderwijs
4. Ouders over het voortgezet onderwijs
5. Ouders over het middelbaar beroepsonderwijs.

Omdat aspecten uit de vragenlijst voorgaande jaren ad random zijn voorgelegd (iets wat bij schriftelijk onderzoek niet mogelijk is) zijn per hoofdversie voor burgers vier subversies ontwikkeld en per hoofdversie voor ouders twee subversies. Bij de Internetvragenlijsten was het wel mogelijk aspecten ad random voor te leggen.

De vragenlijst voor burgers bestond grofweg uit de volgende onderdelen:

- Uw betrokkenheid bij onderwijs
- De kwaliteit en inhoud van het basis-/ voortgezet onderwijs in het algemeen
- Knelpunten en zorgpunten
- Het beroep van leraar
- Algemene onderwerpen
- Het vervolgonderwijs
- De beoordeling van verschillende onderwijstypen
- Verantwoordelijkheden in het basis-/ voortgezet onderwijs
- Mediagebruik
- Achtergrondkenmerken

De vragenlijst voor ouders was als volgt opgebouwd:

- Uw betrokkenheid bij onderwijs
- De kwaliteit en inhoud van het basis-/ voortgezet onderwijs in het algemeen
- De kwaliteit en inhoud van de school van het kind
- Knelpunten en zorgpunten
- Algemene onderwerpen o.a. met betrekking tot de organisatie van de school
- Vervolgonderwijs
- Beoordeling onderwijstypen
- Verantwoordelijkheden
- Mediagebruik
- Achtergrondkenmerken

2.3. Uitvoering van het onderzoek

Telefonische voorselectie: CATI

MarketResponse Nederland en The SmartAgent® Company maken in geval van telefonisch onderzoek gebruik van een CATI-systeem, hetgeen staat voor Computer Assisted Telephone Interviewing. Mede met behulp van het CATI-systeem wordt de voortgang van het onderzoek, in dit geval de voorselectie van respondenten voor het hoofdonderzoek, voortdurend gestuurd, gecontroleerd en eventueel gecorrigeerd. Het CATI-systeem garandeert een snelle en kwalitatief hoogwaardige uitvoering van het onderzoek.

Het CATI-programma, BellView genaamd, zorgt ervoor dat de vragen van het onderzoek automatisch op het scherm van een terminal verschijnen. De enquêteur zit voor dit scherm. Nadat er, automatisch, contact is gelegd met de respondent leest de enquêteur de onderzoeksvragen vanaf het beeldscherm op. Het CATI-programma draagt er zorg voor dat de vragen in de juiste volgorde en onder de juiste selectie worden gesteld. De enquêteur voert de antwoorden via het toetsenbord van de terminal rechtstreeks in, hetgeen in een snelle verwerking van de gegevens resulteert.

Het veldwerk vindt plaats in één centrale ruimte, waar bijna 100 enquêteurs online kunnen werken. Het veldwerk staat onder leiding van een supervisor die verantwoordelijk is voor de voortgang van het veldwerk. Hiernaast wordt continu kwaliteitscontrole uitgevoerd. Dit houdt in dat gesprekken per individuele enquêteur op kwaliteitsaspecten worden beoordeeld, bijvoorbeeld 'de wijze waarop vragen worden gesteld', 'het luisteren naar het antwoord van de respondent', etc. Enquêteurs worden beoordeeld op basis van resultaten van deze controles.

Het hoofdonderzoek: schriftelijk en Internet onderzoek

Bij het *schriftelijke onderzoek*, waarbij respondenten zelf een vragenlijst invullen (self-completion), is gebruik gemaakt van zogenaamde OMR-vragenlijsten. OMR staat voor Optical Mark Reading. Dit houdt in dat de gegevens van de ingevulde vragenlijsten worden ingevoerd met behulp van computer-scanning. Het gebruikte systeem, BVScan geheten, kent vrijwel geen beperkingen op het gebied van opmaak, lay-out, formaat, lettertype, invulschema's en dergelijke. Het systeem stelt wel enkele specifieke eisen aan de productie van de vragenlijsten. In die zin, dat elke pagina moet worden voorzien van OMR-codes. Er kan gebruik worden gemaakt van een algemene onderzoekscodering (waarmee het systeem bij de data-entry vast stelt bij welk onderzoek de betreffende vragenlijst behoort) of van een unieke codering (waarmee het systeem niet alleen het onderzoek, maar ook elke individuele vragenlijstpagina kan identificeren). Unieke codering wordt bijvoorbeeld gebruikt bij onderzoeken waarbij de gegevens van twee verschillende vragenlijsten aan elkaar moeten worden gekoppeld, zoals in het geval van de Onderwijsmeter. Tijdens het scannen worden continu kwaliteitscontroles uitgevoerd, zowel op de kwaliteit van de data-entry zelf als op de kwaliteit van invullen van de vragenlijst door de respondent.

Bij het *Internet onderzoek* is gebruikt gemaakt van het software programma Visual QSL voor het programmeren van de vragenlijst. Het genereren van de data gebeurt met behulp van het software pakket Belview Web.

2.4. Steekproef

De *populatie* wordt gevormd door de gehele Nederlandse bevolking.

De *onderzoeksdoelgroep* bestaat enerzijds uit doorsnee Nederlanders en anderzijds uit Nederlanders met schoolgaande kinderen in het basis-, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.

Het *steekproefkader* wordt gevormd door de Onderzoek Groep van MRN. De Onderzoek Groep is een aselekt tot stand gekomen steekproef van ongeveer 25.000 huishoudens met daarbinnen circa 60.000 personen die representatief is Nederland volgens de Minicensus (2000). De leden van De Onderzoek Groep hebben aangegeven op regelmatige basis mee te willen te doen aan marktonderzoek van MarketResponse. In het algemeen kunnen als (unieke) voordelen van De Onderzoek Groep worden genoemd:

- zeer betrouwbare resultaten door commitment van de deelnemers
- lage non-response
- efficiënte preselectie en herbenadering zijn mogelijk
- trends volgen op gezins- en individueel niveau
- uitgebreide achtergrond informatie van de huishoudens en individuen beschikbaar

De *methode van steekproeftrekking* is als volgt.

In eerste instantie zijn voor de groep burgers uit het steekproefkader twee proportioneel gestratificeerde personensteekproeven getrokken. De stratificatie heeft plaatsgevonden op de variabelen opleiding en het wel of niet hebben van een kind in de leeftijd van 4 tot en met 20 jaar oud. De ene steekproef bestond uit Nederlanders van 18 jaar of ouder zonder kinderen. De andere bestond uit Nederlanders met in het gezin één of meer kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 20 jaar oud, waarvan zij de opvoeder zijn

Vervolgens is voor de groep ouders uit het steekproefkader een gestratificeerde personensteekproef getrokken. De stratificatie heeft plaatsgevonden op de variabele opleiding omdat de opleiding van de ondervraagde zijn/ haar mening over onderwijs beïnvloedt. De steekproef bestond uit personen met in het gezin één of meer kinderen van tussen de 4 en 20 jaar oud aanwezig is, waarvan zij de opvoeder.

De totale bruto steekproef (ouders en burgers) voor de telefonische selectie was n=4746. Hiervan is 641 personen de eerste vraag van de selectie nooit gesteld omdat quota cellen reeds vol waren. Nog eens 341 respondenten zijn tijdens de selectievragen afgevallen omdat quota cellen reeds gevuld waren. Het totale responsepercentage aan de telefonische selectie bedraagt 76%.

2.5. Responseverantwoording

Telefonische selectie

Tabel 21 geeft de responseverantwoording weer van de telefonische voorselectie die in het kader van dit onderzoek is gevoerd.

Tabel 21. Responseverantwoording telefonische selectie

	Burgers met kinderen		Burgers zonder kinderen		Ouders	
Bruto steekproef waarvan:	N=329	%	N=1071	%	N=3346	%
- geen gehoor	5	2	6	1	76	2
- infotoon	0	0	1	*	5	*
- in gesprek	0	0	0	0	7	*
- bedrijfsnummer/fax	0	0	1	*	2	*
- maximale belpoging	1	*	17	2	24	1
- Overige redenen	6	2	6	1	31	1
Aantal contacten waarvan:	N=317	%	N=1040	%	N=3201	%
- weigering	18	6	29	3	100	3
- tijdens veldwerkperiode geen afspraak mogelijk	14	4	17	2	108	3
- vage afspraak	2	1	1	*	167	5
- taalprobleem	0	0	1	*	1	*
- quotacel vol tijdens selectie gesprek	62	19	93	9	457	14
- quotacel vol voorafgaand	0	0	468	44	124	4
Geslaagde gesprekken	N=221	67	N=431	71	N=1451	45

Hoofdonderzoek

De bruto steekproef, na de telefonische selectie, bestond uit 2103 personen. Dit vertegenwoordigt 1,3 keer de te realiseren netto steekproef. In totaal werden n=1620 personen ondervraagd. Het responsepercentage voor het hoofdonderzoek komt daarmee op 77%.

Tabel 22 geeft de uitsplitsing van de respons naar subgroep weer.

Tabel 22. Responseverantwoording hoofdonderzoek

	Bruto	Netto	%
Nederlanders Basisonderwijs	326	248	76
Nederlanders Voortgezet onderwijs	326	245	75
Ouders Basisonderwijs	585	465	79
Ouders Voortgezet onderwijs	602	473	79
Ouders Middelbaar Beroepsonderwijs	264	189	72
Totaal	2103	1620	77

2.6. Veldwerk

De telefonische voorselectie heeft plaatsgevonden van 3 maart tot en met 21 maart 2003. Het veldwerk van het onderzoek is uitgevoerd in de periode van 3 april tot en met 18 april 2003.

Na ruim een week veldwerk is een reminder verstuurd.

De uitvoering van het veldwerk heeft plaatsgevonden conform Esomarrichtlijnen. Dit houdt onder meer in dat respondenten de garantie hebben gekregen dat hun anonimiteit wordt gerespecteerd (persoonsgegevens worden niet aan de opdrachtgever doorgespeeld of gekoppeld aan andere gegevens).

2.7. Weging

Om op basis van het steekproefonderzoek uitspraken over de populatie te kunnen doen, is het van belang dat de steekproef representatief is. Dit betekent dat de steekproef qua samenstelling zoveel mogelijk moet overeenkomen met de populatie.

Door differentiële non-response wijkt de steekproef qua samenstelling af van de populatie. Om de invloed hiervan op de totaalresultaten te corrigeren zijn de resultaten gewogen.

MarketResponse maakt gebruik van een wegingprogramma dat werkt met wegingtargets. Dit houdt in dat aan het programma een aantal targettabellen (matrices of alleen randtotalen) met populatiekenmerken wordt aangeboden. Deze gegevens worden door het programma vergeleken met de ongewogen steekproef. Door het toekennen van gewichten (de zogenaamde weegfactoren) aan individuele respondenten zorgt het programma ervoor dat de steekproef qua samenstelling overeenkomt met de populatie (targets). Het programma 'zoekt' stapsgewijs (iteratief) naar de optimale oplossing. Dit is de oplossing waarbij de targets zo dicht mogelijk worden benaderd, terwijl de weegfactoren zo weinig mogelijk afwijken van het 'ideaal' (= weegfactor 1).

Door de weging tellen antwoorden van personen in ondervertegenwoordigde groepen (in de steekproef) relatief zwaarder mee in het totaalresultaat; de antwoorden van oververtegenwoordigde groepen tellen juist minder zwaar mee.

In dit onderzoek is gewogen op opleiding en op de matrix leeftijd * geslacht.

De basis voor de wegingtargets wordt voor de burgers gevormd door de AGB Minicensus 2000. Voor de ouders zijn de targets afgeleid uit gegevens die bekend zijn van De Onderzoek Groep.

De weging is uitgevoerd op de subgroepen burgers, ouders met kinderen in het basisonderwijs, ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en voor de subgroep ouders met kinderen in het middelbaar beroepsonderwijs.

Een overzicht van de minimale en maximale weegfactoren, alsmede voor de efficiency per subgroep staat weergegeven in tabel 23:

Tabel 23. Minimale en maximale wegingsfactoren en efficiency per subgroep

Subgroep	Min	Max	Efficiency
Burgers	0.61	2.28	90%
Ouders PO	0.64	1.87	88%
Ouders VO	0.67	2.42	89%
Ouders MBO	0.44	2.80	77%

2.8. Tabelopzet

De tabellen (totaalset) bevatten de volgende analyse-ingangen ('kolommen'):

1. Totaal (alle respondenten)
2. Burgers basisonderwijs
3. Burgers voortgezet onderwijs
4. Ouders basisonderwijs
5. Ouders voortgezet onderwijs
6. Ouders middelbaar beroepsonderwijs
7. Ouders Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
8. Geschatte grootte van de school (klein, gemiddeld, groot)
9. Geschatte grootte van de school (aantal leerlingen)
10. Percentage allochtone leerlingen (totaal)
11. Percentage allochtone leerlingen (per onderwijstype)
12. Aanwezigheid onderwijsassistenten (ja, nee)
13. Gevoel onderwijs Nederland (goede kant op, er tussen in, verkeerde kant op)
14. Mening onderwijsbeleid (goed, tussen in, slecht)
15. Vertrouwen in Nederlands onderwijs ((heel) veel vertrouwen, (heel) weinig vertrouwen)
16. Frequentie waarmee men artikelen over onderwijs leest (altijd, meestal, vrijwel nooit, nooit)
17. Kritische ouders (ja, nee)
18. Tevredenheid school kind
19. Ervaring beroepsonderwijs
20. Kinderen in beroepsonderwijs

21. Student in beroepsonderwijs
22. Leeftijd
23. Geslacht
24. Opleiding
25. Inkomen
26. Etnische afkomst
27. Sociale klasse
28. Gezins cyclus

2.9. Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

Het onderzoek is gebaseerd op een steekproef, dat wil zeggen dat niet de gehele populatie is ondervraagd. Op basis van de gegevens kan derhalve een schatting worden gemaakt van de werkelijkheid. Van deze schatting kunnen we aangeven hoe nauwkeurig en betrouwbaar deze is. De nauwkeurigheid van de resultaten wordt aangegeven met marges of intervallen die bepaald worden door de omvang van de steekproef, het gevonden percentage en het betrouwbaarheidsniveau. Meestal wordt een betrouwbaarheidsniveau van 95% aangehouden, hetgeen inhoudt dat er een kans van 95% is dat de schattingen correct zijn.

In de volgende tabel zijn de maximale en minimale afwijkingen aangegeven voor een aantal steekproefgroottes.

marges bij verschillende steekproefgroottes en een betrouwbaarheidsniveau van 95%			
	steekproef- omvang	maximale afwijking	minimale afwijking
n=	50	13,9%	2,8%
n=	75	11,3%	2,3%
n=	100	9,8%	2,0%
n=	150	8,0%	1,6%
n=	200	6,9%	1,4%
n=	300	5,7%	1,1%
n=	400	4,9%	1,0%
n=	500	4,4%	0,9%
n=	700	3,7%	0,7%

Een uitgebreid overzicht van de afwijkingsmarges bij verschillende steekproefgroottes is in de vorm van een nomogram opgenomen in de bijlagen van dit rapport.

3. Tabellen

Algemeen beeld onderwijs

Belang van onderwijs

++:	Helemaal mee eens
+	Mee eens
+/-:	Noch mee eens, noch mee oneens
-:	Mee oneens
--:	Helemaal mee oneens

Onderwijs als verdeler van maatschappelijke kansen

% Nederlanders	Ik vind het belangrijk dat (mijn) kinderen meer onderwijs krijgen dan ik zelf heb gehad					Ook zonder diploma's kun je het in de maatschappij ver brengen				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
++	13	18	13	16	22	7	8	4	9	7
+	50	38	50	46	35	30	29	34	34	26
+/-	14	20	15	13	22	10	11	10	6	19
-	21	20	21	22	12	44	44	45	40	32
--	2	2	1	2	4	9	8	7	11	15
Geen mening	1	2	0	1	4	0	1	0	0	1
Gemiddelde	3,5	3,6	3,5	3,6	3,6	2,9	2,8	2,8	2,9	2,8

Wat heeft men over voor onderwijs?

% Nederlanders	Beter onderwijs is belangrijker voor ons land dan belastingverlaging					Ik ben bereid om meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
++	13	16	15	18	20	6	6	5	7	6
+	66	60	66	59	37	56	46	53	46	32
+/-	12	12	10	13	22	14	11	14	14	31
-	8	10	8	10	14	21	30	24	29	22
--	0	1	1	0	5	3	5	4	3	6
Geen mening	2	1	0	1	2	1	1	0	0	2
Gemiddelde	3,8	3,8	3,8	3,8	3,6	3,4	3,2	3,3	3,2	3,1

Prioriteit beleidsterreinen waaronder onderwijs

Stel de regering van ons land heeft 10 miljard euro extra te besteden en u mag zeggen hoe ze dat moeten verdelen. Hoe zou u die 10 miljard verdelen?

Gemiddelde Nederlanders	Miljard			
	2000	2001	2002	2003
Gezondheidszorg	2,9	2,9	2,8	3,0
Onderwijs	2,6	2,5	2,4	2,6
Veiligheid/ criminaliteit	1,9	1,9	2,2	2,1
Milieu	1,6	1,6	1,4	1,4
Filebestrijding	1,0	1,1	1,2	1,0

Betrokkenheid bij onderwijs

++:	Helemaal mee eens
+	Mee eens
+/-:	Noch mee eens, noch mee oneens
-:	Mee oneens
--:	Helemaal mee oneens

Mate van informatiebehoefte

% Nederlanders	Bij verkiezingen kijk ik altijd welke partij de beste voorstellen voor onderwijs heeft					Ik zou in de krant meer over onderwijs willen lezen				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
++	2	3	7	6	4	4	4	3	5	3
+	29	28	32	36	32	38	30	39	31	36
+/-	18	22	23	14	35	14	27	20	21	36
-	43	38	34	35	19	30	36	34	39	15
--	6	8	4	8	4	3	3	4	3	2
Geen mening	2	2	0	2	6	2	1	0	1	8
Gemiddelde	2,8	2,8	3,0	3,0	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0	3,3

Mate waarin men op de hoogte is

Bent u op de hoogte van wat kinderen leren op school?

% Nederlanders	PO					VO				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Zeer goed op de hoogte	7	8	5	6	10	7	6	5	7	5
Goed op de hoogte	14	19	16	20	23	23	25	20	20	19
Redelijk op de hoogte	34	34	38	33	39	36	38	41	38	51
Niet of nauwelijks	45	4	42	41	27	33	32	34	35	23
Weet niet	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2

Beoordeling van het onderwijs en onderwijsbeleid

Beoordeling van het onderwijs

Beoordeling onderwijs (rapportcijfers)

Gemiddelde	Nederlanders					Ouders				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Kwaliteit van het Nederlandse PO in het algemeen	6,8	6,9	6,8	6,8	6,8	6,8	6,9	6,7	6,7	6,7
Kwaliteit van het Nederlandse VO in het algemeen	6,8	6,9	6,6	6,6	6,5	6,7	6,7	6,5	6,5	6,4
Kwaliteit van het MBO in het algemeen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,4

Beoordeling leraren (rapportcijfers)

%	Nederlanders					Ouders				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
De kwaliteit van de Nederlandse leraar in het PO	6,8	7,0	7,0	6,9	6,8	7,1	7,1	7,0	7,0	6,8
De kwaliteit van de Nederlandse leraar in het VO	6,8	6,9	6,6	6,6	6,4	6,7	6,7	6,5	6,7	6,5
De kwaliteit van de Nederlandse leraar in het MBO										6,5

Onderwijs en onderwijsbeleid

Wat zegt uw gevoel: gaat het de laatste tijd met het onderwijs in Nederland de goede kant op, de verkeerde kant op, of zit het er tussenin?

%	2001	Nederlanders		Ouders	
		PO	VO	PO	VO
De goede kant op		26	21	23	20
De verkeerde kant op		47	51	50	52
Zit er tussenin		20	19	23	22
Geen antwoord		8	9	4	5

%	2002	Nederlanders		Ouders	
		PO	VO	PO	VO
De goede kant op		16	13	11	11
De verkeerde kant op		32	32	30	36
Zit er tussenin		47	51	56	52
Geen antwoord		5	4	3	1

%	2003		Nederlanders		Ouders	
	PO	VO	PO	VO	MBO	
De goede kant op	18	11	19	12	10	
De verkeerde kant op	25	30	27	42	45	
Zit er tussenin	54	57	53	44	44	
Geen antwoord	2	1	1	1	1	

*Wat vindt u van het onderwijsbeleid van het huidige (demissionaire) kabinet?
Vindt u dat ze het over het algemeen goed doen, dat ze het over het algemeen slecht doen, of zit uw oordeel daar tussenin?*

Over het algemeen, of zit uw gevoel daar tussenin?					
%	2001	Nederlanders		Ouders	
		PO	VO	PO	VO
Over het algemeen goed		9	12	11	9
Over het algemeen slecht		28	30	27	31
Er tussen in		41	36	48	47
Geen antwoord		22	21	15	13

%	2002	Nederlanders		Ouders	
		PO	VO	PO	VO
	Over het algemeen goed	12	9	10	5
	Over het algemeen slecht	26	33	25	36
	Er tussen in	37	37	44	45
	Geen antwoord	25	21	21	12

%	2003	Nederlanders		Ouders		
		PO	VO	PO	VO	MBO
	Over het algemeen goed	6	7	7	8	11
	Over het algemeen slecht	26	28	29	39	41
	Er tussen in	64	62	64	52	47
	Geen antwoord	3	2	1	2	1

Vertrouwen in het Nederlandse onderwijs

Alles bij elkaar genomen, hoeveel vertrouwen heeft u in het Nederlandse onderwijs?

%	2003	Nederlanders		Ouders		
		PO	VO	PO	VO	MBO
Heel veel vertrouwen		1	1	1	-	-
Veel vertrouwen		60	53	64	44	39
Weinig vertrouwen		37	42	32	51	55
Heel weinig vertrouwen		-	1	1	3	4
Geen antwoord		2	3	1	2	2
Totaal		100	100	100	100	100

Zorgpunten Nederlanders

*Wat is volgens u het grootste probleem waarmee het basisonderwijs/
voortgezet onderwijs momenteel wordt geconfronteerd?*

% Nederlanders	PO					VO				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Een tekort aan personeel: er zijn (binnenkort) onvoldoende leraren	21	31	38	38	27	18	24	33	29	23
Gedragsproblemen	22	13	12	17	10	27	20	18	25	16
Kinderen krijgen onvoldoende individuele aandacht	13	13	8	11	20	7	5	4	7	9
Het aantal allochtonen op school/ minderhedenproblematiek	5	10	5	4	8	2	2	1	2	3
Bezuinigingen/ te weinig geld voor onderwijs	6	4	12	7	8	7	7	8	5	6
Kwaliteit onderwijs: kinderen leren niet genoeg/ de verkeerde dingen	6	3	3	4	8	8	5	6	4	8
De werkdruk van leraren	4	5	2	2	2	3	4	2	2	2
Kwaliteit leraren: leraren zijn niet voldoende bekwaam/ gemotiveerd	6	2	4	4	4	4	3	5	4	8
De vernieuwingen in het onderwijs	2	2	3	4	1	6	9	8	11	6
De omvang van de school (te groot of te klein)	1	1	0	1	1	0	1	2	3	2
Veiligheid op school	1	1	1	1	2	2	2	0	1	2
Gebruik alcohol en drugs	0	1	0	0	0	1	2	0	0	0
Er zijn niet genoeg voorzieningen op school aanwezig, zoals lokalen, leerboeken, computers	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0
De kosten van het onderwijs (hoogte lesgeld, kosten van schoolboeken, vrijwillige ouderbijdrage)	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0
De vraag of er geschikte scholen in de buurt zijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gebouwen/ scholen zijn vies en/of slecht onderhouden	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0
Ander probleem	-	-	7	1	11	-	-	8	0	10
Geen mening	11	15	3	7	12	12	17	4	6	21

Aandacht voor programmaonderdelen

>:	meer aandacht
:	het is goed zoals het nu gebeurt
<:	minder aandacht
?:	weet niet

Hieronder staan zaken die scholen kunnen leren aan leerlingen. Kunt u aangeven of hieraan volgens u binnen het huidige onderwijs meer of minder aandacht moet worden geschonken, of dat het goed is zoals het nu gebeurt?

%	Nederlanders PO				2000				2001				2002				2003			
					>	□	<	?	>	□	<	?	>	□	<	?	>	□	<	?
	Sociale vaardigheden	63	32	0	5	58	35	0	6	64	31	1	4	59	32	1	8			
	Waarden en normen	77	18	1	5	74	20	0	6	77	20	1	3	68	24	2	5			
	Orde, netheid en discipline	66	29	1	5	69	24	0	6	68	27	1	4	57	36	3	5			
	Lezen, schrijven en rekenen	44	49	1	6	47	45	0	8	44	48	0	7	39	54	2	5			
	Creativiteit	41	48	4	7	39	51	3	8	42	48	3	7	20	67	6	7			
	Computers en informatietechnologie	55	35	3	7	47	40	3	10	39	51	4	7	35	52	6	7			
	Studie- en beroepskeuze									42	39	5	14	42	40	6	13			
	Persoonlijke ontwikkeling													56	37	1	7			

%	Nederlanders VO				2000				2001				2002				2003			
					>	□	<	?	>	□	<	?	>	□	<	?	>	□	<	?
	Sociale vaardigheden	71	24	1	4	68	25	1	7	67	24	2	7	68	25	1	6			
	Waarden en normen	76	18	1	5	75	20	1	4	80	16	1	3	79	18	-	3			
	Orde, netheid en discipline	72	73	2	3	72	24	1	4	71	23	1	4	70	25	1	4			
	Feitenkennis	39	45	6	10	45	39	4	12	49	39	3	9	39	49	4	8			
	Hoe je dingen opzoekt en zelf nieuwe kennis verwerft	47	46	1	7	45	43	2	10	45	45	1	9	38	52	3	7			
	Zelfstandig kunnen werken	54	37	2	7	50	37	6	7	52	37	5	6	40	50	3	6			
	Computers en informatietechnologie	50	37	4	8	49	39	5	7	37	51	4	8	30	55	6	9			
	Studie- en beroepskeuze									49	40	3	8	47	42	2	9			
	Persoonlijke ontwikkeling													73	22	1	5			

Ouders over de school van hun kind

Betrokkenheid van ouders

Mate waarin men op de hoogte is

Bent u op de hoogte van wat kinderen leren op school?

% Ouders	PO					VO					MBO
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	2003
Zeer goed op de hoogte	21	17	12	19	13	17	10	9	15	8	5
Goed op de hoogte	45	41	43	42	61	41	38	38	42	42	30
Redelijk op de hoogte	30	38	41	33	26	38	45	46	40	45	53
Niet of nauwelijks	4	4	4	6	1	5	7	7	4	4	11
Weet niet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

Betrokkenheid bij de school van het kind

++:	Helemaal mee eens
+	Mee eens
+/-:	Noch mee eens, noch mee oneens
-:	Mee oneens
--:	Helemaal mee oneens
?:	Weet niet

% Ouders PO	2003					
	++	+	+/-	-	--	?
De schoolleiding doet zijn best om mij als ouder bij de school te betrekken	19	59	16	5	1	1
De school van mijn kind informeert mij als ouder voldoende over de gang van zaken op school	19	63	9	7	1	1
Het is een goede zaak dat de school van mijn kind ouders inschakelt om te helpen bij praktische zaken	27	61	8	4	-	-
Ik kan op de school van mijn kind voldoende invloed uitoefenen op de gang van zaken	7	42	32	15	2	2
Het is een goede zaak dat de school van mijn kind ouders inschakelt om te helpen bij lessen (bijvoorbeeld lees- of computerlessen)	21	57	11	8	3	1

% Ouders VO	2003					
	++	+	+/-	-	--	?
De schooldirectie doet zijn best om mij als ouder bij de school te betrekken	12	42	25	14	5	1
De school van mijn kind informeert mij als ouder voldoende over de gang van zaken op school	14	63	10	9	3	-
Het is een goede zaak dat de school van mijn kind ouders inschakelt om te helpen bij praktische zaken	7	52	20	11	5	5
Ik kan op de school van mijn kind voldoende invloed uitoefenen op de gang van zaken	2	27	35	18	9	8
Het is een goede zaak dat de school van mijn kind ouders inschakelt om te helpen bij lessen bijvoorbeeld computerlessen of lessen in vreemde talen	5	29	26	23	11	6

% Ouders MBO	2003					
	++	+	+/-	-	--	?
De schooldirectie doet zijn best om mij als ouder bij de school te betrekken	9	25	29	20	13	4
De school van mijn kind informeert mij als ouder voldoende over de gang van zaken op school	12	35	18	16	15	4

Kwaliteit en inhoud van het onderwijs van het kind

Beoordeling van het onderwijs van het kind (rapportcijfers)

Gemiddelde Ouders	PO					VO					MBO
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	2003
De kwaliteit van de school van uw kind	7,5	7,6	7,5	7,5	7,6	7,3	7,4	7,3	7,3	7,3	6,7

Zorgpunten voor ouders (spontaan genoemd)

*Wat is volgens u het grootste probleem waarmee het basisonderwijs/
voortgezet onderwijs momenteel wordt geconfronteerd?*

%	Ouders	PO					VO					MBO
		1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	
	Een tekort aan personeel: er zijn (binnenkort) onvoldoende leraren	21	29	42	39	35	16	18	34	31	30	33
	Gedragsproblemen	13	13	8	9	10	23	13	12	14	12	9
	Kinderen krijgen onvoldoende individuele aandacht	24	21	11	16	24	4	6	6	10	12	10
	Het aantal allochtonen op school/ minderhedenproblematiek	4	7	5	5	4	2	3	2	3	1	1
	Bezuinigingen/ te weinig geld voor onderwijs	9	8	11	8	15	5	4	3	4	5	5
	Kwaliteit onderwijs: kinderen leren niet genoeg/ de verkeerde dingen	5	5	2	4	4	4	6	4	4	4	2
	De werkdruk van leraren	5	5	3	3	2	5	4	3	2	0	1
	Kwaliteit leraren: leraren zijn niet voldoende bekwaam/ gemotiveerd	4	2	5	3	7	6	6	2	3	10	14
	De vernieuwingen in het onderwijs	4	3	2	4	1	16	25	22	18	10	1
	De omvang van de school (te groot of te klein)	2	0	0	3	2	4	4	2	4	1	3
	Veiligheid op school	4	1	2	2	1	4	6	2	1	3	2
	Gebruik alcohol en drugs	0	1	0	0		3	1	1	2	0	0
	Er zijn niet genoeg voorzieningen op school aanwezig, zoals lokalen, leerboeken, computers	2	2	1	1	2	1	1	1	0	0	1
	De kosten van het onderwijs (hoogte lesgeld, kosten van schoolboeken, vrijwillige ouderbijdrage)	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	2
	De vraag of er geschikte scholen in de buurt zijn	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Gebouwen/ scholen zijn vies en/of slecht onderhouden	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0
	Ander probleem	-	-	5	1	7	-	-	4	1	19	18
	Geen mening	5	2	2	3	6	7	3	2	5	10	15

Zorgpunten voor ouders (geholpen genoemd)

% Ouders	PO					VO					MBO
Maakt zich wel eens zorgen over:	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	2003
Een tekort aan personeel: er zijn (binnenkort) onvoldoende leraren	78	78	73	82	73	80	84	79	83	82	78
Gedragsproblemen	73	64	56	67	65	78	70	65	75	71	71
Kinderen krijgen onvoldoende individuele aandacht	55	48	37	47	48	51	48	48	52	49	62
Er zijn niet genoeg voorzieningen op school aanwezig, zoals lokalen, leerboeken, computers	47	40	43	38	41	27	29	28	19	18	29
De omvang van de school (te groot of te klein)	44	34	27	32	33	49	45	41	39	35	37
Veiligheid op school	37	31	17	23	26	49	45	26	35	35	38
Kwaliteit onderwijs: kinderen leren niet genoeg/ de verkeerde dingen	34	31	27	37	33	43	47	46	53	42	41
Kwaliteit leraren: leraren zijn niet voldoende bekwaam/ gemotiveerd	41	31	31	34	33	47	47	44	52	42	49
De vernieuwingen in het onderwijs	38	31	35	41	42	53	66	65	65	62	65
Gebruik alcohol en drugs	32	22	12	21	30	62	55	43	48	51	56
De vraag of de school wel goed wordt onderhouden en schoongemaakt			44	41	43			25	21	18	18
De grootte van de klassen					69					43	-
De werkdruk van leraren					57					65	29
Lesuitval					26					64	63
De kwaliteit van de schoolleiding/ directie					25					47	61
De kosten van het onderwijs voor u als ouders					25					39	38
De werkdruk voor leerlingen					-					25	12

Tevredenheid met de school van het kind

Aandacht voor verschillende aspecten

+:	ja, voldoende
-:	nee, onvoldoende
?:	weet niet

Hieronder volgt een aantal zaken die mensen belangrijk kunnen vinden op scholen. Kunt u aangeven of de school van uw kind momenteel aan de volgende aspecten wel of niet voldoende aandacht schenkt?

%	Ouders PO	1999			2000			2001			2002			2003		
		+	-	?	+	-	?	+	-	?	+	-	?	+	-	?
	Krijgt uw kind wel of niet voldoende persoonlijke aandacht op school?	81	16	3	80	19	1	88	11	1	85	13	2	85	12	3
	Heerst er op de school van uw kind wel of niet voldoende rust en orde?	82	15	3	86	13	1	85	12	3						
	Voelt uw kind zich wel of niet voldoende veilig op school?	94	5	0	96	4	0	94	5	1	96	3	1	95	3	1
	Heeft uw kind wel of niet voldoende gemotiveerde leraren op school?	85	10	4	92	6	2	91	8	2	93	6	1	89	7	5
	Gaat uw kind wel of niet met voldoende plezier naar school?	94	5	1	94	6	0	95	5	0	95	4	1	93	6	-
	Legt de school van uw kind wel of niet voldoende nadruk op prestaties en cijfers?	75	12	13	79	11	10	82	9	9	82	10	8	81	7	12
	Wordt de school van uw kind wel of niet voldoende onderhouden? (schilderwerk, reparaties)	74	24	2	83	16	1	75	24	1	76	21	3	74	21	5
	Houdt de school van uw kind wel of niet voldoende toezicht buiten de lesuren? (bij pauzes)	67	24	9	75	19	6	74	21	5	76	19	5	77	15	8
	Wordt de school van uw kind wel of niet voldoende schoongemaakt?				61	33	6	53	43	5	56	39	5	54	37	9
	Wordt uw kind wel of niet voldoende begeleid in de oriëntatie op vervolgoopleidingen en beroepen?										48	14	38	31	12	57
	Informeert de school van uw kind u als ouder wel of niet voldoende over de vorderingen van uw kind?													86	13	1
	Besteedt de school van uw kind wel of niet voldoende aandacht aan het tijdig signaleren van leer- en/of gedragsproblemen?													72	18	10

% Ouders VO	1999			2000			2001			2002			2003		
	+	-	?	+	-	?	+	-	?	+	-	?	+	-	?
Krijgt uw kind wel of niet voldoende persoonlijke aandacht op school?	83	14	3	77	19	4	76	21	3	74	22	4	74	20	7
Heerst er op de school van uw kind wel of niet voldoende rust en orde?	75	15	10	82	12	6	76	18	6						
Voelt uw kind zich wel of niet voldoende veilig op school?	93	6	1	95	4	1	96	4	0	92	7	1	90	8	2
Heeft uw kind wel of niet voldoende gemotiveerde leraren op school?	78	15	7	75	20	5	74	19	7	74	20	6	65	18	16
Gaat uw kind wel of niet met voldoende plezier naar school?	89	10	1	87	11	2	89	10	1	87	13	0	87	12	1
Legt de school van uw kind wel of niet voldoende nadruk op prestaties en cijfers?	80	12	8	83	12	5	85	10	5	83	15	2	79	13	8
Wordt de school van uw kind wel of niet voldoende onderhouden? (schilderwerk, reparaties)	89	9	2	85	8	7	82	11	7	84	9	7	75	8	17
Houdt de school van uw kind wel of niet voldoende toezicht buiten de lesuren (bij pauzes)?	61	22	17	68	19	13	66	20	14	63	26	11	59	19	22
Wordt de school van uw kind wel of niet voldoende schoongemaakt?				67	11	22	63	18	19	67	16	18	56	15	28
Wordt uw kind wel of niet voldoende begeleid in de oriëntatie op vervolgopleidingen en beroepen?										64	27	8	60	22	19
Informeert de school van uw kind u als ouder wel of niet voldoende over de vorderingen van uw kind?													79	20	1
Heeft de school van uw kind wel of niet voldoende voorzieningen voor leerlingen om in de pauze en tijdens tussenuren bezig te kunnen zijn (kantine, mediatheek, recreatie)?													78	18	5
Wordt uw kind wel of niet voldoende geïnformeerd door de school over bijvoorbeeld lesuitval, roosterwijzigingen en toetsen?													84	14	2
Besteedt de school van uw kind wel of niet voldoende aandacht aan het tijdig signaleren van leer- en/ of gedragsproblemen?													64	22	14

% Ouders VMBO	2003		
	+	-	?
Besteedt de school van uw kind wel of niet voldoende aandacht aan de voorbereiding op stages en de begeleiding tijdens stages?	27	8	65

% Ouders MBO	2003		
	+	-	?
Krijgt uw kind wel of niet voldoende persoonlijke aandacht op school?	64	24	12
Heerst er op de school van uw kind wel of niet voldoende rust en orde?	62	25	13
Voelt uw kind zich wel of niet voldoende veilig op school?	91	3	6
Heeft uw kind wel of niet voldoende gemotiveerde leraren op school?	63	27	10
Gaat uw kind wel of niet met voldoende plezier naar school?	81	17	2
Legt de school van uw kind wel of niet voldoende nadruk op prestaties en cijfers?	68	21	11
Wordt de school van uw kind wel of niet voldoende onderhouden? (schilderwerk, reparaties)	62	10	29
Houdt de school van uw kind wel of niet voldoende toezicht buiten de lesuren? (bij pauzes)	38	21	41
Wordt de school van uw kind wel of niet voldoende schoongemaakt?	61	11	28
Wordt uw kind wel of niet voldoende begeleid in de oriëntatie op vervolgoopleidingen en beroepen?	59	24	17
Informeert de school van uw kind u als ouder wel of niet voldoende over de vorderingen van uw kind?	55	39	5
Wordt uw kind wel of niet voldoende geïnformeerd door de school over bijvoorbeeld lesuitval, roosterwijzigingen, toetsen?	59	33	8
Besteedt de school van uw kind wel of niet voldoende aandacht aan de voorbereiding op stages en de begeleiding tijdens stages?	63	23	14

Aandacht voor programmaonderdelen

Hieronder staan zaken die scholen kunnen leren aan leerlingen. Kunt u aangeven of hieraan volgens u binnen het huidige onderwijs meer of minder aandacht moet worden geschonken, of dat het goed is zoals het nu gebeurt?

% Ouders PO	2000				2001				2002				2003			
	>	□	<	?	>	□	<	?	>	□	<	?	>	□	<	?
Sociale vaardigheden	26	71	0	3	26	74	0	1	25	74	0	2	23	76	-	1
Waarden en normen	36	61	0	3	39	59	0	2	31	67	0	2	26	73	-	1
Orde, netheid en discipline	30	67	1	2	28	70	1	2	30	68	0	2	24	74	1	1
Lezen, schrijven en rekenen	18	78	0	4	14	83	1	3	15	81	1	4	12	86	-	2
Creativiteit	25	70	2	3	29	67	3	1	27	72	0	1	18	78	2	1
Computers en informatietechnologie	42	52	1	5	36	59	1	4	27	69	1	3	28	68	1	2
Studie- en beroepskeuze									17	53	4	27	20	46	2	33
Persoonlijke ontwikkeling													34	64	-	2

% Ouders VO	2000				2001				2002				2003			
	>	□	<	?	>	□	<	?	>	□	<	?	>	□	<	?
Sociale vaardigheden	34	63	1	2	33	64	0	3	32	66	0	2	31	65	2	2
Waarden en normen	43	55	0	2	42	56	0	1	36	63	0	1	42	56	1	1
Orde, netheid en discipline	42	56	1	1	42	56	0	1	37	62	0	1	37	60	1	2
Feitenkennis	24	68	2	6	33	60	1	6	27	64	2	7	30	59	2	8
Hoe je dingen opzoekt en zelf nieuwe kennis verwerft	34	60	1	5	27	70	1	3	28	68	1	2	31	64	2	3
Zelfstandig kunnen werken	34	60	4	2	28	66	3	3	27	68	4	1	31	66	3	-
Computers en informatietechnologie	43	52	1	4	29	68	1	2	24	72	1	2	26	70	2	2
Studie- en beroepskeuze									31	64	1	4	31	63	1	5
Persoonlijke ontwikkeling													41	56	1	2

% Ouders MBO	2003			
	>	□	<	?
Sociale vaardigheden	35	60	1	4
Waarden en normen	45	49	2	3
Orde, netheid en discipline	48	46	2	4
Computers en informatietechnologie	24	68	1	7
Vakbekwaamheid	30	62	1	7
Theoretische kennis	22	70	4	5
Aandacht die aan de praktijk wordt gegeven	35	59	3	3
Studie- en beroepskeuze	33	59	1	7

Mogelijkheden voor leerlingen met een handicap

++:	Helemaal mee eens
+	Mee eens
+/-:	Noch mee eens, noch mee oneens
-:	Mee oneens
--:	Helemaal mee oneens
?:	Weet niet

% Ouders 2003	PO						VO						MBO					
	++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
De school biedt voldoende mogelijkheden voor leerlingen met een handicap	5	30	19	13	5	27	8	34	13	6	3	36	4	32	15	6	4	38

Organisatie van het onderwijs

Grote en kleine scholen

Wat denkt u dat over het algemeen beter is: grote scholen of kleine scholen, of maakt het niet uit?

% Nederlanders	1999		2000		2001		2002		2003	
	PO	VO	PO	VO	PO	VO	PO	VO	PO	VO
Kleine scholen	77	78	72	76	77	71	79	75	78	73
Maakt niet uit	18	16	23	18	18	23	17	20	15	18
Grote scholen	4	4	5	4	4	4	3	3	2	3
Weet niet	2	2	2	3	1	3	1	2	5	6

% Ouders	1999		2000		2001		2002		2003		2003
	PO	VO	PO	VO	PO	VO	PO	VO	PO	VO	MBO
Kleine scholen	76	71	71	73	74	71	72	75	67	65	70
Maakt niet uit	19	20	24	22	22	23	23	20	28	25	17
Grote scholen	4	7	3	2	2	3	2	2	2	4	4
Weet niet	2	2	2	3	3	3	3	2	4	6	9

Hoe zou u de school van uw kind omschrijven: als een kleine school een grote school of er tussen in/ gemiddeld?

% Ouders	2003		
	PO	VO	MBO
Kleine school	22	18	15
Er tussen in gemiddeld	62	29	28
Grote school	16	52	57
Weet niet	-	1	-

Hoeveel leerlingen zitten er ongeveer op de school van uw kind?

% Ouders	2000		2001		2002		2003		2003
	PO	VO	PO	VO	PO	VO	PO	VO	MBO
1-125	16	1	15	1	17	1	17	2	3
126-250	43	6	40	5	44	4	37	3	6
251-500	31	17	35	10	28	16	37	19	18
501-1000	3	24	4	29	4	25	3	23	19
1001-2000	0	33	0	35	0	36	0	34	20
Meer dan 2000	0	5	0	7	0	6	0	6	15
Weet niet	7	14	7	12	7	12	5	13	19
Gemiddeld	255	1.183	264	1.174	259	1.110	262	1.110	1.437

Gemiddeld aantal leerlingen per categorie

2003	Basisonderwijs			Voortgezet onderwijs			Middelbaar beroepsonderwijs		
	Range	Gem.	N	Range	Gem.	N	Range	Gem.	N
Kleine school	<200	128	142	<700	383	131	<700	381	64
Tussenin school	200-280	234	129	700-1400	1032	161	700-1400	1021	35
Grote school	>280	399	168	>1400	2000	119	>1400	2898	54

Lesuitval

Heeft uw kind wel eens te maken met lesuitval?

% Ouders	2003		
	PO	VO	MBO
Ja	27	97	86
Nee	73	3	12
Weet niet	-	-	2

Hoe vaak heeft uw kind gemiddeld met lesuitval te maken?

% Ouders	2003		
	PO	VO	MBO
Meer dan 1 x per week	0	28	15
1 x per week	0	25	12
2-3 x per week	1	26	28
1 x per maand	2	10	17
Minder vaak	24	7	14
Nooit	73	3	14

Onderwijsassistenten

Werken er op de school van uw kind onderwijsassistenten?

%	Ouders	2003		
		PO	VO	MBO
	Ja	61	34	21
	Nee	28	42	49
	Weet niet	11	23	30

Mogelijkheden voor opvang tussen de middag

++:	Helemaal mee eens
+	Mee eens
+/-:	Noch mee eens, noch mee oneens
-:	Mee oneens
--:	Helemaal mee oneens
?:	Weet niet

%	Ouders	2003					
		PO					
		++	+	+/-	-	--	?
	De school biedt voldoende mogelijkheden voor opvang van leerlingen tussen de middag	34	50	7	6	2	2

Het leraarschap

Beoordeling en waardering voor het beroep van leraar

Waardering voor het beroep van leraar

++:	heel veel waardering (5)
+:	tamelijk veel waardering (4)
+/-:	noch veel, noch weinig waardering (3)
-:	tamelijk weinig waardering (2)
--:	heel weinig waardering (1)

Heeft u veel of weinig waardering voor leraren in het <basis/voorgezet>onderwijs?

Denkt u dat Nederlanders in het algemeen veel of weinig waardering hebben voor leraren in het <basis/ voortgezet>onderwijs?

Vooral leraren in het basisschoolonderwijs:							
%	Nederlanders	1999					
		++	+	+/-	-	--	Gem.
	Eigen waardering leraren PO	40	45	11	4	0	4,2
	Ingeschatte waardering leraren PO	3	42	13	38	5	3,0
	Eigen waardering leraren VO	42	46	8	2	1	4,3
	Ingeschatte waardering leraren VO	5	39	15	38	3	3,0

%	Nederlanders	2000					
		++	+	+/-	-	--	Gem.
	Eigen waardering leraren PO	41	46	9	3	1	4,2
	Ingeschatte waardering leraren PO	6	35	17	38	4	3,0
	Eigen waardering leraren VO	43	43	10	4	0	4,2
	Ingeschatte waardering leraren VO	5	39	17	32	7	3,0

%	Nederlanders	2001					
		++	+	+/-	-	--	Gem.
	Eigen waardering leraren PO	36	53	9	2	0	4,2
	Ingeschatte waardering leraren PO	4	44	12	36	4	3,1
	Eigen waardering leraren VO	37	49	8	5	1	4,2
	Ingeschatte waardering leraren VO	4	41	13	34	8	3,0

%	Nederlanders	2002					
		++	+	+/-	-	--	Gem.
	Eigen waardering leraren PO	39	47	8	5	2	4,2
	Ingeschatte waardering leraren PO	3	32	12	48	5	2,8
	Eigen waardering leraren VO	38	49	4	8	0	4,2
	Ingeschatte waardering leraren VO	4	31	12	48	6	2,8

% Nederlanders	2003					
	++	+	+/-	-	--	Gem.
Eigen waardering leraren PO	24	54	18	4	0	4,0
Ingeschatte waardering leraren PO	2	33	40	24	1	3,1
Eigen waardering leraren VO	16	61	19	3	1	3,9
Ingeschatte waardering leraren VO	1	25	43	30	1	2,9

Aanraden beroep van leraar

++: sterk aanraden (5)
 +: aanraden (4)
 +/-: neutraal (3)
 -: afraden (2)
 --: sterk afraden (1)

Stel u heeft een <zoon/ dochter> die leraar zou willen worden in het <basis/ voortgezet>onderwijs. Hij/ zij vraagt u om advies, zou u dit beroep dan aan- of afraden of staat u er neutraal tegenover?

%	Nederlanders	2002						2003					
		++	+	+/-	-	--	Gem.	++	+	+/-	-	--	Gem.
	Zoon aanraden PO	9	40	42	8	1	3,5	6	38	54	2	0	3,47
	Dochter aanraden PO	6	40	43	9	3	3,4	3	42	50	4	1	3,43
	Zoon aanraden VO	5	31	52	10	2	3,3	0	33	61	4	2	3,26
	Dochter aanraden VO	4	33	51	11	2	3,3	6	33	51	9	1	3,33

Overwegen zelf leraar te worden

++:	ja zeker
+:	ik denk het wel
+/-:	misschien
-:	ik denk het niet
--:	zeker niet
?:	weet niet

Stel u bent op zoek naar een nieuwe baan. Op zich heeft u de juiste diploma's om leraar te worden in het <basis/ voortgezet>onderwijs. Zou u dan serieus overwegen om leraar te worden in het <basis/ voortgezet>onderwijs?

%	Nederlanders	1999					
		++	+	+/-	-	--	?
	Overwegen leraar PO te worden	28	22	4	12	34	0
	Overwegen leraar VO te worden	25	18	5	14	38	0

%	Nederlanders	2000					
		++	+	+/-	-	--	?
	Overwegen leraar PO te worden	29	16	6	12	35	2
	Overwegen leraar VO te worden	20	19	6	16	38	1

%	Nederlanders	2001					
		++	+	+/-	-	--	?
	Overwegen leraar PO te worden	27	17	8	16	31	2
	Overwegen leraar VO te worden	21	13	8	16	40	2

%	Nederlanders	2002					
		++	+	+/-	-	--	?
	Overwegen leraar PO te worden	27	21	3	11	37	0
	Overwegen leraar VO te worden	25	16	5	16	37	1

%	Nederlanders	2003					
		++	+	+/-	-	--	?
	Overwegen leraar PO te worden	13	30	26	17	12	2
	Overwegen leraar VO te worden	9	28	29	19	10	4

Waarom zou u dit niet overwegen?

% Nederlanders	PO				VO			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Salaris/ arbeidsomstandigheden	14	12	19	11	16	11	21	3
Extrinsieke redenen (leerlingen lastiger e.d.)	21	28	20	20	30	25	28	37
Intrinsieke redenen (niet geschikt e.d.)	47	42	40	63	32	39	34	42
Overig redenen	19	18	21	2	23	25	17	0

Beoordeling van leraren

Leraren kind

Rapportcijfers

%	Ouders				
	1999	2000	2001	2002	2003
De kwaliteit van de Nederlandse leraar in het PO	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7
De kwaliteit van de Nederlandse leraar in het VO	7,1	7,2	7,1	7,0	6,9
De kwaliteit van de Nederlandse leraar in het MBO					6,7

Beoordeling van het functioneren van de leraar

++:	Helemaal mee eens
+	Mee eens
+/-:	Noch mee eens, noch mee oneens
-:	Mee oneens
--:	Helemaal mee oneens
?:	Weet niet

%	Ouders PO	2003					
		++	+	+/-	-	--	?
	Leraren op de school van mijn kind gaan goed om met niveau- en leeftijdsverschillen tussen leerlingen binnen 1 klas	15	53	16	7	2	6
	Leraren op de school van mijn kind gaan goed om met leerlingen die extra hulp of begeleiding	15	50	14	8	2	9

%	Ouders	VO	2003					
			++	+	+/-	-	--	?
	Leraren op de school van mijn kind gaan goed om met niveau- en leeftijdsverschillen tussen leerlingen binnen 1 klas		8	32	24	8	2	27
	Leraren op de school van mijn kind gaan goed om met leerlingen die extra hulp of begeleiding		11	39	22	12	3	13

%	Ouders	MBO	2003					
			++	+	+/-	-	--	?
	Leraren op de school van mijn kind gaan goed om met niveau- en leeftijdsverschillen tussen leerlingen binnen 1 klas		7	37	22	10	2	22
	Leraren op de school van mijn kind gaan goed om met leerlingen die extra hulp of begeleiding		13	33	22	11	4	16

Leraren tekort: oplossingen

++:	Zeer goed idee
+:	Goed idee
-	Niet zo'n goed idee
--:	Slecht idee
?:	Weet niet

Er is een tekort aan leraren wat vindt u van de volgende oplossingen?

%	2002	Nederlanders PO					Nederlanders VO				
		++	+	-	--	?	++	+	-	--	?
	Mensen met een diploma hoger onderwijs kunnen, met bijscholing, leraar worden (zij-instromers)	11	75	5	6	2	11	78	6	4	1
	Mensen die <i>buiten</i> het onderwijs werken, komen, tegen betaling 1 dag in de week op school helpen of lesgeven (mensen uit bedrijfsleven)	9	50	14	24	2	9	49	16	23	3
	Mensen met een MBO diploma mogen op scholen gaan werken om de leraren te helpen (onderwijsassistent)	12	73	8	5	1	9	72	9	8	2
	Studenten die net zijn afgestudeerd worden verplicht een tijdje les te gaan geven in het onderwijs	5	27	12	53	2	5	30	18	45	2
	Grote steden kunnen leraren lokken met hogere salarissen	5	34	15	40	5	8	38	19	33	3

%	2003	Nederlanders PO					Nederlanders VO				
		++	+	-	--	?	++	+	-	--	?
	Mensen met een diploma hoger onderwijs kunnen, met bijscholing, leraar worden (zij-instromers)	20	64	11	2	2	20	69	9	2	-
	Mensen die <i>buiten</i> het onderwijs werken, komen, tegen betaling 1 dag in de week op school helpen of lesgeven (mensen uit bedrijfsleven)	8	42	30	17	3	13	47	25	13	2
	Mensen met een MBO diploma mogen op scholen gaan werken om de leraren te helpen (onderwijsassistent)	16	66	14	3	1	13	67	13	4	3
	Studenten die net zijn afgestudeerd worden verplicht een tijdje les te gaan geven in het onderwijs	8	31	30	29	3	9	23	35	31	2
	Grote steden kunnen leraren lokken met hogere salarissen	4	29	38	26	4	3	29	40	24	3

++:	Helemaal mee eens
+	Mee eens
+/-:	Noch mee eens, noch mee oneens
-:	Mee oneens
--:	Helemaal mee oneens
?:	Weet niet/ geen mening

%	Ouders	2002	PO						VO					
			++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
	Het is een goede zaak dat de leraar in de klas wordt ondersteund door onderwijsassistenten		17	68	8	6	1	1	14	65	9	9	1	2

%	Ouders	2003	PO						VO					
			++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
	Het is een goede zaak dat de leraar in de klas wordt ondersteund door onderwijsassistenten		20	62	13	1	-	4	11	60	16	4	1	8

Salarispositie van leraren

De afgelopen 10 jaar is de salarispositie van de leraren verbeterd

%	Nederlanders	2002		2003	
		PO	VO	PO	VO
Waar		46	49	40	40
Niet waar		33	30	16	16
Weet niet		22	21	44	44

Prestatiebeloning

++:	Helemaal mee eens
+	Mee eens
+/-:	Noch mee eens, noch mee oneens
-:	Mee oneens
--:	Helemaal mee oneens
?:	Weet niet/ geen mening

%	Ouders	2002	PO						VO					
			++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
	Het is een goede zaak dat leraren naar prestatie worden beloond		6	41	14	34	4	1	7	47	8	33	3	1

%	Ouders	2003	PO						VO					
			++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
	Het is een goede zaak dat leraren naar prestatie worden beloond		7	26	32	27	6	2	14	36	23	17	7	4

%	Ouders	2003	MBO					
			++	+	+/-	-	--	?
	Het is een goede zaak dat leraren naar prestatie worden beloond		15	36	23	16	7	8

De lerarencampagne

Hebt u de laatste tijd iets gehoord over de lerarencampagne: "Je groeit in het onderwijs?"

%	Nederlanders	2003	
		PO	VO
Ja		45	42
Nee		42	44
Weet niet		13	14

*Wat denkt u dat de belangrijkste boodschap is van de lerarencampagne
(indien wel eens van de lerarencampagne gehoord (n=212)?*

%	Nederlanders	2003
		%
	Je leert er zelf ook van (elke dag)	31
	Leraren aantrekken/ werven	19
	Het is leuk om leraar te zijn	15
	Afwisselende baan, elke dag anders	12
	Leraar is een mooi beroep/ goede, nuttige baan	11
	Je groeit in het onderwijs	10
	Het is interessant om aan de toekomst van kinderen te werken	4
	Je kunt kinderen van alles leren	2
	Anders	24

Beroepsonderwijs

VMBO

Bekendheid VMBO

Had u voorafgaand aan dit onderzoek wel eens gehoord van het VMBO?

%	2002	Nederlanders		Ouders	
		PO	VO	PO	VO
Ja		75	76	81	95
Nee		25	24	19	5

%	2003	Nederlanders		Ouders		
		PO	VO	PO	VO	MBO
Ja		83	80	90	97	95
Nee		17	20	10	3	5

Wat voor soort school is het VMBO?

Wat voor soort school is volgens u het VMBO?

	Nederlanders	Ouders		
		PO	VO	MBO
Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs	23	26	20	26
Voortgezet middelbaar beroepsonderwijs	21	28	16	16
Combinatie MAVO en LBO	9	16	14	9
Praktische en theoretische kant	8	10	10	10
Beroepsopleiding/ -onderwijs	8	6	5	7
Soort MAVO	6	9	7	5
Combinatie VBO/ MAVO	6	2	6	12
Vorbereidend beroepsonderwijs	2	1	3	3
Voortgezet middelbaar onderwijs	2	1	1	2
Lagere beroepsopleiding/ -onderwijs	1	-	1	-
Voortgezet onderwijs	1	-	1	-
Voortgezet beroepsonderwijs	-	1	-	-
Praktijkgericht/ met de handen werken	4	4	9	6
Anders	19	20	23	11
Weet niet/ geen opgave	7	4	7	6

Mening over het VMBO

++:	Helemaal mee eens
+	Mee eens
+/-:	Noch mee eens, noch mee oneens
-:	Mee oneens
--:	Helemaal mee oneens
?:	Weet niet

%	Nederlanders 2002	PO						VO					
		++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
	Ik verwacht dat het VMBO een goede basis biedt voor vervolgoopleidingen	10	66	8	11	0	6	10	67	10	7	2	4
	Na het afronden van het VMBO ben je in staat een beroep uit te oefenen	2	35	15	32	7	9	2	33	13	40	7	5

%	Ouders 2002	PO						VO					
		++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
	Ik verwacht dat het VMBO een goede basis biedt voor vervolgoopleidingen	6	68	8	10	1	7	9	62	10	12	1	5
	Na het afronden van het VMBO ben je in staat een beroep uit te oefenen	1	29	9	46	9	7	1	24	12	48	11	3

%	Nederlanders 2003	PO						VO					
		++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
	Ik verwacht dat het VMBO een goede basis biedt voor vervolgoopleidingen	14	68	10	2	2	4	18	60	10	6	1	4
	Na het afronden van het VMBO ben je in staat een beroep uit te oefenen	2	29	30	29	6	3	3	28	28	28	6	7

%	Ouders 2003	PO						VO					
		++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
	Ik verwacht dat het VMBO een goede basis biedt voor vervolgoopleidingen	14	67	10	4	1	5	17	63	11	5	1	1
	Na het afronden van het VMBO ben je in staat een beroep uit te oefenen	3	24	25	32	7	9	3	22	21	38	13	3

% Ouders 2003	MBO					
	++	+	+/-	-	--	?
Ik verwacht dat het VMBO een goede basis biedt voor vervolgoopleidingen	22	62	9	3	2	1
Na het afronden van het VMBO ben je in staat een beroep uit te oefenen	4	18	22	37	15	5

Beroepsopleidingen

Voorkeur voor vooropleiding voor MBO en HBO

Indien vooraf gehoord van het VMBO: Wat is volgens u beter als vooropleiding voor het middelbaar beroepsonderwijs (MBO): VMBO of HAVO?

%	2002 (n=1330)	Nederlanders		Ouders	
		PO	VO	PO	VO
VMBO		45	49	36	42
HAVO		25	21	22	28
Maakt niet uit		15	16	19	17
Weet niet		16	14	23	13

%	2003 (n=1438)	Nederlanders		Ouders		
		PO	VO	PO	VO	MBO
VMBO		45	45	43	47	57
HAVO		21	25	20	23	19
Maakt niet uit		23	22	22	21	18
Weet niet		11	8	16	8	6

Indien vooraf gehoord van het VMBO: Wat is volgens u beter als vooropleiding voor het hoger beroepsonderwijs (HBO): MBO of HAVO?

%	2002 (n=1330)	Nederlanders		Ouders	
		PO	VO	PO	VO
VMBO		34	38	36	29
HAVO		42	39	35	46
Maakt niet uit		15	13	14	16
Weet niet		9	10	15	8

%	2003 (n=1438)	Nederlanders		Ouders		
		PO	VO	PO	VO	MBO
VMBO		32	35	26	27	52
HAVO		44	45	48	48	33
Maakt niet uit		17	18	15	19	11
Weet niet		8	3	11	7	4

Mening over (vervolg)opleidingen

++:	Helemaal mee eens
+	Mee eens
+/-:	Noch mee eens, noch mee oneens
-:	Mee oneens
--:	Helemaal mee oneens
?:	Weet niet

%	Nederlanders	2002	PO						VO					
			++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
Om een goede baan te krijgen is het beroepsonderwijs een goede opleiding			14	72	8	3	0	2	13	70	10	5	1	1
Het beroepsonderwijs is aantrekkelijk door de combinatie van leren met werken			16	71	8	3	0	2	20	69	5	4	0	1
Het is belangrijk dat mensen van hun 18 ^e tot hun 65 ^e , met een vergoeding van de overheid, mogelijkheden krijgen opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven			18	51	8	18	3	2	19	54	5	18	4	1
Kinderen moeten tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes maken over hun vervolgopleidingen en beroepen			26	48	7	14	2	2	30	48	4	16	0	1

% Ouders 2002	PO						VO					
	++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
Om een goede baan te krijgen is het beroepsonderwijs een goede opleiding	9	76	7	6	0	3	11	72	9	5	0	2
Het beroepsonderwijs is aantrekkelijk door de combinatie van leren met werken	12	75	5	5	1	2	14	75	5	5	0	1
Het is belangrijk dat mensen van hun 18 ^e tot hun 65 ^e , met een vergoeding van de overheid, mogelijkheden krijgen opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven	15	57	5	20	2	1	16	57	5	19	3	1
Kinderen moeten tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes maken over hun vervolgopleidingen en beroepen	23	51	6	17	1	3	33	49	3	11	2	1

% Nederlanders 2003	PO						VO					
	++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
Om een goede baan te krijgen is het beroepsonderwijs een goede opleiding	15	61	17	6	-	1	15	60	18	6	-	2
Het beroepsonderwijs is aantrekkelijk door de combinatie van leren met werken	16	68	11	4	-	-	17	65	12	2	-	4
Het is belangrijk dat mensen van hun 18 ^e tot hun 65 ^e , met een vergoeding van de overheid, mogelijkheden krijgen opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven	23	47	18	9	2	2	27	45	17	8	2	1
Kinderen moeten tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes maken over hun vervolgopleidingen en beroepen	30	45	13	8	3	1	35	37	18	7	1	2

% Ouders 2003	PO						VO					
	++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
Om een goede baan te krijgen is het beroepsonderwijs een goede opleiding	9	56	25	6	1	3	13	60	18	6	1	2
Het beroepsonderwijs is aantrekkelijk door de combinatie van leren met werken	9	72	14	2	-	3	13	69	14	2	-	1
Het is belangrijk dat mensen van hun 18 ^e tot hun 65 ^e , met een vergoeding van de overheid, mogelijkheden krijgen opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven	19	51	15	11	3	1	25	49	14	7	5	1
Kinderen moeten tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes maken over hun vervolgopleidingen en beroepen	25	45	18	8	1	3	35	44	11	9	1	-

% Ouders 2003	MBO					
	++	+	+/-	-	--	?
Om een goede baan te krijgen is het beroepsonderwijs een goede opleiding	21	62	11	5	1	-
Het beroepsonderwijs is aantrekkelijk door de combinatie van leren met werken	24	65	8	3	1	-
Het is belangrijk dat mensen van hun 18 ^e tot hun 65 ^e , met een vergoeding van de overheid, mogelijkheden krijgen opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven	40	48	7	4	1	-
Kinderen moeten tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes maken over hun vervolgopleidingen en beroepen	39	44	7	6	4	-

Aandeel Nederlanders met een beroepsopleiding

Hoeveel procent van de beroepsbevolking heeft volgens u een beroepsopleiding gehad?

%	2002	Nederlanders		Ouders	
		PO	VO	PO	VO
0-20%		3	4	4	3
21-50%		34	37	37	35
51-70%		31	33	30	31
71-100%		11	10	12	13
Weet niet		20	17	17	17

%	2003	Nederlanders		Ouders		
		PO	VO	PO	VO	MBO
0-20%		8	1	1	1	2
21-50%		33	31	36	32	31
51-70%		40	41	36	37	37
71-100%		13	19	15	15	22
Weet niet		8	7	11	14	9
Gemiddelde		53,5	58,7	56,7	57,5	59,2

Bekendheid Regionaal Opleidingencentrum (ROC)

Weet u wat een ROC is?

%	2002	Nederlanders		Ouders	
		PO	VO	PO	VO
Ja		40	43	44	59
Nee		60	57	56	41

%	2003	Nederlanders		Ouders		
		PO	VO	PO	VO	MBO
Ja		49	44	44	53	71
Nee		51	56	56	47	29

Wat is volgens u een ROC?

%	2003	Nederlanders		Ouders		
				PO	VO	MBO
Goed		61		69	62	74
Fout		35		30	35	25
Geen opgave		4		1	3	1

Beoordeling beroeps- en vervolgoopleidingen

Hieronder wordt u gevraagd verschillende onderwijstypen te beoordelen met een rapportcijfer. Het gaat om het beeld dat u van deze onderwijstypen hebt, ook al hebt u er niet direct ervaring mee.

Gemiddelde	2002	Nederlanders		Ouders	
		PO	VO	PO	VO
VMBO		6,7	6,5	6,6	6,7
HAVO		7,1	7,1	7,1	7,0
VWO		7,3	7,2	7,3	7,2
MBO		6,9	6,9	6,9	6,9
HBO		7,3	7,2	7,2	7,2
WO		-	-	-	-

Gemiddelde	2003	Nederlanders		Ouders		
		PO	VO	PO	VO	MBO
VMBO		6,6	6,6	6,8	6,6	6,6
HAVO		7,0	7,0	7,0	7,0	6,9
VWO		7,2	7,2	7,3	7,3	7,1
MBO		7,2	7,2	7,2	7,1	7,1
HBO		7,5	7,5	7,5	7,4	7,4
WO		7,4	7,3	7,4	7,3	7,3

Aansluiting onderwijstypen op elkaar

Hieronder volgt een vraag die betrekking heeft op de aansluiting tussen verschillende onderwijstypen. Het gaat om het beeld dat u hebt bij deze aansluiting, ook al hebt u er niet direct ervaring mee. Welk rapportcijfer zou u geven voor de:

Gemiddelde	2003	Ouders	
		VO	MBO
Aansluiting basisonderwijs op voortgezet onderwijs		6,7	6,6
Aansluiting tussen schooltypes binnen het voortgezet onderwijs (VMBO, HAVO en VWO)		6,3	6,3
Aansluiting voortgezet onderwijs op middelbaar beroepsonderwijs		n.v.t.	6,7

Onderwijsachterstandenbeleid en allochtonen

Onderwijsachterstanden- en integratie beleid en leerplicht

%	2002	Nederlanders PO						Ouders PO					
		++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
	Ik vind het belangrijk dat allochtone en autochtone leerlingen gespreid worden over de scholen	23	63	7	6	1	0	16	63	9	9	2	1
	Het geld voor onderwijsachterstanden moet vooral worden ingezet voor het bestrijden van achterstanden bij jonge kinderen (3-6 jaar)	22	63	6	6	0	2	18	73	4	3	0	2
	Het is goed dat de overheid verplicht dat kinderen vanaf hun vierde jaar naar school moeten	14	46	7	24	8	1	12	43	7	31	7	0
	Lessen voor allochtone kinderen in de eigen taal (bijvoorbeeld Turks of Arabisch) is een verantwoordelijkheid van de ouders	19	54	6	17	3	1	17	52	8	19	3	1
	Het is goed dat kinderen met een taalachterstand verplicht worden om, voor dat ze naar de basisschool gaan, speciale programma's te volgen	23	58	3	12	3	1	18	64	4	13	2	1

%	2003	Nederlanders PO						Ouders PO					
		++	+	+/-	-	--	?	++	+	+/-	-	--	?
	Ik vind het belangrijk dat allochtone en autochtone leerlingen gespreid worden over de scholen	28	52	11	4	5	2	20	48	18	8	5	2
	Het geld voor onderwijsachterstanden moet vooral worden ingezet voor het bestrijden van achterstanden bij jonge kinderen (3-6 jaar)	12	37	32	14	2	4	9	33	32	22	2	2
	Het is goed dat de overheid verplicht dat kinderen vanaf hun vierde jaar naar school moeten	26	39	14	13	8	-	24	34	17	16	9	-
	Lessen voor allochtone kinderen in de eigen taal (bijvoorbeeld Turks of Arabisch) is een verantwoordelijkheid van de ouders	43	40	6	6	3	1	50	33	6	5	5	2
	Het is goed dat kinderen met een taalachterstand verplicht worden om, voor dat ze naar de basisschool gaan, speciale programma's te volgen	28	52	13	7	-	1	30	45	17	6	1	1

Verhouding allochtonen en autochtonen

Wat is ongeveer het percentage allochtone leerlingen op de school van uw kind?

%	Ouders	2002		2003		
		PO	VO	PO	VO	MBO
0%		16	2	11	3	2
1-5%		45	30	43	21	16
6-25%		23	23	28	40	40
26-50%		4	11	5	14	16
51-75%		1	2	1	2	8
Meer dan 75%		2	0	2	1	4
Weet niet		10	31	11	18	15
Gemiddeld % allochtonen		9,2	14,7	10,1	17,7	25,1

Verantwoordelijkheden

O/LL:	Ouders en leerlingen
S:	School
O:	Overheid
?:	Weet niet

Hieronder staan enkele belangrijke zaken die spelen in het onderwijs. Wilt u voor elk aangeven: wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het goed verlopen van die zaken (1 antwoord per onderwerp)?

% Nederlanders	PO				VO			
Onderwerp/issue	O/LL	S	O	?	O/LL	S	O	?
Lerarentekort	2	4	91	3	2	6	89	3
Kwaliteit leraren	-	46	51	2	-	47	48	4
Gedragsproblemen op school: pesten, schelden, vechten etc.	35	59	2	4	36	59	3	3
Onderhoud en schoonmaken school	4	64	30	2	7	59	31	3
Kwaliteit van het onderwijs: leren leerlingen de goede dingen?	5	59	34	2	2	53	26	19
Aansluiting van het voortgezet onderwijs op vervolgoopleidingen (beroepsonderwijs, hoger onderwijs)	8	48	40	4	8	42	46	4
Bestrijden van onderwijs- en taalachterstanden bij kinderen	16	49	31	4	14	47	35	4
Waarden en normen: wat mag en niet mag	75	18	5	3	73	18	5	3
Betrokkenheid van ouders bij school	66	28	1	5	62	33	1	4
Culturele vorming	44	41	11	4	39	44	11	5

% Ouders Onderwerp/issue	PO				VO			
	O/LL	S	O	?	O/LL	S	O	?
Lerarentekort	-	4	95	-	-	8	90	2
Kwaliteit leraren	-	43	56	-	1	46	52	2
Gedragsproblemen op school: pesten, schelden, vechten etc.	31	68	-	1	29	67	1	2
Onderhoud en schoonmaken school	2	63	35	-	1	65	32	2
Kwaliteit van het onderwijs: leren leerlingen de goede dingen?	1	66	32	1	1	59	38	2
Aansluiting van het voortgezet onderwijs op vervolgopleidingen (beroepsonderwijs, hoger onderwijs)	6	47	46	-	5	39	54	2
Bestrijden van onderwijs- en taalachterstanden bij kinderen	14	41	44	1	9	50	38	3
Waarden en normen: wat mag en niet mag	76	20	2	1	72	22	3	3
Betrokkenheid van ouders bij school	44	54	-	1	50	48	-	2
Culturele vorming	43	47	9	1	34	48	15	3

%	Nederlanders Onderwerp/issue	MBO			
		O/LL	S	O	?
	Lerarentekort	-	7	92	1
	Kwaliteit leraren	1	46	52	1
	Gedragsproblemen op school: pesten, schelden, vechten etc.	27	70	1	2
	Onderhoud en schoonmaken school	1	67	29	3
	Kwaliteit van het onderwijs: leren leerlingen de goede dingen?	3	66	30	1
	Aansluiting van het voortgezet onderwijs op vervolgopleidingen (beroepsonderwijs, hoger onderwijs)	6	41	51	2
	Bestrijden van onderwijs- en taalachterstanden bij kinderen	9	43	45	3
	Waarden en normen: wat mag en niet mag	64	29	6	2
	Betrokkenheid van ouders bij school	46	52	-	1
	Culturele vorming	30	53	15	1

Mediagebruik

Hoe vaak leest u een landelijk of regionaal dagblad?

%	Nederlanders					Ouders				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Dagelijks	66	71	71	73	66	66	77	72	75	70
Een paar keer per week	17	14	14	10	14	15	11	13	11	14
Eén keer per week	5	8	6	7	6	5	5	6	5	5
Maar heel zelden	5	3	4	4	7	6	4	5	5	8
Nooit	7	4	5	5	5	8	3	4	6	2
Weet niet	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1

Welk dagblad leest u? (Maximaal 3 antwoorden mogelijk)

%	Nederlanders					Ouders				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
De Telegraaf	25	26	25	24	28	22	21	21	21	25
Het Algemeen Dagblad	15	15	14	12	17	13	13	10	11	15
De Volkskrant	17	17	17	15	9	16	16	15	16	9
Het NRC Handelsblad	9	10	9	10	5	7	8	9	10	4
Trouw	4	5	3	5	2	4	3	3	3	2
Het Parool	1	1	2	1	1	2	2	2	1	2
Nederlands Dagblad/ Reformatorisch dagblad	1	2	2	2	3	1	2	4	2	5
Regionaal Dagblad	62	57	64	65	59	64	63	64	66	62
Anders	6	10	7	9	12	4	8	5	8	11
Weet niet/ geen opgave	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3

Hoe vaak leest u in de krant artikelen over onderwijs?

%	Nederlanders					Ouders				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Altijd	22	21	24	28	8	22	32	21	34	13
Meestal wel	44	43	39	35	53	52	46	44	43	64
Vrijwel nooit	23	23	25	29	35	19	15	27	19	21
Nooit	10	7	5	7	4	6	3	4	3	1
Weet niet	0	6	7	2	1	0	4	5	1	0

Heeft u een computer thuis?

%	Nederlanders				Ouders			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Ja	73	76	78	79	94	96	96	96
Nee	23	24	22	19	6	4	4	3
Geen opgave	0	0	0	1	0	0	0	1

*Hebt u beschikking over Internet thuis of op het werk of uw opleiding
(n=1474)?*

%	Nederlanders				Ouders			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Ja	62	80	83	82	66	81	90	91
Nee	38	20	17	8	34	19	10	5
Geen opgave	0	0	0	11	0	0	0	5

Kijkt u wel eens op internetsites met informatie over het onderwijs (n=1302)?

%	Nederlanders				Ouders			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Ja	23	19	26	22	22	25	33	39
Nee	77	81	74	78	78	75	67	60
Geen opgave	0	0	0	0	0	0	0	1

Hoe vaak kijkt u op deze sites?

%	Nederlanders				Ouders			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Vaak	13	14	11	40	25	10	11	5
Regelmatig	33	28	30	22	29	34	24	22
Soms	54	58	59	68	63	56	65	73

*Waarvan krijgt u de meest bruikbare informatie van wat er op scholen
gebeurt?*

%	Nederlanders					Ouders				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Media (TV, radio of kranten)	43	42	45	38	25	27	25	26	23	37
Eigen waarneming en ervaring	21	22	19	23	14	42	53	52	45	35
Gesprekken met bekenden	30	31	29	32	13	20	16	12	19	9
Internet	n.v.t.	1	1	1	0	n.v.t.	1	1	2	1
Anders	2	4	6	6	5	10	5	9	10	5
Geen opgave	2	1	1	2	44	1	0	0	0	13

Achtergrondkenmerken

Leeftijd

%	Nederlanders					Ouders				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
18 t/m 29 jaar	23	24	20	13	19	2	1	3	2	2
30 t/m 39 jaar	20	21	21	18	21	38	34	30	30	28
40 t/m 49 jaar	19	20	19	21	21	51	54	55	56	49
50 t/m 59 jaar	17	14	16	21	16	8	10	11	12	19
60 jaar en ouder	21	21	23	26	20	1	1	1	0	1
Geen opgave	0	0	0	0	2	0	0	1	0	1

Geslacht

%	Nederlanders					Ouders				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Man	51	49	49	43	50	38	36	39	38	47
Vrouw	49	51	51	57	50	62	64	61	62	53

Hebt u kinderen in het MBO/HBO of bent u zelf student MBO/HBO?

%	2003	
	Nederlanders	Ouders
Ik heb een kind in het MBO	6	26
Ik heb een kind in het HBO	2	2
Ik heb kinderen in het MBO en HBO	2	4
Ik ben zelf student MBO	2	1
Ik ben zelf student HBO	3	1
Nee	83	64
Geen opgave	3	3

In welk schooltype zit uw kind?

%	2003
	Ouders VO
VMBO	56
HAVO	17
VWO	19
Schooltype nog niet gekozen (brugklas/ basisvorming)	6
Geen opgave	2

Hoe hoog is uw totale netto inkomen per maand (indien tweeverdieners netto-inkomen beide partners)?

%	2003	
	Nederlanders	Ouders
Lager dan € 1.750 per maand	31	18
Tussen de € 1.750 en € 2.750 per maand	26	37
Hoger dan € 2.750 per maand	15	22
Wil ik niet zeggen/ weet ik niet	17	22
Geen opgave	11	1

Waar zijn uw ouders geboren?

%	Nederlanders				Ouders			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Ja	89	90	90	93	90	90	90	94
Middellandse Zee landen (Marokko, Turkije, Tunesië etc.)		0,4	1,0	0,0		1,3	1,4	0,2
Suriname en Nederlandse Antillen		2,0	1,3	0,4		2,5	2,1	0,4
Europa, Australië, Noord-Amerika (Canada en VS)		4,8	3,6	1,0		3,6	2,9	0,5
Afrika, Azië, Zuid- en Midden-Amerika		2,3	3,5	0,8		2,5	3,3	0,8
Combinatie 1-5		0,4	0,1	2,4		0,1	0,1	3,0
Geen opgave	-	-	-	2	-	-	-	1

Tot welke kerkelijke of levensbeschouwelijke groepering rekent u zichzelf?

%	Nederlanders					Ouders				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Rooms-katholiek	29	31	29	33	32	26	32	29	31	32
Nederlands-Hervormd	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	14	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	14
Protestants Christelijk	16	21	22	25	4	21	25	25	20	4
Gereformeerd	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	9	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	9
Islamitisch	1	2	1	1	0	2	2	2	2	0
Joods	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Hindoeï stisch	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0
Humanistisch	1	1	1	0	2	1	1	0	1	2
Geen enkele	48	41	42	37	35	44	36	40	43	35
Anders	5	4	4	3	2	5	3	3	2	2
Weet niet/ geen opgave	1	1	0	1	2	1	1	1	0	2

Hebt u voor de school van uw kind een voorkeur voor een bepaalde levensbeschouwelijke richting of maakt de richting niet uit?

%	PO					VO					MBO
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	
Maakt niet uit	58	58	60	56	48	64	67	65	68	68	75
Wel een voorkeur	41	42	40	44	52	36	32	35	32	31	24
Geen opgave	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1

Voor welke school zou u kiezen, als de kwaliteit en de afstand tot de school gelijk zouden zijn?

%	PO					VO					MBO
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	
Openbaar	20	21	21	19	23	19	20	20	20	27	23
Algemeen Bijzonder (neutraal bijzonder)	1	2	2	4	2	1	0	4	7	2	3
Protestants Christelijk	36	44	42	40	35	50	47	41	42	41	48
Gereformeerd	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	8	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	11	15
Rooms- katholiek	30	26	24	30	24	15	22	22	23	13	8
Islamitisch	1	1	0	1	0	2	0	0	1	0	0
Joods	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Vrije school	2	1	1	1	4	3	2	1	3	2	0
Anders	9	7	9	6	2	9	9	12	4	5	1
Geen opgave	0	0	1	0	2	2	1	1	0	0	2

4. Extra Analyses

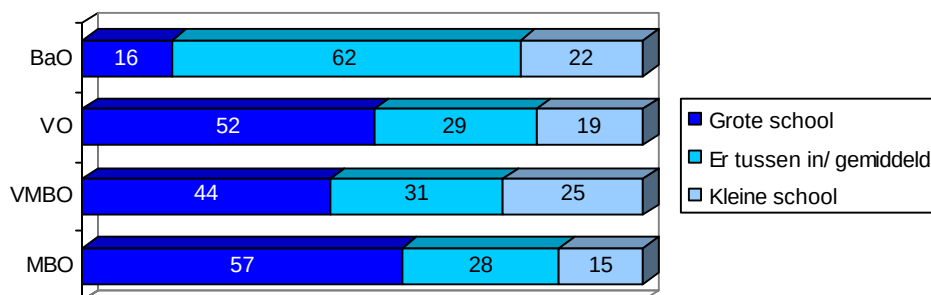
In deze bijlage staat een aantal extra, illustratieve analyses. De eerste analyse heeft betrekking op de organisatie van het onderwijs en de grootte van scholen, behorende bij paragraaf 4.3.2. De tweede analyse betreft 'witte' versus 'grijze' scholen en kan in de context van hoofdstuk 7 worden geplaatst.

4.1. Schoolgrootte

4.1.1. De grootte van de school van het kind

Alle ouders is gevraagd de grootte van de school van hun kind te omschrijven. Hierbij kon men kiezen uit: een kleine school, een grote school of er tussen in/ gemiddeld. Figuur 35 geeft de resultaten weer.

Figuur 65. De grootte van de school van het kind (%)
Basis. Ouders met kinderen uitgesplitst naar onderwijstype

Een ruime meerderheid van de ouders met kinderen in het basisonderwijs (62%) zegt dat de school van hun kind een gemiddelde grootte heeft; 22% vindt de basisschool klein en 16% groot.

De ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs geven een nagenoeg een gelijk beeld ten opzichte van elkaar: een meerderheid (respectievelijk 52% en 57%) vindt de school van hun kind groot. Respectievelijk 19% en 15% is van mening dat hun kind op een kleine school zit en respectievelijk 29% en 28% vindt dat de school van hun kind een gemiddelde grootte heeft.

Relatief minder ouders met kinderen in het VMBO (44%) dan ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (totaal, 52%) omschrijven de school van hun kind als groot.

4.1.2. Aantal leerlingen op de school van het kind

De ouders hebben een inschatting gegeven van het aantal leerlingen op de school van hun kind. Tabellen 24 en 25 geven de resultaten weer voor de verschillende schooltypes.

Tabel 24. Aantal leerlingen op de school van het kind
Basis. Ouders met kinderen in het basisonderwijs (n=465)

Aantal leerlingen	Basisonderwijs			
	2000	2001	2002	2003
0-125	16	17	17	17
126-250	43	40	44	37
251-500	31	35	28	37
501-1000	3	4	4	3
1001-2000	0	0	0	-
Meer dan 2000	0	0	0	-
Geen opgave	7	4	7	6
Gemiddeld	255	264	259	262

Tabel 25. Aantal leerlingen op de school van het kind
Basis. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (n=473), VMBO (n=266) en in het middelbaar beroepsonderwijs (n=189)

Aantal leerlingen	Voortgezet onderwijs				VMBO	MBO
	2000	2001	2002	2003	2003	2003
0-125	1	1	1	2	3	3
126-250	6	5	4	3	5	6
251-500	17	10	16	19	25	18
501-1000	24	29	25	23	23	19
1001-2000	33	35	36	34	24	20
Meer dan 2000	5	7	6	6	6	15
Geen opgave	14	13	12	13	14	19
Gemiddeld	1.183	1.174	1.110	1.110	964	1.437

De inschatting van gemiddelde leerlingenaantallen in de verschillende onderwijstypen is min of meer stabiel. Voor het VMBO ligt het geschatte gemiddelde lager dan voor het totale voortgezet onderwijs. Het ingeschatte, gemiddelde aantal leerlingen is het hoogst in het middelbaar beroepsonderwijs. Het geschatte gemiddelde ligt hier op 1.437.

4.1.3. Perceptie van schoolgrootte

Aan ouders is dus op twee manieren gevraagd de grootte van de school van hun kind in te schatten. Eerst is gevraagd aan te geven of men de school van hun kind klein, er tussenin of groot vindt. Daarna is gevraagd een inschatting te maken van het aantal leerlingen op de school van hun kind. Op deze manier kan worden bekeken wat ouders nu onder een grote respectievelijk kleine school verstaan. Tabel 26 geeft dit weer³⁴.

³⁴ De N van de subgroepen kan afwijken omdat niet alle ouders beide vragen hebben beantwoord. Hierdoor wijken soms ook de percentages in tabel 14 af van die in figuur 29.

Tabel 26. Inschatting schoolgrootte door ouders
Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

	N	%	Gemiddeld aantal leerlingen	Range
Basisonderwijs (n=438)				
Klein	102	23	120	22-240
Er tussen in	276	62	265	90-1000
Groot	71	16	457	250-850
Voortgezet onderwijs (n=412)				
Klein	78	19	363	7-1300
Er tussen in	115	28	792	100-2500
Groot	219	53	1537	300-5000
Middelbaar beroepsonderwijs (n=152)				
Klein	28	18	472	45-2600
Er tussen in	40	26	669	200-2000
Groot	84	55	2079	150-9500

De meeste ouders met kinderen in het basisonderwijs schatten de school van hun kind klein (23%) in of als er tussen in (62%). Het gemiddelde aantal leerlingen op een kleine basisschool is 120 en op een grote 457. Er zijn ouders die de school van hun kind klein vinden terwijl ze denken dat er 240 leerlingen op zitten. Aan de andere kant zijn er ook ouders die de school van hun kind omschrijven als groot terwijl er volgens hen 250 leerlingen op zitten.

Een kleine meerderheid van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (53%) vindt de school van hun kind groot. Een grote school heeft volgens de ouders gemiddeld 1537 leerlingen, een kleine 363. Er zijn ouders die de school van hun kind klein vinden terwijl er in hun ogen ongeveer 1300 kinderen op zitten. Omgekeerd zijn er ook ouders die de school van hun kind groot vinden terwijl er volgens hen 300 leerlingen op zitten.

Ook in het middelbaar beroepsonderwijs vindt een kleine meerderheid van de ouders de school van hun kind groot. Op een grote school zitten gemiddeld 2079 leerlingen, op een kleine 472. Sommige ouders omschrijven de school van hun kind als klein ondanks dat zij denken dat er 2600 leerlingen op zitten. Er zijn ook ouders die de school van hun kind groot vinden terwijl zij denken dat er 150 leerlingen op zitten.

4.2. 'Witte' versus 'grijze' scholen

Om de scholen te kunnen kenmerken als 'wit', 'zwart' of 'grijs' (tussengroep) hebben de ouders een schatting gemaakt van het percentage allochtone kinderen op de school van hun kind. Tabel 27 geeft de resultaten van deze schatting weer.

Tabel 27. Geschat percentage allochtonen op school
Basis. Ouders uitgesplitst naar onderwijstype

	Basisonderwijs				Voortgezet onderwijs				MBO
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2003
0%	14	12	16	11	3	2	2	3	2
1-5%	49	47	45	43	29	28	30	21	16
6-25%	23	23	23	28	29	28	23	40	40
26-50%	6	5	4	5	11	10	11	14	16
51-75%	1	1	1	1	1	2	2	2	8
Meer dan 75%	2	1	2	2	0	0	0	1	4
Weet niet/ geen idee	7	11	10	11	27	30	31	18	15
Gem. % allochtone leerlingen	9,3	8,9	9,2	10,2	14,4	14,7	14,7	17,7	25,1
> 50% allochtonen	3%	2%	3%	3%	1%	2%	2%	3%	12%
'zwarte scholen'	n=15	n=14	n=18	n=13	n=21	n=21	n=23	n=19	n=22

De afgelopen jaren was de schatting van het percentage allochtone leerlingen steeds min of meer stabiel. Dit jaar zien we een lichte stijging van deze percentages.

In het basisonderwijs is volgens de ouders gemiddeld 10% van de leerlingen allochtoon. Ten opzichte van voorgaande jaren (gemiddeld 9%) is dit percentage iets toegenomen (niet sign.). In het voortgezet onderwijs is volgens ouders gemiddeld 18% van de leerlingen van allochtone afkomst. Ook hier zien we een lichte toename ten opzichte van 2002, toen dit percentage nog ongeveer 15% bedroeg (niet sign). De schatting van het aandeel allochtonen is met 25% het hoogst voor het middelbaar beroepsonderwijs.

Tabel 24 laat verder zien dat het aantal 'zwarte' scholen (scholen waarvan ouders het percentage allochtone leerlingen op meer dan 50% schat) relatief gering is. Het aantal scholen binnen de steekproef dat aangemerkt kan worden als een 'zwarte school' is te klein om een vergelijking te kunnen maken tussen de ouders van 'zwarte' en 'witte' scholen (basisonderwijs n=13, voortgezet onderwijs n=19 en middelbaar beroepsonderwijs n=22).

Om toch een vergelijking te kunnen maken zijn net als vorig jaar drie categorieën scholen gemaakt. Eén groep bevat scholen met weinig allochtone kinderen ('witte' scholen), één groep met relatief veel allochtonen (net als vorig jaar spreken we hier van 'grijze' scholen) en een groep daar tussenin. Tabel 28 geeft deze categorieën weer per onderwijstype. Voor het basis- en voortgezet onderwijs zijn dezelfde percentages gebruikt als vorig jaar. Voor het MBO zijn de percentages zo gekozen dat er per categorie (qua grootte) min of meer gelijke groepen ontstaan.

Tabel 28. Definities witte en grijze scholen

	'Witte' school	Tussen in	'Grijze' school
PO	< 2%	2 - 6%	> 6%
VO	< 5%	5 - 15%	> 15%
MBO	10%	11 - 25%	26%

Hierna worden per onderwijstype de ouders met kinderen op 'witte' en 'grijze' scholen met elkaar vergeleken wat betreft de aandacht voor programmaonderdelen, tevredenheid, zorgpunten, rapportcijfers en de waardering van het onderwijsbeleid. Alleen opvallende (significante) bevindingen worden weergegeven.

Basisonderwijs

Relatief meer ouders met kinderen op 'grijze' scholen (27%) vinden dat er meer aandacht moet worden geschonken aan studie- en beroepskeuze dan ouders met kinderen op 'witte scholen' (10%).

Relatief meer ouders met kinderen op 'witte' scholen zeggen dat de school van hun kind voldoende wordt onderhouden (79% ten opzichte van 67% van de ouders met kinderen op 'grijze' scholen).

Als zorgpunten worden door relatief veel ouders van kinderen op 'witte' scholen aangemerkt 'alcohol en drugsgebruik op school' (39% vs 27% van de ouders met kinderen op 'grijze' scholen) en 'kwaliteit van leraren' (45% vs 30%).

Er zijn tussen deze twee groepen geen significante verschillen geconstateerd in rapportcijfers en de waardering van het onderwijsbeleid.

Voortgezet onderwijs

Net als in het basisonderwijs, vinden relatief meer ouders met kinderen op 'grijze' scholen dat er meer aandacht moet worden besteed aan studie- en beroepskeuze (42% ten opzichte van 22% van de ouders met kinderen op 'witte' scholen). In lijn hiermee vinden relatief veel van hen dat er onvoldoende aandacht wordt besteed aan de begeleiding in de oriëntatie op vervolgopleidingen en beroepen (32% ten opzichte van 22% van de ouders met kinderen op 'witte' scholen). Daarnaast vinden relatief veel ouders met kinderen op 'grijze' scholen dat er meer aandacht aan waarden en normen (52% ten opzichte van 28%) en aan sociale vaardigheden (34% ten opzichte van 20%) moet worden gegeven.

Relatief meer ouders met kinderen op 'witte' scholen (95%) dan op 'grijze' scholen zeggen (86%) dat hun kind zich voldoende veilig voelt op school (86%). Ook zijn onder hen relatief meer ouders tevreden met de mate waarin de school van hun kind wordt schoongemaakt (67% ten opzichte van 50% van de ouders met kinderen op 'grijze' scholen).

Op 'grijze' scholen maken meer ouders zich zorgen over het gebruik van alcohol en drugs (54% ten opzichte van 37%) en de veiligheid (43% ten opzichte van 32%) dan op 'witte scholen'.

Verder treden er hier geen significante verschillen op.

Middelbaar beroepsonderwijs

Relatief meer ouders van kinderen op 'witte' (72%) dan op 'grijze' (50%) scholen vinden dat er voldoende aandacht wordt gegeven aan de voorbereiding op en begeleiding tijdens stages.

Relatief meer ouders van kinderen op 'grijze' scholen maken zich geen zorgen over gedragsproblemen van jongeren (36%) en over de werkdruk van leerlingen (71%) dan ouders met kinderen op 'witte' scholen (respectievelijk 18% en 46%). Deze ouders maken zich juist meer zorgen over de kosten van het onderwijs voor ouders (50%) dan ouders van kinderen op 'witte' scholen (23%). Daarnaast geldt dat ouders van kinderen op 'witte' scholen (72%) zich meer zorgen maken om de kwaliteit van de schoolleiding dan ouders van kinderen op 'grijze' scholen (50%).

Er zijn tussen deze twee groepen geen significante verschillen geconstateerd in rapportcijfers en de waardering van het onderwijsbeleid.

Tot slot is het interessant om te kijken hoe ouders met kinderen op 'witte' scholen verschillen van ouders met kinderen op 'grijze' scholen ten aanzien van de voorgelegde stellingen over het integratie- en onderwijsachterstandenbeleid. Tabel 29 geeft deze resultaten weer.

Tabel 29. ***Verschillen in opvattingen tussen ouders met kinderen op 'witte' en 'grijze' scholen - % (helemaal) mee eens***
Basis. Ouders

	Ouders met kinderen op 'witte' scholen (n=95)	Ouders met kinderen op 'grijze' scholen (n=163)
Het is goed dat kinderen met een taalachterstand al voor dat ze naar de basisschool gaan speciale programma's volgen	68	78
Lessen voor allochtone kinderen in de eigen taal zijn een verantwoordelijkheid van de ouders	83	83
Ik vind het belangrijk dat allochtone en autochtone kinderen gespreid worden over de scholen	46	79
Het geld voor onderwijsachterstanden moet vooral ingezet worden bij het bestrijden van achterstanden bij jonge kinderen (3-6 jaar)	38	50

Relatief meer ouders met kinderen op 'grijze' scholen vinden het belangrijk dat allochtone en autochtone kinderen gespreid worden over de scholen. Ten aanzien van de andere stellingen zijn er geen significante verschillen in de opvattingen van ouders met kinderen op 'witte' of 'grijze' scholen.

Nomogram

Nomogram
Afwijkingsmarges bij 95% betrouwbaarheid

$$\text{marge } m = 1.96 \cdot \sqrt{\frac{p^*(100-p)}{n}}$$

n=steekproef- omvang	p=gevonden percentage													
	1 99	2 98	3 97	4 96	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
20	4,4	6,1	7,5	8,6	9,6	13,1	15,6	17,5	19,0	20,1	20,9	21,5	21,8	21,9
30	3,6	5,0	6,1	7,0	7,8	10,7	12,8	14,3	15,5	16,4	17,1	17,5	17,8	17,9
40	3,1	4,3	5,3	6,1	6,8	9,3	11,1	12,4	13,4	14,2	14,8	15,2	15,4	15,5
50	2,8	3,9	4,7	5,4	6,0	8,3	9,9	11,1	12,0	12,7	13,2	13,6	13,8	13,9
60	2,5	3,5	4,3	5,0	5,5	7,6	9,0	10,1	11,0	11,6	12,1	12,4	12,6	12,7
70	2,3	3,3	4,0	4,6	5,1	7,0	8,4	9,4	10,1	10,7	11,2	11,5	11,7	11,7
80	2,2	3,1	3,7	4,3	4,8	6,6	7,8	8,8	9,5	10,0	10,5	10,7	10,9	11,0
90	2,1	2,9	3,5	4,0	4,5	6,2	7,4	8,3	8,9	9,5	9,9	10,1	10,3	10,3
100	2,0	2,7	3,3	3,8	4,3	5,9	7,0	7,8	8,5	9,0	9,3	9,6	9,8	9,8
125	1,7	2,5	3,0	3,4	3,8	5,3	6,3	7,0	7,6	8,0	8,4	8,6	8,7	8,8
150	1,6	2,2	2,7	3,1	3,5	4,8	5,7	6,4	6,9	7,3	7,6	7,8	8,0	8,0
175	1,5	2,1	2,5	2,9	3,2	4,4	5,3	5,9	6,4	6,8	7,1	7,3	7,4	7,4
200	1,4	1,9	2,4	2,7	3,0	4,2	4,9	5,5	6,0	6,4	6,6	6,8	6,9	6,9
225	1,3	1,8	2,2	2,6	2,8	3,9	4,7	5,2	5,7	6,0	6,2	6,4	6,5	6,5
250	1,2	1,7	2,1	2,4	2,7	3,7	4,4	5,0	5,4	5,7	5,9	6,1	6,2	6,2
300	1,1	1,6	1,9	2,2	2,5	3,4	4,0	4,5	4,9	5,2	5,4	5,5	5,6	5,7
350	1,0	1,5	1,8	2,1	2,3	3,1	3,7	4,2	4,5	4,8	5,0	5,1	5,2	5,2
400	1,0	1,4	1,7	1,9	2,1	2,9	3,5	3,9	4,2	4,5	4,7	4,8	4,9	4,9
450	0,9	1,3	1,6	1,8	2,0	2,8	3,3	3,7	4,0	4,2	4,4	4,5	4,6	4,6
500	0,9	1,2	1,5	1,7	1,9	2,6	3,1	3,5	3,8	4,0	4,2	4,3	4,4	4,4
600	0,8	1,1	1,4	1,6	1,7	2,4	2,9	3,2	3,5	3,7	3,8	3,9	4,0	4,0
700	0,7	1,0	1,3	1,5	1,6	2,2	2,6	3,0	3,2	3,4	3,5	3,6	3,7	3,7
800	0,7	1,0	1,2	1,4	1,5	2,1	2,5	2,8	3,0	3,2	3,3	3,4	3,4	3,5
900	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	2,0	2,3	2,6	2,8	3,0	3,1	3,2	3,3	3,3
1000	0,6	0,9	1,1	1,2	1,4	1,9	2,2	2,5	2,7	2,8	3,0	3,0	3,1	3,1
1500	0,5	0,7	0,9	1,0	1,1	1,5	1,8	2,0	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5
2000	0,4	0,6	0,7	0,9	1,0	1,3	1,6	1,8	1,9	2,0	2,1	2,1	2,2	2,2
2500	0,4	0,5	0,7	0,8	0,9	1,2	1,4	1,6	1,7	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0
3000	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	1,8	1,8
5000	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,8	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4